

วิถีชีวิตชุมชนไทยมุสลิมจังหวัดนครนายก

Thai Muslim Community way of life in Nakhonnayok Province

นิติพร เนติและคณะ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
กระทรวงวัฒนธรรม
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๔๕

บทคัดย่อ

วิถีชีวิตชุมชนไทยมุสลิมจังหวัดนครนายก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลทางวัฒนธรรมของชุมชนไทยมุสลิมในจังหวัดนครนายก มีวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า ดังนี้ เก็บรวบรวมข้อมูลได้ใช้วิธีการหลายวิธีร่วมกัน คือ (1) การสัมภาษณ์ (2) การสนทนากลุ่มย่อย (Focus group) (3) การจัดเวทีประชาคม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์และการสังเคราะห์ข้อมูลและตรวจสอบข้อมูลด้วยการประชาพิจารณาโดยภูมิปัญญาท้องถิ่น นักวิชาการ ผู้นำศาสนา โดยศึกษาในประเด็น ได้แก่ 1. ความเป็นมาของชุมชนไทยมุสลิมจังหวัดนครนายก 2. วัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรมและความเชื่อ

ผลการศึกษาพบว่า

1. ความเป็นมา

มีชุมชนไทยมุสลิมที่ตั้งอยู่ใน 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองนครนายก อำเภอบ้านนา และอำเภอองครักษ์ ชุมชนไทยมุสลิมจังหวัดนครนายก มีประวัติความเป็นมาแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

1) กลุ่มที่อพยพมาจากเมืองปัตตานีภาคใต้ของประเทศไทยที่อพยพมาอยู่หลายแห่ง โดยเริ่มจากมาอาศัยอยู่ในแถบเขตหนองจอก มีนบุรี จากนั้นมาอยู่อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา และสุดท้ายได้มาอยู่ที่บ้านคลอง 3 อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ในช่วงปี พ.ศ. 2450

2) กลุ่มมุสลิม เชื้อสายอินเดียซึ่งเดิมอาศัยอยู่ในแถบมหานาค คลองแสนแสบ กรุงเทพมหานคร และปากน้ำ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ก่อนที่จะอพยพมาตั้งรกรากในพื้นที่บ้านชุมพล อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก ในช่วงปี พ.ศ. 2416

3) กลุ่มไทยมุสลิมที่เดินทางมาจากปากีสถาน ครั้งแรกมาอาศัยอยู่ในอำเภอเมืองนครนายก ต่อมาได้ย้ายไปอยู่ที่บ้านโค้งบ้านแขก อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ในช่วงปี พ.ศ. 2529

ในการเข้ามาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดนครนายกจะมากในลักษณะของครอบครัวเพียง 2-3 ครอบครัว แล้วจึงมีการชักชวนให้เครือญาติหรือเพื่อนบ้านให้เดินทางมาอยู่เพิ่มขึ้น กลายเป็นชุมชนที่ขยายใหญ่ขึ้น

2. วิถีชีวิตชุมชนไทยมุสลิมจังหวัดนครนายก

ชาวไทยมุสลิมในจังหวัดนครนายกมีวิถีชีวิตการปฏิบัติตนตาม วัฒนธรรม ประเพณี และตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลามไม่แตกต่างกัน โดยสรุปได้ดังนี้

1) การเกิด โดยทั่วไปคงปฏิบัติตามประเพณี เช่นพิธีอาบน้ำห้อง การโกนผมไฟ การตั้งชื่อ และการทำอาถรรพ์เก้ายศ

2) การแต่งงาน คงปฏิบัติตามข้อกำหนดตามหลักศาสนา เช่น อายุ การเลือกคู่ครอง การสู่ขอ พิธีปูที่นอน การแต่งงาน การประกอบพิธีนิกะห การแห่เจ้าบ่าว เจ้าสาว

3) การแต่งกายมีการแต่งกายตามสมัยนิยมกันมากขึ้นขึ้นอยู่กับช่วงวัยและ โอกาส คือ โอกาสปกติจะแต่งกายตามสมัยนิยม สวมเสื้อ กางเกง หรือกระโปรงแต่ยังคงยึดในหลักศาสนา เช่น เพศหญิงก็ต้องเลือกแบบที่ไม่รัดรูป ในโอกาสพิเศษ เช่น งานประเพณีต่างๆหรืองานรื่นเริง จะแต่งกายตามประเพณี แต่จะมีความประณีตและเน้นความสวยงามมากขึ้น

4) การตายมีการปฏิบัติตามหลักศาสนา โดยมีวิธีการปฏิบัติต่อผู้ป่วยก่อนเสียชีวิต การปฏิบัติกับครอบครัวผู้ตายและการปฏิบัติต่อกันตาย โดยมีหลักของมุสลิมที่ถือว่าความตายเป็นเรื่องธรรมดาที่ทุกคนต้องประสบ

5) การปฏิบัติตามหลักศาสนา 5 ประการคงยึดมั่นปฏิบัติกันอย่างเคร่งครัด ได้แก่

- การประกาศศรัทธา
- การละหมาด
- การถือบวช/ถือศีลอด
- การบริจาคทรัพย์เป็นพลี
- การประกอบพิธีฮัจญ์

6) การปฏิบัติกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา เป็นประเพณีที่ดิงามที่นิยมปฏิบัติร่วมกัน คือ วันสำคัญต่างๆและงานประจำปีมัสยิด ซึ่งมีจุดมุ่งหมาย เพื่อเป็นการขอพร พบปะระหว่างไทยมุสลิม การระดมทุนเพื่อใช้ในการบำรุงมัสยิด

Abstract

“Thai Muslim Community way of life in Nakhonnayok Province” is provided to study the cultural information of the Thai Muslim community in Nakhonnayok province through a information collective process, combined with many methods such as 1) Interviews 2) Focus group 3) Providing a communal arena and it uses questionnaires as an collective instrument also. For information analysis process, the information has to be analyzed and synthesized then has to be checked through a public hearing by local wisdoms, scholars and religious leaders. The study process is provided in 2 main points such as 1) The course and development of Thai Muslim community in Nakhonnayok province 2) The culture, tradition, worship and belief.

According to the research, finds;

1. The course and development of Thai Muslim community in Nakhonnayok province

There are Thai Muslim communities settling down in 3 districts in Nakhonnayok province such as in a city district of Nakhonnayok, in Banna district and in Ongkarak district. These communities have different course and development that can be divided in 3 groups such as;

1) A group that moved from Pattani, a city in the south of Thailand settling down in many places. Starting to take up residence in Nongjok district, Minburi then moved to Bangnamprieo in Chachoengsao province, lastly they have settled down in Klong III village in a city district of Nakhonnayok since 1907.

2) A group that has Indian descent, formerly lived in Mahanak area, Saansaab canal, Bangkok and Paknam, Prapradaeng district, Samutprakarn before they have settled down as Banchumpon village in Ongkarak district in Nakhonnayok during 1873.

3) A group that moved from Pakistan, firstly settling down in a city district of Nakhonnayok then moved again to Kongbankhak villege in Banna district, Nakhonnayok during 1986.

Taking up residence in Nakhonnayok province, the evacuees firstly moved to the province only a few families then they would guide their relatives and neighbors to settle down there increasingly and became a bigger community as well.

2. The way of life of Thai Muslim community in Nakhonnayok province

The Thai Muslims in Nakhonnayok have their way of life to behave follow an Islamic culture, tradition and teaching normally as these followings;

- 1) The birth generally follows to Islamic traditions such as giving alms, fire hair shaving, naming and Agiigoeh ceremony.
- 2) The marriage regularly behaves follow Islamic specifications such as ages, finding a mate, making bed ceremony, wedding ceremony, Nigah, admitting a bride along with marriage with an unorthodox person.
- 3) The costume recently there are more fashionable costumes depending on their ages and occasions. Normally, the Thai Muslims dress fashionably, wearing shirt, pants or skirt, anyway they still adhere to an Islamic principle. For example; the ladies have to wear untight costumes and occasionally wear their traditional costumes on their special occasions that would be more elaborate and more beautiful.
- 4) The death is behaved follow their religious principles, included of the practice for a patient before he/she die, the practice for the dead's family and the practice for the dead. All these practices are behaved follow the Islamic principles that regards the death as a normal issue that all creatures have to encounter.
- 5) Behaving follow these 5 religious principles strictly
 - To declare faith
 - To reverent and pay respect to God
 - To practice follow the Islamic beliefs
 - To give alms
 - To celebrate Hajya
- 6) Traditional and cultural activities the Thai Muslims regularly behave together such as activities provided in many special occasions and an annual mosque celebration willing to pray for their blessing, to meet among the Thai Muslims and to collect the budget to contribute a mosque through various activities.

กิตติกรรมประกาศ

การสืบค้นวิถีชีวิตชุมชนไทยมุสลิมจังหวัดนครนายก สำเร็จสมบูรณ์ได้ เพราะได้รับความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณ เป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณ ประชาชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา กลุ่มตัวอย่างทุกท่าน ที่อยู่ในชุมชนและคณะกรรมการอิสลามจังหวัดนครนายก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิถีชีวิตชุมชน โดยการเข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อย ให้สัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ให้ข้อมูล เช่น ให้ภาพถ่าย เอกสารที่เกี่ยวข้อง และให้บริการด้านอื่นๆ

ขอขอบคุณ นายสมชาย พุ่มพิมล คีษานีเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ที่ให้คำแนะนำในการดำเนินการวิจัย

ขอขอบคุณ ศาสตราจารย์ อมรา พงศาพิชญ์ ที่ปรึกษาโครงการวิจัย ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนางานวิจัยให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ มีคุณค่ายิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ คณะกรรมการสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ ที่ให้โอกาสคณะผู้วิจัย โดยสนับสนุนงบประมาณการดำเนินโครงการวิจัยในครั้งนี้ จนสำเร็จสมบูรณ์

คณะผู้วิจัย

2550

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาของปัญหาในการวิจัย	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
วิธีดำเนินการวิจัย	2
กรอบแนวความคิดในการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
ความหมายของสังคมและวัฒนธรรม	6
ความสำคัญของสังคมและวัฒนธรรม	7
วัฒนธรรมอิสลาม	8
ความเป็นมาของอิสลามในประเทศไทย	11
งานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	14
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	17
การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	17
การกำหนดกรอบเนื้อหาในการศึกษา	17
แหล่งข้อมูล/กลุ่มตัวอย่าง	18
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	18
การเก็บรวบรวมข้อมูล	19
การวิเคราะห์ข้อมูล	19
การตรวจสอบข้อมูล	19
บทที่ 4 วิธีชีวิตชุมชนไทยมุสลิมจังหวัดนครนายก	20
ข้อมูลบริบทจังหวัดนครนายก	20
ความเป็นมาและข้อมูลทั่วไปของชุมชน	24
ชุมชนไทยมุสลิมบ้านคลอง 3	24
ชุมชนไทยมุสลิมบ้านชุมพล	33
ชุมชนไทยมุสลิมบ้านนา(โค้งบ้านแขก)	40

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 5 ประเพณี วัฒนธรรม หลักวินัยบัญญัติของอิสลาม	45
ประเพณีการแต่งงาน	45
วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับการเกิด	54
วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับการตาย	61
วัฒนธรรมการแต่งกาย	64
การปฏิบัติตนตามหลักบัญญัติของอิสลาม	65
หลักปฏิบัติตนในวันสำคัญทางศาสนา	70
บทที่ 6 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	73
วิถีชีวิตชุมชนไทยมุสลิมจังหวัดนครนายก	73
ประเพณี วัฒนธรรม หลักวินัยบัญญัติ วันสำคัญ ของชุมชน	75
ด้านประเพณีที่เกี่ยวข้องกับชีวิต	76
การบำเพ็ญตนตามหลักวินัยบัญญัติของอิสลาม	79
การปฏิบัติกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา	79
อภิปรายผล	80
ข้อเสนอแนะ	84
บรรณานุกรม	85
ภาคผนวก	87

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหาในการวิจัย

การที่มนุษย์มาอยู่รวมกันเป็นกลุ่มเรียกว่าสังคมขึ้นมาขึ้นย่อมต้องมีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของกลุ่มมีระเบียบแบบแผนที่ซึ่งจะควบคุมพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสงบสุขนั้น มีกิจกรรมที่ทำร่วมกันได้หรือกระทำในสิ่งที่เหมือนกันได้ โดยมีข้อตกลงร่วมกันจนกลายเป็นวิถีชีวิตแล้วนั้น จะเป็นเครื่องมือในการควบคุมพฤติกรรมของกลุ่มคนเหล่านี้ ซึ่งเรียกว่า "วิถีชีวิตของชุมชน" ดังนั้นวิถีชีวิตของชุมชน จึงเปรียบเสมือนถนนหรือแนวทางที่จะทำให้ทุกคนก้าวไปข้างหน้าด้วยความภาคภูมิใจ ในวิถีชีวิตของชุมชนของตนเองและธำรงรักษาไว้ อย่างมีคุณค่า

การดำเนินวิถีชีวิตเป็นลักษณะพฤติกรรมทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง ของมนุษย์ซึ่งเป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ ทั้งส่วนบุคคลและสังคมที่ได้วิวัฒนาการต่อเนื่องมาอย่างมีแบบแผน แต่อย่างไรก็ตาม มนุษย์นั้นไม่ได้เกาะกลุ่มอยู่เฉพาะในสังคมของตนเอง แต่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลหรือสังคมอื่น ซึ่งอาจอยู่ใกล้ชิด มีพรมแดนติดต่อกัน หรืออยู่ปะปนในสถานที่เดียวกัน การที่ชนชาติหนึ่งตกอยู่ภายใต้การปกครองของชนชาติหนึ่ง มนุษย์เป็นผู้รู้จักเปลี่ยนแปลงปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ จึงนำเอาวัฒนธรรมที่ได้เห็น ได้สัมผัสติดต่อกันมาใช้โดยอาจรับมาเพิ่มเติมเป็นวิถีชีวิตวัฒนธรรมของตนเองโดยตรง หรือนำเอามาดัดแปลงแก้ไขให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพวัฒนธรรมที่มีอยู่เดิม

วิถีชีวิตของชุมชนไทยมุสลิมจังหวัดนครนายก ซึ่งนับถือศาสนาอิสลามเป็นวิถีชีวิตที่ชุมชนได้ร่วมกันสร้างสรรค์ และพัฒนาขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตร่วมกัน ป้องกันและแก้ไข ปัญหา รวมทั้งพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น และเป็นความภาคภูมิใจในชาติพันธุ์ สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม ประเพณี ที่มีความเป็นเอกภาพ มีพฤติกรรมประชาธิปไตย ดำรงไว้ซึ่งคุณงามความดี จนเป็นที่ยอมรับถึงความดีอันหนึ่งอันเดียวกันของบุคคลในชุมชนในอดีตมาโดยตลอด จึงจำเป็นที่จะต้องสืบค้นข้อมูลทางสังคม การดำเนินวิถีชีวิต วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ที่เป็นพื้นฐานดั้งเดิม เพื่อรวบรวม บันทึกไว้ และนำมาสังเคราะห์ องค์ความรู้เพื่อให้นักเรียนหลังได้ศึกษานำมาปฏิบัติให้เป็นแบบอย่างและพัฒนาให้มีความมั่นคงยั่งยืนสืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาข้อมูลวิถีชีวิตของชุมชนไทยมุสลิมจังหวัดนครนายก

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

ทำการศึกษาในชุมชนมุสลิม ดังนี้

1. ชุมชนไทยมุสลิมบ้านคลอง 3 อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก
2. ชุมชนไทยมุสลิมบ้านชุมพล อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก
3. ชุมชนไทยมุสลิมบ้านนา(โค้งบ้านแขก) อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

เนื้อหาในการวิจัย

เพื่อให้การศึกษาค้นคว้ามีความชัดเจนและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ประกอบกับการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คณะผู้วิจัยกำหนดกรอบในการศึกษา ดังนี้

- (1) ข้อมูลบริบทจังหวัดนครนายก
- (2) ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างวิถีชีวิตชุมชนไทยมุสลิมจังหวัดนครนายก
 - ที่ตั้ง
 - สภาพชุมชน
 - ประวัติความเป็นมา
 - อาชีพ
 - การจัดการศึกษา
 - ภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - สถานที่สำคัญ
 - การมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น
- (3) วิถีชีวิตชุมชนไทยมุสลิม
 - ประเพณี การแต่งงาน
 - พิธีกรรมการเกิด
 - พิธีกรรมการตาย
 - วัฒนธรรมการแต่งกาย
 - หลักวินัยบัญญัติของอิสลาม
 - วันสำคัญทางศาสนา

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง แบบเจาะจง ประชากรไทยมุสลิมในจังหวัดนครนายก
จำนวน 3 ชุมชนได้ดังนี้

2.1 ประชากรกลุ่มตัวอย่างในชุมชนไทยมุสลิมบ้านคลอง 3 อำเภอเมือง
นครนายก จังหวัดนครนายก

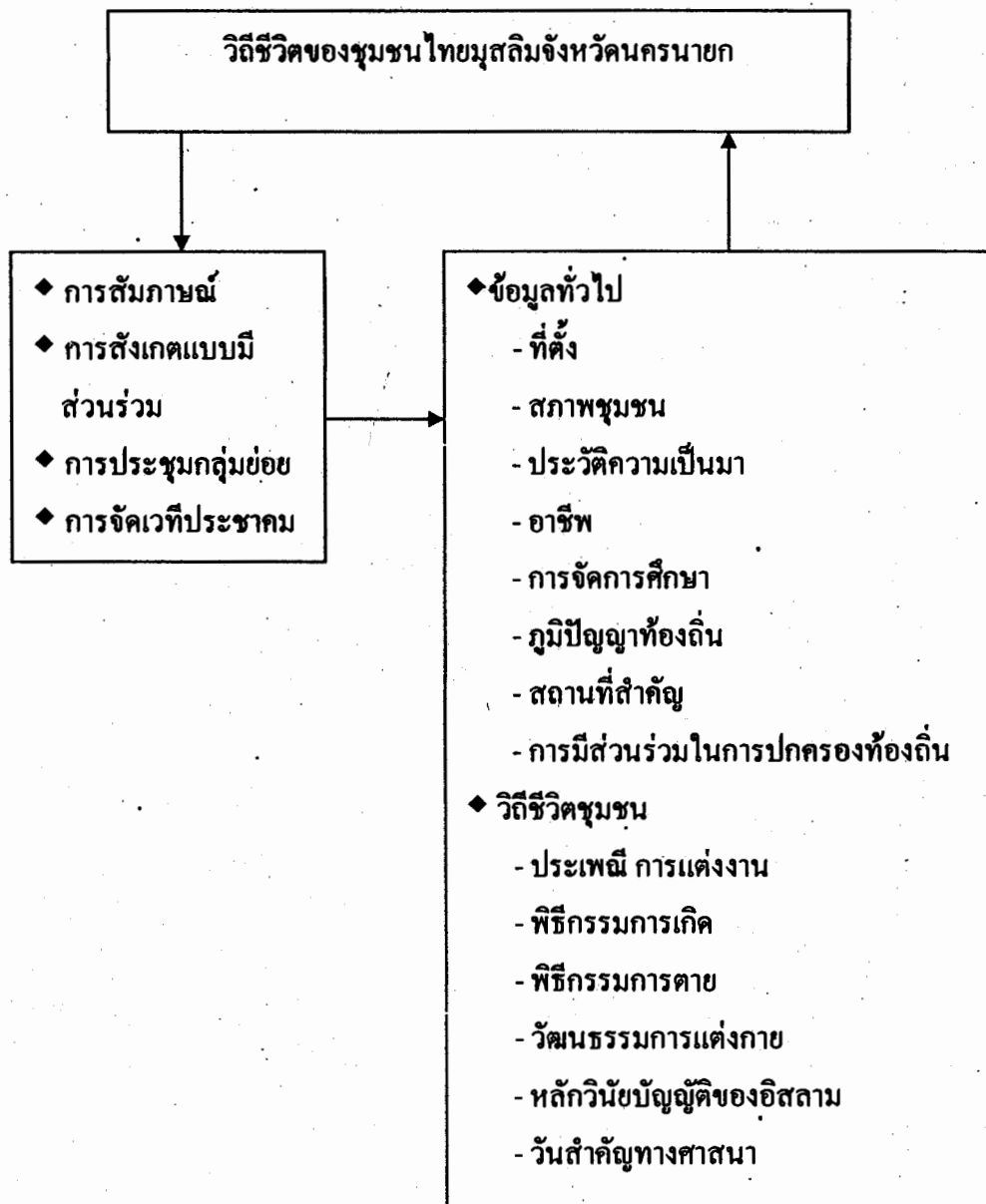
2.2 ประชากรกลุ่มตัวอย่างในชุมชนไทยมุสลิมบ้านชุมพล อำเภอองครักษ์
จังหวัดนครนายก

2.3 ประชากรกลุ่มตัวอย่างในชุมชนไทยมุสลิมบ้านนา(โค้งบ้านแขก) อำเภอบ้านนา
จังหวัดนครนายก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์
2. กล้องถ่ายภาพ
3. เทปบันทึกเสียง
4. ผู้ทำการวิจัยและทีมงาน

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

การสืบค้น หมายถึง กระบวนการสืบเสาะและแสวงหาให้ได้มาซึ่งเรื่องราวย้อนจากปัจจุบันสู่อดีต

วิถีชีวิต หมายถึง การดำเนินชีวิตของบุคคลที่เป็นมาอย่างยาวนาน มีการพัฒนาสั่งสมสืบต่อกันมา และพัฒนาให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมภายนอก

ชุมชน หมายถึง กลุ่มบุคคลหรือครอบครัวหลายๆครอบครัวมาตั้งบ้านเรือนอยู่รวมกัน
ในละแวกเดียวกัน

วิถีชีวิตชุมชน หมายถึง แนวทางการดำเนินวิถีชีวิตและมีการปฏิบัติกิจกรรมที่มีความ
คล้ายคลึงกัน หรือเหมือนกัน หรือทำร่วมกันของคนในชุมชนนั้นๆ

วัฒนธรรม หมายถึง สิ่งสิ่งงามที่คนในชุมชนถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกันสืบต่อกันมา
เป็นเวลายาวนาน และอาจมีการพัฒนาให้ดีขึ้น

ไทยมุสลิมในจังหวัดนครนายก หมายถึง กลุ่มบุคคลที่นับถือศาสนาอิสลามในจังหวัด
นครนายก

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

ชุมชนไทยมุสลิมและชุมชนอื่นๆ

1. มีข้อมูลเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนในชุมชนไทยมุสลิมจังหวัดนครนายก
2. เด็กและเยาวชน ได้ศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตของคนในชุมชนไทยมุสลิมที่คนอยู่อาศัยและ
ชุมชนอื่นของจังหวัดนครนายก ได้ด้วยตนเอง

นักวิชาการ

1. นำข้อมูลวิถีชีวิตของชุมชนไทยมุสลิมไปใช้เป็นเนื้อหาสาระเพื่อการเรียนรู้ เช่น การจัดทำ
หลักสูตรเพื่อการเรียนรู้
2. ได้แนวทางในการศึกษาข้อมูลวิถีชีวิตของคนในชุมชนอื่น ๆ เพื่อการเรียนรู้และ
เปรียบเทียบ

หน่วยงานราชการ

1. ได้ข้อมูลวิถีชีวิตของคนในชุมชนไทยมุสลิมจังหวัดนครนายก เพื่อการศึกษาค้นคว้า
เปรียบเทียบในบริบทต่างพื้นที่
2. เป็นการสื่อสารเผยแพร่ ถึงการดำเนินวิถีชีวิตของบุคคลในชุมชนไทยมุสลิม ให้บุคคลที่
นับถือศาสนาอื่นๆ ได้มีความเข้าใจในหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลามเพื่อลดความขัดแย้งทางสังคม
ในเขตปกครอง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การสืบค้นวิถีชีวิต ชุมชนไทยมุสลิมจังหวัดนครนายก ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและรายงาน การวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ความหมายของสังคมและวัฒนธรรม
2. ความสำคัญของวัฒนธรรมประเพณี
3. วัฒนธรรมอิสลาม
4. ความเป็นมาของอิสลามในประเทศไทย
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของสังคมและวัฒนธรรม

สังคม (society) หมายถึง คนจำนวนหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อกันตามระเบียบ กฎเกณฑ์ หรืออีกนัยหนึ่ง คือ ประชากรซึ่งดำรงชีวิตรวมในอาณาเขตเดียวกัน โดยมีระบบที่เชื่อมโยงและ ควบคุมกลุ่มคนต่างๆ ในดินแดนดังกล่าวให้มีความสัมพันธ์ เกี่ยวข้องกันจนมีความเป็นสมาชิก ร่วมกัน และเป็นอิสระจากการควบคุมของกลุ่มประชากรอื่นๆ ภายนอกสังคม

วัฒนธรรม สุพัตรา สุภาพ กล่าวว่า "วัฒนธรรมมีความหมายครอบคลุมทุกสิ่งทุกอย่าง ที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือสังคมใดสังคมหนึ่ง มนุษย์ได้คิด สร้างระเบียบกฎเกณฑ์ใช้ในการปฏิบัติ การจัดระเบียบตลอดจนระบบความเชื่อ ค่านิยม ความรู้ และเทคโนโลยีต่างๆ ในการควบคุมและใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ" (สุพัตรา สุภาพ, 2518 : 119)

อัชฮา โกมลกาญจน์ กล่าวว่า "วัฒนธรรมคือความเจริญก้าวหน้าของมนุษย์ หรือลักษณะ ประจำชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่อยู่ในสังคม ซึ่งไม่เพียงแต่จะหมายถึงความสำเร็จในด้านศิลปกรรม หรือมารยาททางสังคมเท่านั้น กล่าวคือ ชนทุกกลุ่มต้องมีวัฒนธรรม ดังนั้นเมื่อมีความแตกต่าง ระหว่างชนแต่ละกลุ่ม ก็ย่อมมีความแตกต่างทางวัฒนธรรมนั่นเอง เช่น ชาวจีน กับชาวนาใน สหรัฐอเมริกา ย่อมมีความแตกต่างกัน (อัชฮา โกมลกาญจน์, 2519 : 19 - 20)

พระยาอนุমানราชชน กล่าวว่า "วัฒนธรรมคือสิ่งที่มนุษย์เปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงหรือ ผลิตสร้างขึ้น เพื่อความเจริญงอกงามในวิถีชีวิตและส่วนรวม วัฒนธรรมคือวิถีแห่งชีวิตของมนุษย์ ในส่วนรวมที่ถ่ายทอดกันได้ เรียนกันได้ เอาอย่างกันได้ วัฒนธรรมจึงเป็นผลผลิตของส่วนรวม ที่มนุษย์ได้เรียนรู้มาจากคนสมัยก่อน สืบต่อกันมาเป็นประเพณี วัฒนธรรมจึงเป็นทั้งความคิดเห็น

หรือการกระทำของมนุษย์ในส่วนตัวที่เป็นลักษณะเดียวกันและสำแดงให้ปรากฏเป็นภาษา ความเชื่อ
ระเบียบประเพณี (กรมการศาสนา, ม.ป.ป. : 18)

พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2485 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)
พุทธศักราช 2486 ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมไว้ดังนี้

วัฒนธรรม คือ ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย
ความกลมกลืนทั่วหน้าของชาติและศีลธรรมอันดีของประชาชน (ราชกิจจานุเบกษา, 2485 : 1905)

วัฒนธรรมจึงเป็นลักษณะพฤติกรรมของมนุษย์ที่เป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ทั้งบุคคลและ
สังคม ที่มีแบบแผนและวิวัฒนาการอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามมนุษย์ไม่ได้เกาะกลุ่มอยู่เฉพาะใน
สังคมของตนเอง ได้มีความสัมพันธ์ติดต่อกับสังคมอื่น ๆ ซึ่งอาจมีพรมแดนติดต่อกันหรืออยู่ปะปน
ในสถานที่เดียวกันหรือชนชาติหนึ่งที่ตั้งอยู่ได้การปกครองของชนชาติหนึ่ง มนุษย์รู้จัก
เปลี่ยนแปลงปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ จึงนำเอาวัฒนธรรมที่ให้เห็นได้สัมพันธ์ติดต่อกันมาใช้ โดยอาจรับมา
เป็นวัฒนธรรมของคนโดยตรงหรือนำเอามาคัดแปลงแก้ไขให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพ
วัฒนธรรมที่มีอยู่เดิม

ความสำคัญของสังคมและวัฒนธรรม

วัฒนธรรม เป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งในความเป็นชาติ ชาติใดที่ไร้เสียซึ่งวัฒนธรรมอันเป็นของ
ตนเองแล้ว ชาตินั้นจะคงความเป็นชาติอยู่ไม่ได้ ชาติที่ไร้วัฒนธรรม แม้จะเป็นผู้พิชิตในการสงคราม
แต่ในที่สุดก็จะเป็นผู้ถูกพิชิตในด้านวัฒนธรรม ซึ่งนับว่าเป็นการถูกพิชิตอย่างราบคาบและสิ้นเชิง
ทั้งนี้เพราะผู้ที่ถูกพิชิตในทางวัฒนธรรมนั้นจะไม่รู้ตัวเลยว่าตนได้ถูกพิชิต เช่น พวกคาบที่พิชิตจีนได้
และตั้งราชวงศ์หงวนขึ้นปกครองจีน แต่ในที่สุดถูกชาวจีนซึ่งมีวัฒนธรรมสูงกว่ากลืนจนเป็นชาวจีน
ไปหมดสิ้น ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า วัฒนธรรมมีความสำคัญดังนี้

1. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ชี้แจงแสดงให้เห็นความแตกต่างของบุคคล กลุ่มคน หรือชุมชน
2. เป็นสิ่งที่ทำให้เห็นว่าคนมีความแตกต่างจากสัตว์
3. ช่วยให้เราเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ที่เรามองเห็น การแปลความหมายของสิ่งที่เรามองเห็นนั้น
ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมของกลุ่มชน ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้และถ่ายทอดวัฒนธรรม เช่น ชาวเกาะซามัว
มองเห็นดวงจันทร์ว่ามีหญิงกำลังทอดผ้า ชาวออสเตรเลียเห็นเป็นดาเมวใหญ่กำลังมองหาเหยื่อ
ชาวไทยมองเห็นเหมือนรูปกระต่าย
4. วัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดคบิัจฉัย 4 เช่น เครื่องนุ่งห่ม อาหาร ที่อยู่อาศัย การรักษาโรค
5. วัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดการแสดงความรู้สึกทางอารมณ์ และการควบคุมอารมณ์ เช่น
ผู้ชายไทยจะไม่ปล่อยให้หน้าตาไหลต่อหน้าสาธารณะชนเมื่อเสียใจ

6. เป็นตัวกำหนดการกระทำบางอย่างในชุมชนว่าเหมาะสมหรือไม่ ซึ่งการกระทำบางอย่างในสังคมหนึ่งเป็นที่ยอมรับว่าเหมาะสมแต่ไม่เป็นที่ยอมรับในอีกสังคม จะเห็นได้ว่าผู้สร้างวัฒนธรรมคือมนุษย์ และสังคมเกิดขึ้นก็เพราะมนุษย์ วัฒนธรรมกับสังคมจึงเป็นสิ่งคู่กัน โดยแต่ละสังคมย่อมมีวัฒนธรรม และหากสังคมมีขนาดใหญ่หรือมีความซับซ้อนมากเพียงใด ความหลากหลายทางวัฒนธรรมมักจะมีมากขึ้นเพียงนั้น วัฒนธรรมต่าง ๆ ของแต่ละสังคมอาจเหมือนหรือต่างกันสลับไป

วัฒนธรรมอิสลาม

ความหมาย

อิสลาม แปลว่า “สันติ” ผู้นับถือศาสนาอิสลามเรียกว่า มุสลิม แปลว่า “ผู้ไร้สันติ” หมายถึง “ผู้นอบน้อม ถ่อมตนยังพระประสงค์ของอัลลอฮ์ (พระเจ้าเป็นเจ้า)”

เสาวนีย์ จิตต์หมวด (2535 : 8 – 14) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมอิสลามในเรื่องความหมาย ที่มา พิธีและประเพณี ไว้คือ “วัฒนธรรมอิสลาม หมายถึงวิถีในการดำเนินชีวิตหรือรูปแบบแห่งพฤติกรรมของมุสลิมตลอดจนถึงที่สร้างสรรค์ขึ้นมา ตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งความศรัทธาว่า อัลลอฮ์(ซุบฮาน) คือพระเจ้าองค์เดียว และมุฮัมมัด(ศ็อลลา) คือ ศาสนทูตของพระองค์”

วัฒนธรรมอิสลามประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 4 ประการ คือ

องค์คติ(concept) องค์การ(organization) องค์พิธีกรรม(usage) และองค์วัตถุ(instrumental and symbolic object) วิถีในการดำเนินชีวิตของมุสลิม คือ วัฒนธรรมอิสลาม อยู่บนความศรัทธาหรือองค์คติที่ว่า อัลลอฮ์(ซุบฮาน) คือพระเจ้าองค์เดียว และศาสดามุฮัมมัด(ศ็อลลา) เป็นศาสนทูตของพระองค์ ดังนั้นที่สำคัญของวัฒนธรรมอิสลาม คือ คัมภีร์อัลกุรอานและซุนนะฮ์ของท่านศาสดามุฮัมมัด(ศ็อลลา) ซึ่งประกอบด้วยคำสอน และจริยวัตรของท่าน

วัฒนธรรมอิสลามของชาวไทยมุสลิม จัดเป็นวัฒนธรรมย่อยที่แฝงอยู่ในวัฒนธรรมหลักของคนในสังคมไทยซึ่งมีวิถีคิดและการปฏิบัติที่แตกต่างไปจากวัฒนธรรมหลักของคนส่วนใหญ่ในประเทศโดยสิ้นเชิง จึงจำเป็นต้องรู้ถึงที่มาและความสำคัญของวัฒนธรรมอิสลามดังนี้

ที่มาของวัฒนธรรมอิสลาม

วัฒนธรรมอิสลามมีที่มาจากที่สำคัญ 2 ประการคือ

1. คัมภีร์อัล - กุรอาน ซึ่งอัลลอฮ์ (ซุบฮาน) ได้ประทานให้แก่มนุษยชาติโดยผ่านทางท่านศาสดามุฮัมมัด(ศ็อลลา) ทำให้มุสลิมทั่วทุกภูมิภาคน้อมรับบทบัญญัติแห่งคัมภีร์เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

2. ซุนนะฮ์ ของท่านศาสดามุฮัมมัด (ศ็อลลา) หมายถึง วงนะหรือคำพูด (หะดีษ) การปฏิบัติหรือจริยวัตร และคำชี้ขาดในปัญหาใดปัญหาหนึ่งของท่านศาสดามุฮัมมัด (ศ็อลลา) ตลอดจนคำกล่าวและการปฏิบัติของบรรดาสหายและผู้ใกล้ชิดซึ่งท่านศาสดามุฮัมมัด (ศ็อลลา) เห็นด้วยหรือไม่คัดค้าน

ที่มาของซุนนะหฺ ที่ปรากฏพอสรุปได้ 3 ประการ ดังนี้

2.1 เพื่อต้องการสั่งสอนหรือให้แนวทางแก่สหายของท่านศาสดาฯ บางครั้งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับท่าน

2.2 เป็นการกล่าวถึงหลังจากเห็นหรือรู้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับสหายหรือผู้ใกล้ชิด

2.3 จริยวัตรที่ท่านศาสดาฯ ปฏิบัติและผู้ที่อยู่ใกล้ชิด ตลอดจนสหายผู้ใกล้ชิด ได้พบเห็น ซึ่งได้บอกกันต่อ ๆ มา พร้อมนำมาปฏิบัติ

ส่วน “หะดีษ” หมายถึง คำพูดหรือโอวาทของท่านศาสดามุฮัมมัด (ศ็อลฯ) จึงทำให้ซุนนะหฺมีความกว้างกว่าหะดีษ เพราะหะดีษเป็นส่วนหนึ่งของซุนนะหฺ

ประเพณีและพิธี

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2505 : 507, 593 ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “ประเพณี” กับ “พิธี” ไว้คือ

1. ประเพณี หมายถึง สิ่งที่มีขมปฏิบัติสืบ ๆ กันมาจนเป็นแบบแผน ขนบธรรมเนียมหรือจารีตประเพณี

2. พิธี หมายถึง งานที่จัดขึ้นตามลัทธิเพื่อความขลัง, แบบ, อย่าง, ธรรมเนียม

ในศาสนาอิสลามสิ่งที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาอย่างเป็นแบบแผน โดยวางอยู่บนพื้นฐานคำสอนจากอัลกุรอาน และซุนนะหฺ เรียกว่า อิบาอะฮฺ หรือการปฏิบัติศาสนกิจ เช่น การอาบน้ำละหมาด การละหมาด การถือศีลอด การประกอบพิธีฮัจญ์ เป็นต้น ส่วนประเพณีอื่น ๆ อันไม่เกี่ยวกับศาสนกิจ เรียกว่า เป็นมุอามะลัด หรือประเพณีทางสังคม มุสลิมสามารถปฏิบัติได้หากไม่ขัดกับศาสนบัญญัติ เช่น ประเพณีการทักทาย ทำความเคารพ ฯลฯ มุสลิมสามารถสวัสดี จับมือ ฯลฯ ได้ แต่หากเป็นการกราบมุสลิมจะปฏิบัติไม่ได้อย่างเด็ดขาด

เนื่องจากมนุษย์มักสร้างประเพณีหรือวัฒนธรรมอยู่เสมอตามค่านิยม (values) หรือสิ่งที่คนส่วนใหญ่ในสังคมเห็นว่าดีว่าควรกระทำ อิสลามจึงวางหลักการไว้ว่าสิ่งใดที่เป็นประเพณีอันเกี่ยวข้องกับศาสนกิจหรือวัฒนธรรมอิสลามที่ได้ถูกกำหนดไว้แล้ว เป็นสิ่งที่มุสลิมไม่สามารถจะเปลี่ยนแปลงไปได้ตามความต้องการ ตามอำเภอใจ หรือตามคนส่วนใหญ่ในสังคมนั้น ๆ

ในเรื่องของพิธีต่าง ๆ เช่น พิธีที่ทำให้แก่เด็กแรกเกิด พิธีแต่งงาน การจัดการเกี่ยวกับคนตาย ฯลฯ ก็ล้วนแต่เป็นพิธีหรือประเพณีที่ถูกกำหนดรูปแบบไว้แต่สมัยท่านศาสดามุฮัมมัด (ศ็อลฯ) จึงถือว่าเป็นพิธีหรือประเพณีที่เป็นศาสนกิจที่มุสลิมจะต้องปฏิบัติให้ถูกต้อง

ส่วนพิธีหมายถึงงานที่มนุษย์จัดทำขึ้นมาเพื่อให้เกิดความขลัง ความศักดิ์สิทธิ์ เป็นสิ่งที่ไม่มีในหลักการอิสลาม

ในการดำรงชีวิตของมุสลิมนั้น พระองค์อัลลอฮฺ(ซุบฮาน) ได้ประทานแนวทางและชี้นำแก่บรรดาผู้ศรัทธาไว้หลายโครงการ ในคัมภีร์อัลกุรอาน อาทิ

“และนี่คือคัมภีร์ (อัลกุรอาน) ซึ่งเราได้ประทานลงมาเป็นที่จำเริญ ที่ยืนยันสิ่งที่มีมาก่อน (คัมภีร์อื่น ๆ) เพื่อเจ้า (มุฮัมมัด) จะได้ดักเตือนแม่ของเมืองทั้งหลาย(คือเมืองมักกะฮฺ) และที่รอบ ๆ นั้น (ปวงมนุษยชาติ) และบรรดาผู้ศรัทธาต่อปรโลก พวกเขาขอมศรัทธาต่อคัมภีร์นี้” (สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ, 2542 : 276)

“พระองค์ได้ทรงกำหนดศาสนา แก่พวกกูเจ้า...เราได้วะฮีย์แก่เจ้าก็เช่นเดียวกับที่เราได้บัญชาแก่อิบรอฮีมและมุซาและอีซา... ดังนั้นเพื่อการนี้แหละเจ้าจงเรียกร้องเชิญชวนและดำรงมั่นอยู่ในแนวทางที่เที่ยงธรรมดังที่เจ้าได้รับบัญชา” (สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ, 2542 : 1082 – 1083)

มุสลิมทุกคนต้องปฏิบัติตามวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในคัมภีร์อัลกุรอานและซุนนะฮฺ ทั้งนี้จะเลือกปฏิบัติเพียงบางประการตามอำเภอใจไม่ได้จะด้วยเหตุผลอื่น ๆ ก็ดี มุสลิมจะคัดแปลงสิ่งที่เป็นข้อห้ามขอใช้ในอิสลามไม่ได้ เพราะหากมุสลิมปฏิบัติเช่นนั้น ความเป็นเอกภาพของอิสลามจะไร้ซึ่งความหมาย และอิสลามก็จะกลายเป็นวัฒนธรรมที่อ่อนที่ถูกเปลี่ยนแปลงไปตามกิเลส หรือค่านิยมของคนในสังคม... มุสลิมซึ่งหมายถึงการมอบน้อมมอบตนต่อพระองค์อัลลอฮฺ(ซุบฮาน) เพียงพระองค์เดียว... ส่วนอิสลามนอกจากจะเป็นศาสนาโดยมีองค์ประกอบครบทุกประการในความเป็นศาสนาแล้ว อิสลามยังเป็นวัฒนธรรมกล่าวคืออิสลามเป็นวิถีในการดำเนินชีวิตของมุสลิม ทั้งนี้โดยตั้งอยู่บนองค์มุคฺหรือพื้นฐานแห่งความศรัทธาว่า พระองค์อัลลอฮฺ(ซุบฮาน) คือพระเจ้าเพียงพระองค์เดียวและท่านศาสดามุฮัมมัด(ศ็อลฯ) คือศาสนทูต ของพระองค์ซึ่งเป็นคำปฏิญาณของมุสลิมทุกคน จึงสรุปได้ว่าวัฒนธรรมอิสลามมีที่มาจากพระผู้เป็นเจ้าอัลลอฮฺ(ซุบฮาน) และท่านศาสดามุฮัมมัด(ศ็อลฯ) และด้วยเหตุนี้มุสลิมทั่วโลกต้องมีวิถีการดำเนินชีวิตหรือปฏิบัติตนอยู่ในวัฒนธรรมอิสลาม (เสาวนีย์ จิตต์หมวด, 2535 : 8- 15)

การที่ในสังคมไทยมีชาวไทยมุสลิมซึ่งมาจากเชื้อชาติที่แตกต่างกันไป คนเหล่านี้มีศาสนาและวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากชาวไทยกลุ่มอื่น พวกเขาได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยที่มีพื้นฐานความศรัทธาความเชื่อทางด้านพุทธศาสนาและวิธีการปฏิบัติตามหลักศาสนพราหมณ์ ทำให้เกิดความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมอย่างชัดเจน แต่ขณะเดียวกันเกิดการผสมผสานกันของวัฒนธรรมและอาจกลายเป็นการผสมกลมกลืนไปในที่สุด การผสมผสานทางวัฒนธรรมเป็นการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน โดยปกติแล้วชนกลุ่มน้อยมีแนวโน้มที่จะรับเอาวัฒนธรรมของชนกลุ่มใหญ่ไว้ แต่สำหรับวัฒนธรรมของอิสลามแล้ว ถึงแม้ว่าชาวไทยมุสลิมจะเป็นชนกลุ่มน้อย แต่มิได้ยอมรับเอาวัฒนธรรมไทยซึ่งเป็นวัฒนธรรมของชนกลุ่มใหญ่ แม้ว่าในอดีตในภาครัฐพยายามที่จะใช้นโยบาย การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมในทุกรูปแบบ โดยเฉพาะสมัยจอมพล ป.

พินุลสงคราม ถึงกับปรารถนาว่า “เมืองไทยเป็นของคนไทยสมควรจะให้คนศาสนาอื่นอยู่” แต่ก็มิอาจทำให้เกิดการผสมกลมกลืนได้อย่างชัดเจน แต่มีผลสืบเนื่องกับแนวทางการปฏิบัติของชาวไทยมุสลิมหลายประการ (เสาวนีย์ จิตต์หมวด, 2535 : 388 – 389)

“อิสลาม” เป็นศัพท์ภาษาอาหรับ มีความหมายเป็น 2 นัย คือ :-

(1) การใส่สงบ การสู่สานติ ความรอดพ้น

(2) การขอมตน การปลง

เมื่อใช้เป็นชื่อเรียกของศาสนาก็หมายถึง ศาสนาแห่งการสู่ความสงบ ด้วยการขอมตนต่อพระผู้เป็นเจ้าแต่พระองค์เดียว ชื่อของศาสนานี้ได้ระบุเจาะจงไว้ในพระคัมภีร์อัลกุรอาน ในวรรคที่ว่า “อันศาสนาที่พระผู้เป็นเจ้าทรงกำหนดไว้ นั้น คือ ศาสนาอิสลาม”

เสาวนีย์ จิตต์หมวด กล่าวว่า อิสลามไม่จำกัดเชื้อชาติ พรมแดน ทั้งนี้มิได้เป็นคำสอนของบุคคลใดโดยเฉพาะ หรือเป็นศาสนาซึ่งบุคคลใดจะบัญญัติขึ้นตามความเหมาะสมได้เอง แต่เป็นศาสนาซึ่งพระผู้เป็นเจ้าทรงบัญญัติขึ้นให้มนุษย์ถือเป็นแนวทางดำเนินชีวิต โดยได้ทรงแต่งตั้งให้บุคคลที่ทรงเห็นชอบให้เป็นผู้มาเทศนา สั่งสอนในวาระและท้องถิ่นต่าง ๆ ทั่วโลก ด้วยเหตุนี้เองในพระคัมภีร์จึงไม่เรียกศาสนานี้ตามชื่อของบุคคลใดโดยเฉพาะ แต่ได้ถือสาระของคำสอนเป็นเกณฑ์เรียกชื่อ

“อิสลาม” เป็นชื่อของศาสนาหรือระบอบการดำเนินชีวิตที่มีการศรัทธาในพระเจ้าองค์เดียว พระนาม “อัลลอฮ์” อิสลามเป็นศาสนาของอัลลอฮ์ (พระผู้เป็นเจ้า) ที่ประทานแก่มนุษยชาติ ตั้งแต่มีมนุษย์คนแรกโดยผ่านศาสดา (นบีหรือรسلซึ่งเป็นมนุษย์) ให้เผยแผ่คำสอนของพระองค์แก่มนุษย์แต่ละยุคแต่ละสมัย ตามสภาพและวิวัฒนาการของสังคมในยุค หรือสมัยนั้น ๆ และอัลลอฮ์ได้ทรงให้คำสอนของพระองค์ครบครัน เป็นระบอบการดำเนินชีวิตที่สมบูรณ์ที่สุดในสมัยของท่านนบีมุฮัมมัด เมื่อมุสลิมเอ่ยชื่อท่านนบีมุฮัมมัด จะต้องตามด้วยคำขอพรเป็นภาษาอาหรับว่า “ซ็อลลัลลอฮุ อะลัยฮิ วะซัลลิม” แปลว่า ขอความจำเริญและความสันติสุขจงประสบแก่ท่าน ในหนังสือทั่วไปที่เขียนโดยนักวิชาการมุสลิมมักจะใช้คำย่อ หรืออยู่ในวงเล็บ (ศ็อล ฯ หรือ ซ.ล.) (ศาสดาท่านสุดท้าย ซึ่งต่อไปจะไม่มีศาสดาอีก) เมื่อ ค.ศ. 610 หรือ พ.ศ. 1153 ณ ดินแดนซึ่งเป็นประเทศซาอุดีอาระเบียในปัจจุบัน

ความเป็นมาของอิสลามในประเทศไทย

ประยูรศักดิ์ ชลาตันเคชะ ได้กล่าวถึง ความเป็นมาของอิสลามในประเทศไทยไว้ในหนังสือมุสลิมในประเทศไทยว่า ศาสนาอิสลาม หรือคนที่นับถือศาสนาอิสลามนั้น น่าจะมีอยู่ในดินแดนที่เรียกว่าประเทศไทยนี้ ตั้งแต่เริ่มประวัติศาสตร์ของคนชาติไทย เพราะว่าศาสนาอิสลามได้เผยแผ่เข้ามาถึงอินโดนีเซียและในแหลมมลายูนั้น ก่อนที่คนอีกเผ่าหนึ่งจะได้เคลื่อนมาจากชวาานได้

แต่อย่างไรก็ตามการเคลื่อนไหวของมนุษยชาติต่างๆ อาจเวียนมาประสพพบกันในดินแดนแห่งใดแห่งหนึ่ง คนไทยที่ไม่ได้นับถือศาสนาอิสลาม และคนไทยที่ได้นับถือศาสนาอิสลามเหล่านั้น ความสัมพันธ์ ก็คงจะเริ่มขึ้นตั้งแต่แรกเริ่มที่เคียวตั้งแต่สมัยเริ่มประวัติศาสตร์ ในรัชกาลพระเจ้ารามคำแหงมหาราช ได้แผ่อาณาเขตไปถึงแหลมมลายู เช่นเมืองนครศรีธรรมราชในขณะนั้นก็นับถือศาสนาอิสลามตลอดลงไปจนถึงเมืองมะละกา ซึ่งเดี๋ยวนี้ก็ยังเป็นเมืองมะละกาอยู่ ตามหลักฐานประวัติศาสตร์ก็นับว่าเป็นการเริ่มความสัมพันธ์ระหว่างการปกครองของไทย และชนที่นับถือศาสนาอิสลามที่ปรากฏเป็นครั้งแรก และในความสัมพันธ์เช่นนั้นก็ย่อมจะมีความสัมพันธ์หลายอย่างหลายประการ เป็นต้นว่า ในภาคใต้ของประเทศไทยในระบายนั้น ผู้ปกครองหัวเมืองต่าง ๆ ก็ได้แก่ผู้นับถือศาสนาอิสลามไม่ใช่คนไทยที่นับถือศาสนาพุทธเป็นผู้ลงไปปกครอง ความสัมพันธ์ที่มีอยู่อย่างที่ว่านี้เป็นเมืองประเทศราช ถึงกำหนดปีก็ส่งเงินทองเข้ามายังเมืองหลวง ส่วนกิจการอื่น ๆ นั้น ก็เรียกได้ว่ามีอิสรภาพที่จะปกครองตนเองอย่างเต็มที่ มีการส่งเครื่องหมายของความผูกพัน ความจงรักภักดีเข้ามาเป็นครั้งคราว และนอกจากพวกอิสลามที่มีปรากฏอยู่ในประเทศแล้ว นับตั้งแต่กรุงสุโขทัยมาปรากฏว่ามีการติดต่อความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศอื่น ๆ ที่นับถือศาสนาอิสลามหลายประเทศ คนไทยนั้นดูตามประวัติศาสตร์ก็ไม่ปรากฏว่าเป็นชาติที่เดินเรือเก่งกล้าอะไรนัก เพราะฉะนั้น เรือสินค้าในสมัยนั้นน่าจะเป็นเรือที่มาจากต่างประเทศ คือประเทศต่าง ๆ ที่ส่งเรือสินค้าเข้ามาบรรทุกสินค้าจากประเทศไทยออกไปยังประเทศของคนอีกทีหนึ่ง และในขณะนั้นยังไม่ปรากฏว่ามีชาวยุโรปเข้ามาเกี่ยวข้อง เพราะฉะนั้นผู้ที่เข้ามาค้าขายเดินเรือติดต่อระหว่างประเทศไทยกับประเทศอื่น ๆ นั้น จึงน่าจะมีมุสลิมที่มาจากต่างประเทศเข้ามาตั้งหลักแหล่งเพื่อดำเนินการค้าขายอยู่แล้ว

ครั้นถึงสมัยกรุงศรีอยุธยา ความสัมพันธ์ในลักษณะนี้ก็คงมีอยู่ กรมศิลปากรได้ขุดพบเจดีย์หรือพระมหาธาตุที่วัดราชบูรณะ ซึ่งเป็นสิ่งก่อสร้างซึ่งสร้างขึ้นในสมัยพระเจ้าสามพระยา (พระบรมราชาธิราช) ราว ๆ พุทธศักราช 1961 - 1962 นับว่าเป็นสมัยเริ่มแรกของกรุงศรีอยุธยา เครื่องสมบัติอันมีค่าที่พบนั้นปรากฏว่ามีเหรียญทองคำ ที่ทำขึ้นในประเทศเคมบริ ในรัชสมัยของพระมหากษัตริย์อิสลามผู้ทรงพระนามว่า "พระเจ้าไซนูล อาบีดิน" เหรียญทองคำสองอันนี้เป็นหลักฐานแสดงให้เห็นว่าเป็นการติดต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศที่นับถือศาสนาอิสลามอย่างแน่ชัด

ในสมัยกรุงศรีอยุธยา มีหลักฐานแน่นอนว่าได้มีมุสลิมเข้ามาอยู่ในกรุงศรีอยุธยา และได้ตั้งเมืองเป็นสำนักหลักแหล่งขึ้น โดยมีหลักฐานอย่างแน่นอนปรากฏตามจดหมายเหตุโบราณว่า มีการกล่าวถึงที่คนโบราณเรียกว่า "แขกเทศ" ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ ตั้งแต่สะพานประตูจินด้านตะวันตกของกรุงศรีอยุธยาไปจนถึงหลังวัดนางมุก แล้วก็เลี้ยวลงไปที่ทำ"กาบิ" อันเป็นทำนน้ำแห่งหนึ่ง

ของกรุงศรีอยุธยา คือตั้งแต่สะพานประตูจีนปากตะวันตก ไปจนถึงวัดนางมุก แล้วเลี้ยวไปลงทำนบกายนัน เป็นบริเวณที่มุสลิมตั้งบ้านเรือนอยู่ในกำแพงเมืองและนอกกำแพงเมืองออกไปตั้งแต่ปลายประตูจีนปากตะวันตก ไปถึงตำบลที่เรียกว่า "มะโกรน้อย" ปากตะวันตก ย่อมทำไร่นาด้วยตัวเอง คนที่นับถือศาสนาอิสลามที่มาจากมลายูนัน ในสมัยกรุงศรีอยุธยาก็มีการตั้งบ้านเรือนอยู่เป็นตำบลใหญ่ หลายร้อยหลายพันหลังคาเรือนเหมือนกัน ตำบลนั้นจะอยู่คลองตะเคียนทางทิศใต้ ส่วนอิสลามิกชน พวกหนึ่งซึ่งมาจากอินโดนีเซีย ในปัจจุบันจากเกาะที่เรียกว่า "เกาะมากาซา" หรืออย่างในภาษาไทย เรียกกันว่า "มักกะสัน" นั้น ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาด้านฝั่งตะวันตก ใกล้คลองตะเคียนด้านใต้ลงไป ซึ่งเป็นหลักฐานที่ แสดงว่าสมัยกรุงศรีอยุธยานั้น มีมุสลิมตั้งบ้านเรือนอยู่ภายในพระนครและโดยรอบพระนครนั้นเป็นจำนวนมาก และก็เป็นธรรมดา ที่คนเหล่านั้นก็ต้องมีส่วนมากมายหลายอย่างในการสร้างประวัติศาสตร์ของประเทศไทยให้เกิดขึ้น (จากปาฐกถาของท่านอาจารย์ มรว.คึกฤทธิ์ ปราโมทย์ "เรื่องความเป็นมาของมุสลิมในประเทศไทย" แสดงที่ห้องประชุมคุรุสภา สวนกุหลาบวิทยาลัย เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2501) นอกจากนี้จากหลักศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ก็มีคำเปอร์เซียอยู่ด้วยคำหนึ่ง คือคำว่า "ปสาน" ซึ่งแปลว่า "ตลาด" ย่อมแสดงว่ามีชาวเปอร์เซีย ซึ่งเป็นมุสลิมได้เข้ามาทำการค้าขายติดต่อ และตั้งบ้านเรือนอยู่ในเมืองไทยตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย

ไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู ยุครัตนโกสินทร์

ในสมัยรัชกาลที่ 3 แห่งราชวงศ์จักรี หัวเมืองใต้ได้เกิดปัญหาขึ้น โดยพระยาปัตตานีและพระยาหนองจิก ร่วมกับพระยายะลาและพระยาระแงะ ได้ร่วมยกทัพทั้ง 4 หัวเมืองยกทัพเข้าตีเมืองยะหริ่ง (ยามู) พระยายะหริ่ง (ฟ่าย) ผู้ไม่ไหว จึงหลบหนีไปเมืองสงขลา เมื่อความทราบถึงที่กรุงเทพฯ พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 3 จึงโปรดเกล้าฯ ให้พระยาเพชรบุรียกทัพไปปราบ พระยาเพชรบุรีตีเมืองคืนได้จับพระยาปัตตานี พระยายะลา พระยาหนองจิกประหารชีวิตเสีย ส่วนพระยาระแงะหลบหนีไปได้ และให้พระยายะหริ่งครองเมืองยะหริ่งต่อไป และแต่งตั้งให้หลวงสวัสดิ์ภักดี (ยิ้มซ้าย) เป็นพระยาเมืองยะลา ต่อมาพระยายะหริ่ง(ฟ่าย) ถึงแก่อสัญกรรมด้วยโรคชรา ได้โปรดเกล้าฯ ให้หลวงสวัสดิ์ภักดี(ยิ้มซ้าย) รักษาการเจ้าเมืองยะหริ่งอีกตำแหน่งหนึ่ง เมืองยะหริ่งในสมัยนั้นครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดของ อ.ยะหริ่ง อ.มายอ อ.ปานาเระ ในจังหวัดปัตตานีขณะนั้น

ในครั้งที่พระยาเพชรบุรี ได้ยกทัพไปตีเมืองภาคใต้ในครั้งนั้นเมื่อกำจัดเจ้าเมืองที่ก่อปัญหาได้แล้วก็ได้กวาดค้อนราษฎรจากเมืองต่างๆ เข้ามาในพระนครและปริมณฑลมากมาย จนเป็นชุมชนมุสลิมในเมืองหลวงของประเทศไทยและมีลูกหลานสืบเผ่าพันธุ์มาจนถึงปัจจุบัน

จากเมืองตะโกละ คือ สตูล ในปัจจุบันคนกลุ่มนี้มักเรียกว่า "แขกคำพรือ" ได้ถูกจับมาปล่อยอยู่ที่คลองกุ่ม(อิสลาม) สุเหร่าแดง(คันทนาขาว) บางชัน กลิบบุม(ปลีกหมู) ฤคุด ลำกระโหลก

คลองสามวา คลองสี่คะวันออก คลองแปด คลองเก้า ในเขตคลองสามวาและหนองจอกในปัจจุบัน จากเมืองกระเคาะห์(เคดาห์) หรือเมืองไทรบุรี และปะลิส(เปอร์ลิส)ได้นำมาปล่อยย่านทรายกองดิน และแสนแสบ ต่อมาได้ขายที่ดินฐานย้ายไปอยู่ที่ศาลาแดง(หนองจอก) คลอง 16 สมอเอกคลอง 17 (อ.บางน้ำเปรี้ยว จ.ฉะเชิงเทรา) คลอง 14 สายกลาง คลองพระอาจารย์ คลอง 22 และคลอง 24 (อ.องครักษ์ จ.นครนายก)

งานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวัฒนธรรมอิสลามของชาวไทยมุสลิมในเขตชานเมืองด้านตะวันออกของกรุงเทพมหานคร ได้พบว่ามีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการศึกษา ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่เกิดจากความเชื่อและการปฏิบัติของกลุ่มในสังคมนั้น ๆ และมีการปฏิบัติสืบทอดกันมาอย่างต่อเนื่อง วิธีการปฏิบัติคนของชาวไทยมุสลิมจึงมีแบบแผนของการปฏิบัติที่มีลักษณะเฉพาะ และได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ทำการศึกษารื่องต่าง ๆ เหล่านี้ไว้อย่างน่าสนใจกล่าวคือ

ชำเลื่อง วุฒิจันทร์ และคนอื่น ๆ (2531) ได้ศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิมในภาคใต้และกล่าวถึงประเพณีของชาวไทยมุสลิมในภาคใต้ โดยเน้นการศึกษาใน 5 จังหวัดภาคใต้ ได้แก่ สงขลา สตูล ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส สรุปได้ว่า มุสลิมเชื่อว่าคัมภีร์อัลกุรอานเป็นทั้งธรรมนูญของชีวิตและธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับการปกครอง ในหลักการที่ถือว่าคัมภีร์อัลกุรอานเป็นธรรมนูญแห่งชีวิตนั้น ศาสนาอิสลามได้กำหนดแนวทางการดำเนินชีวิตไว้อย่างครบถ้วน จึงได้มีบัญญัติเกี่ยวกับชีวิตของชาวไทยมุสลิมตั้งแต่แรกเกิดจนถึงแก่กรรมไว้ยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมา คือ การปฏิบัติเมื่อเด็กแรกเกิด พิธีโกนผมไฟ ตั้งชื่อ และพิธีเชือดสัตว์ การปฏิบัติคนของมารดาและการเลี้ยงดูเด็ก การให้เด็กเล่าเรียนอัลกุรอาน พิธีเข้าสูหนัด การศึกษาวิชาการศาสนาอิสลามของเด็กมุสลิม ประเพณีเกี่ยวกับการแต่งงาน การหย่าร้างการคืนดีและประเพณีงานศพ

มงคล ทองนุ่น (2535) ได้ศึกษาโลกทรรศน์ที่ปรากฏในประเพณีของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดสตูล สรุปได้ว่า ประเพณีของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดสตูลที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้านั้นสามารถนำมาจัดกลุ่มได้ 2 ประเภทคือ ประเพณีในรอบปี ซึ่งเป็นประเพณีที่สำคัญอันเกี่ยวข้องกับศาสนาที่ปรากฏอยู่ในรอบปี เป็นเทศกาลของสังคมส่วนรวมที่ยึดถือปฏิบัติในรอบ 12 เดือน โดยนับตามปฏิทินอิสลาม ได้แก่ ประเพณีอาชูเราะ ประเพณีวันมาลิด ประเพณีการถือศีลอด ประเพณีวันตรุษอีดิลฟิฏริ วันตรุษอีดิลอัฎฮา ประเพณีการทำกุรบาน และประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการเพาะปลูก ส่วนประเพณีในรอบชีวิตนั้น เป็นประเพณีอันเกี่ยวเนื่องกับชีวิตและความเป็นอายุขัยของแต่ละบุคคล ถือเป็นงานส่วนบุคคล ซึ่งการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต ได้แก่

ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการเกิด ประเพณีการเข้าสู่หนัด ประเพณีดัมมัดอัลกุรอาน ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการแต่งงาน ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการหย่าร้าง ประเพณีการไปประกอบพิธีฮัจญ์ ประเพณีที่จัดขึ้นเฉพาะกิจ ทั้งประเพณีในรอบปีและในรอบชีวิตได้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลาม และในบางประเพณีเหล่านี้ได้แสดงออกถึงการปลูกฝังโลกทรรศน์ที่มีต่อผู้สืบสันดาน ทั้งที่เปิดเผยตรงไปตรงมาและในแง่ของการให้ข้อคิดโลกทรรศน์เหล่านี้ ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ

เสาวนีย์ จิตต์หมวด (2535) ได้ศึกษาวัฒนธรรมอิสลามและกล่าวถึงประเพณีของชาวมุสลิมสรุปได้ว่า ประเพณีเป็นเพียงส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม และได้จำแนกการปฏิบัติตนของมุสลิมออกเป็น 2 อย่าง คือ ข้อปฏิบัติทางศาสนาและข้อปฏิบัติทางสังคม ซึ่งข้อปฏิบัติทางศาสนานั้นเป็นเรื่องที่ได้ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาอย่างมีแบบแผนโดยวางอยู่บนพื้นฐานของคำสอนจากอัลกุรอาน และซุนนะฮ์เรียกว่าเป็น อิบาอะฮ์ หรือการปฏิบัติศาสนกิจ เช่น การอาบน้ำ ละหมาด การถือศีลอด การประกอบพิธีฮัจญ์ การปฏิบัติในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเกิด การแต่งงาน การแต่งกายและการตาย เป็นต้น ส่วนข้อปฏิบัติทางสังคมนั้นเป็นการปฏิบัติอื่น ๆ อันไม่เกี่ยวกับศาสนกิจ เรียกว่า เป็นการมูอามะลาต มุสลิมสามารถปฏิบัติได้หากไม่ขัดกับศาสนกิจ เช่น การทักทายทำความเคารพ เป็นต้น แต่หากเป็นการกราบมุสลิมจะไม่ปฏิบัติอย่างเด็ดขาด นอกจากนี้ยังมีเรื่องที่น่ารู้ของมุสลิมที่เป็นข้อข้องใจของผู้ที่นับถือศาสนาอื่น ซึ่งได้มีการอธิบายไว้อย่างกระจ่างชัดเจน ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตนของมุสลิมได้เป็นอย่างดี

คำนวน นวลสนอง (2540) ได้ศึกษาประเพณีท้องถิ่นของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดพัทลุงพบว่า ประเพณีท้องถิ่นของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดพัทลุงได้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพชีวิต และความเป็นอยู่ที่เกี่ยวข้องกับหลักการปฏิบัติที่กำหนดไว้ให้ศาสนบัญญัติของ อิสลามและแนวทางปฏิบัติที่มีอยู่เฉพาะถิ่น เช่น ประเพณีอาซูเราะ ประเพณีวันเมาริด ประเพณีซียาเราะฮ์สุโบร์ ประเพณีการถือศีลอด ประเพณีวันตรุษอิดิลฟิฏริ และวันตรุษอิดิลอฎฮา ซึ่งมีแนวทางเป็นไปตามหลักการของศาสนาอิสลาม และมีได้มีความแตกต่างไปจากท้องถิ่นอื่นแต่ในส่วนของประเพณีการเกิด การเข้าสู่หนัด ประเพณีการแต่งงาน การหย่าร้าง และประเพณีงานศพ จะมีแนวทางที่เพิ่มเติมมาจากหลักการของศาสนาอิสลาม เช่น การเกิดจะมีการนำของมีค่าหรืออาวูรวางไว้ใต้เบาะเด็ก และมีพิธีเปิดปากเด็ก ในการโกนผมไฟมีพิธีขึ้นเปล ในพิธีแต่งงานจะมีการหาฤกษ์ยามวันเป็นมงคลและวันต้องห้าม มีการจัดขันหมากรวมทั้งพิธีแห่คู่บ่าวสาวและการส่งตัวเข้าหอ ในส่วนประเพณีงานศพจะมีทำบุญเจ็ดวัน สิบวัน หรือหนึ่งร้อยวันให้แก่ผู้ตาย เป็นต้น

นิรันดร์ ชันรวิธ (2542) ได้ศึกษาความเชื่อและการปฏิบัติศาสนกิจของมุสลิมกลุ่มต่าง ๆ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความน่าสนใจในเรื่องของการปฏิบัติกับคนตายและการขอดูอา

ในโอกาสต่าง ๆ ซึ่งได้อธิบายกระบวนการต่าง ๆ ในการปฏิบัติประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการตายตั้งแต่ เลี้ยงชีวิต การอาบน้ำคนตาย การละหมาดญามาซะหุ การฝังศพ การทำบุญและการส่งรื้อ รวมไปถึง การขอดูอาในโอกาสต่าง ๆ เพื่อความเป็นบารอภักต์ต่อตนเองและครอบครัว

นายวิบูลย์ หวังรายนาม (2547) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “วัฒนธรรมอิสลามของชาวไทยมุสลิม ในเขตชานเมืองตะวันออกของ กรุงเทพมหานคร” เป็นการศึกษาเพื่อต้องการทราบว่าปัจจุบันนี้ ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ที่ทำการศึกษามีวิธีปฏิบัติตนที่เกี่ยวกับ วัฒนธรรมด้านการเกิด การแต่งงาน การแต่งกาย และการตาย เป็นไปตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลามหรือไม่และมีการเปลี่ยนแปลง การปฏิบัติไปในทิศทางใด

ผลการศึกษาวิจัยสรุปได้ดังนี้ ประการแรก วิธีการปฏิบัติตามวัฒนธรรมอิสลามด้านการเกิด การแต่งงาน การแต่งกาย และการตาย ของชาวไทยมุสลิมใน เขตชานเมือง ด้าน ตะวันออกของกรุงเทพฯ มีทั้งที่ปฏิบัติเป็นไปตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม และไม่ปรากฏใน คำสอนของศาสนาอิสลามซึ่งอาจเรียกได้ว่าทำตามประเพณี ประการที่สอง มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการ ปฏิบัติตามวัฒนธรรมการเกิด การแต่งงาน การแต่งกายและการตาย ไปในทางที่สอดคล้องกับ หลักคำสอนของอิสลามมากขึ้น เรื่องใดที่ไม่อยู่ในหลักคำสอนของศาสนามีผู้ปฏิบัติน้อยลง ประการที่สาม ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมาจากการได้ความรู้ความเข้าใจในหลักคำสอน ของศาสนามากขึ้น โดยเฉพาะจากตำราเรียนทางด้านศาสนาหรือสื่อที่สนุปรกรณ์ที่สื่อความหมาย เป็นภาษาไทย และบทบาทของโรงเรียนศาสนาเพิ่มมากขึ้น รวมถึงความเจริญของการคมนาคมและ เทคโนโลยี

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าการปฏิบัติตนตามวัฒนธรรม ของชาวไทยมุสลิมในเขตชานเมือง ด้าน ตะวันออกของกรุงเทพฯ ที่เป็นไปตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม และหากเรื่องใดไม่ปรากฏอยู่ใน คำสอนศาสนา ซึ่งเกิดจากการผสมผสานทางวัฒนธรรม ความสำคัญที่มีต่อเรื่องนั้นๆ ที่เป็นการให้ ความรู้ที่ถูกต้องและชัดเจนในวิถีการปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมอิสลาม ด้านการเกิด การแต่งงาน การแต่งกาย และการตาย เผยแพร่ให้ชุมชนมุสลิมได้รับทราบ เพื่อเป็นสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง ตรงกัน อันจะก่อให้เกิดผลดีกับการปฏิบัติตนของชาวไทยมุสลิมในทุกพื้นที่

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การสืบค้นวิธีชีวิตชุมชนไทยมุสลิมจังหวัดนครนายก คณะผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดกรอบเนื้อหาในการศึกษา
3. แหล่งข้อมูล/กลุ่มตัวอย่าง
4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. เก็บรวบรวมข้อมูล
6. วิเคราะห์ข้อมูล
7. ตรวจสอบข้อมูล

ในการดำเนินการในแต่ละขั้นตอน มีรายละเอียด ดังนี้

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากเอกสาร หนังสือ ตำรา และจากเว็บไซต์ต่างๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินการศึกษาค้นคว้า ประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ความหมายและความสำคัญของสังคมวัฒนธรรม
2. ศาสนาอิสลาม
3. เชื้อชาติเผ่าพันธุ์มุสลิมในประเทศไทย
4. หลักปฏิบัติของไทยมุสลิม
5. ข้อมูลบริบทของจังหวัดนครนายก
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การกำหนดกรอบเนื้อหาในการศึกษา

เพื่อให้การศึกษาค้นคว้ามีความชัดเจนและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ประกอบกับการศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คณะผู้วิจัยกำหนดกรอบในการศึกษา ดังนี้

1. ข้อมูลบริบทจังหวัดนครนายก
2. ความเป็นมาและข้อมูลทั่วไปของชุมชน
 - 1) ที่ตั้ง
 - 2) สภาพชุมชน
 - 3) ประวัติความเป็นมา
 - 4) อาชีพของคนในชุมชน
 - 5) การจัดการศึกษา
 - 6) ภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - 7) สถานที่สำคัญ
 - 8) การมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น
3. ประเพณี วัฒนธรรม หลักวินัยบัญญัติของอิสลาม
 - 1) ประเพณี การแต่งงาน
 - 2) พิธีกรรมการเกิด
 - 3) พิธีกรรมการตาย
 - 4) วัฒนธรรมการแต่งกาย
 - 5) หลักวินัยบัญญัติของอิสลาม
 - 6) วันสำคัญทางศาสนา

แหล่งข้อมูล/กลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาค้นคว้า คณะผู้วิจัย ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ดังนี้

1. คณะกรรมการกลางอิสลามจังหวัดนครนายก
2. ผู้นำศาสนา
3. ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง แบบเจาะจง ได้ชุมชนไทยมุสลิมในจังหวัดนครนายก จำนวน

3 ชุมชน ดังนี้

1. ชุมชนไทยมุสลิมบ้านคลอง 3 อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก
2. ชุมชนไทยมุสลิมบ้านชุมพล อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก
3. ชุมชนไทยมุสลิมบ้านนา(ไค้งบ้านแขก) อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้า คณะผู้วิจัย ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ คือ

1. แบบสัมภาษณ์
2. กล้องถ่ายภาพ
3. เทปบันทึกเสียง
4. ผู้ทำการวิจัยและทีมงาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัย ได้ใช้เทคนิควิธีการหลายวิธีร่วมกัน ดังนี้

1. การสัมภาษณ์
2. การประชุมกลุ่มย่อย (Focus group)
3. การจัดเวทีประชาคม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีการดังนี้ คือ การวิเคราะห์ข้อมูล และสังเคราะห์ข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูล

เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความถูกต้อง เชื่อถือได้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อยและจากการจัดเวทีประชาคมทำการตรวจสอบข้อมูลดังกล่าวด้วยวิธีการ การประชาพิจารณ์โดยภูมิปัญญาท้องถิ่น นักวิชาการ ผู้นำศาสนา

บทที่ 4

วิถีชีวิตชุมชนไทยมุสลิมจังหวัดนครนายก

ในการศึกษาค้นคว้าการสืบค้นวิถีชีวิตชุมชนไทยมุสลิมจังหวัดนครนายก คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล ได้ผลการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. ข้อมูลบริบทจังหวัดนครนายก
2. ความเป็นมาและข้อมูลทั่วไปของชุมชนไทยมุสลิมจังหวัดนครนายก
3. ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับชีวิต
4. การบำเพ็ญตนตามหลักบัญญัติของอิสลาม
5. การปฏิบัติกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา

ข้อมูลบริบทจังหวัดนครนายก

จังหวัดนครนายก ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงของประเทศไทย ระหว่างเส้นรุ้งที่ 14 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 101 องศาตะวันออก มีระยะทางจากกรุงเทพมหานครตามถนนทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 305 เลียบคลองรังสิตผ่านอำเภอองครักษ์ถึงจังหวัดนครนายก ระยะทาง 105 กม. มีเนื้อที่ประมาณ 2,122 ตร.กม. หรือประมาณ 1,326,250 ไร่

สภาพโดยทั่วไปเป็นที่ราบ ทางตอนเหนือและตะวันออกเป็นภูเขาสูงชันในเขตอำเภอบ้านนา อำเภอเมืองนครนายก และอำเภอปากพลี ส่วนหนึ่งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ซึ่งเป็นเขตรอยต่อกับอีก 3 จังหวัด ได้แก่ สระบุรี นครราชสีมา และปราจีนบุรี ซึ่งมีเทือกเขาติดต่อกับเทือกเขา ดงพญาเย็น มียอดเขาสูงที่สุดของจังหวัด คือ ยอดเขาเขียว มีความสูงจากระดับน้ำทะเล 1,351 เมตร ส่วนทางตอนกลางและตอนใต้อยู่ในเขตอำเภอองครักษ์เป็นที่ราบอันกว้างใหญ่ เป็นส่วนหนึ่งของที่ราบสามเหลี่ยมลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาที่เรียกว่า "ที่ราบกรุงเทพ" ลักษณะดินเป็นดินปนทรายและดินเหนียวเหมาะแก่การทำนา ทำสวนผลไม้ และการอยู่อาศัย

จังหวัดนครนายกมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดข้างเคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ จังหวัดสระบุรี และจังหวัดนครราชสีมา
ทิศใต้	ติดต่อกับ จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดปราจีนบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ จังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดปราจีนบุรี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ จังหวัดปทุมธานี

นครนายกเป็นจังหวัดในภาคกลาง และมีการขุดบพวดอุทยานในยุคนสมัยทวารวดี แนวกำแพงเนินดินและสันคูอยู่ที่ตำบลคงละคร แต่นครนายกนั้นปรากฏหลักฐานในสมัยอยุธยาเป็น

เมืองหน้าด่านทางทิศตะวันออกในสมัยพระเจ้าอู่ทองในปี พ.ศ. 2437 รัชกาลที่ 5 ทรงจัดลักษณะการปกครองโดยแบ่งเป็นมณฑลนครนายก ได้เข้าไปอยู่ในเขตมณฑลปราจีนบุรีจนเมื่อ พ.ศ. 2445 ทรงเลิกธรรมเนียมการมีเจ้าครองเมือง และให้มีตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดขึ้นแทน และในช่วง พ.ศ. 2486 - 2489 จังหวัดนครนายกได้โอนไปรวมกับจังหวัดปราจีนบุรีและสระบุรี หลังจากนั้นจึงแยกเป็นจังหวัดอิสระ

จังหวัดนครนายกเดิมชื่อบ้านนาเล่ากันว่าในสมัยกรุงศรีอยุธยาดินแดนของนครนายกเป็นป่ารกชัฏ เป็นที่คอนทำนาหรือทำการเพาะปลูกอะไรไม่ค่อยได้ผล มีไข้ป่าชุกชุมผู้คนจึงพากันอพยพไปอยู่ที่อื่นจนกลายเป็นเมืองร้าง ต่อมาพระมหากษัตริย์ทรงทราบความเดือดร้อนของชาวเมืองจึงโปรดให้ยกเลิกภาษีค่านาเพื่อจูงใจให้ชาวเมืองอยู่ที่เดิม ทำให้มีผู้คนอพยพมาอยู่เพิ่มมากขึ้น จนเป็นชุมชนใหญ่และเรียกเมืองนี้จนติดปากว่าเมืองนายก ภายหลังจึงกลายเป็นนครนายกจนทุกวันนี้

สภาพทั่วไปของจังหวัด

จังหวัดนครนายกมีสภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบ ทางตอนเหนือและตะวันออกเป็นภูเขาสูงชันซึ่งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ลักษณะดินเป็นดินปนทรายและดินเหนียวเหมาะแก่การทำนา ทำสวนผลไม้ และการอยู่อาศัย แบ่งออกเป็น 4 อำเภอ 41 ตำบล 408 หมู่บ้าน มีส่วนราชการสังกัดราชการบริหารส่วนภูมิภาค 28 แห่ง สังกัดราชการบริหารส่วนกลาง 33 แห่ง และราชการบริหารส่วนท้องถิ่น แยกเป็นองค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาล 5 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 40 แห่ง มีประชากรรวม 253,632 คน มีเนื้อที่ประมาณ 1,326,250 ไร่ โดยเป็นพื้นที่ป่าไม้ 421,182 ไร่ หรือร้อยละ 31.70 ของพื้นที่จังหวัด อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ 340,575 ไร่ พื้นที่เกษตรกรรม 775,091 ไร่ (เป็นพื้นที่ปลูกข้าวในปี 673,093 ไร่ ไม้ผลยืนต้น 89,285 ไร่ พืชผัก 10,206 ไร่ พืชไร่ 1,683 ไร่ และไม้ดอกไม้ประดับ 824 ไร่) พื้นที่ชลประทาน 646,970 ไร่ หรือร้อยละ 83 ของพื้นที่เกษตรกรรม มีพื้นที่ดินเปรี้ยว 554,091 ไร่ หรือร้อยละ 62 ของพื้นที่เกษตรกรรม และมีพื้นที่ปศุสัตว์ 91,514 ไร่

จังหวัดนครนายกมีทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นพื้นที่ป่าผืนใหญ่ มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรป่าไม้ ภูเขาสูง และสัตว์ป่า ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ซึ่งมีขนาดกว้างใหญ่ถึง 4 เท่าของเกาะภูเก็ต ภายนอกอุทยานเขาใหญ่เป็นภูเขาที่ลาดชันลงมาสู่พื้นที่ราบ เป็นต้นน้ำลำธารที่หล่อเลี้ยงจังหวัดนครนายก และเป็นธรรมชาติสีเขียวอันยิ่งใหญ่ที่อยู่ใกล้กรุงเทพฯ ที่สุด เพราะเทศบาลเมืองนครนายกอยู่ห่างไกลกรุงเทพฯ เพียงประมาณ 105 กิโลเมตร ตามเส้นทางถนนหลวงในปัจจุบัน นอกจากสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับโลกแล้ว ยังสามารถพัฒนาสร้างเมืองใหม่เป็นเมืองบริวารกรุงเทพฯ ตามมาตรฐานการผังเมืองที่ดีได้อีกหลายเมือง ทั้งเมืองอยู่อาศัยและเมืองอุตสาหกรรมที่ล้อมรอบด้วยธรรมชาติ

การปกครอง

จังหวัดนครนายก แบ่งเขตการปกครอง ณ วันที่ 1 กรกฎาคม 2545 ออกเป็น 4 อำเภอ 41 ตำบล 407 หมู่บ้าน 1 เทศบาลเมือง 4 เทศบาลตำบล และ 40 องค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

(1) เทศบาลเมือง ได้แก่ เทศบาลเมืองนครนายก

(2) เทศบาลตำบล ประกอบด้วย

- เทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอเมืองนครนายก
- เทศบาลตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี
- เทศบาลตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนา
- เทศบาลตำบลองครักษ์ อำเภอองครักษ์

(3) องค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย

อำเภอเมืองนครนายก	อำเภอบ้านนา	อำเภอองครักษ์	อำเภอปากพลี
1. อบต. พรหมณี	1. อบต. บ้านนา	1. อบต. องครักษ์	1. อบต. ปากพลี
2. อบต. ท่าช้าง	2. อบต. พิศุลออก	2. อบต. บางปลากด	2. อบต. เกาะหวาย
3. อบต. คงละคร	3. อบต. บ้านพร้าว	3. อบต. บึงศาล	3. อบต. เกาะโพธิ์
4. อบต. เขาพระ	4. อบต. ป่าชะ	4. อบต. ทราขมูล	4. อบต. โลกกรวด
5. อบต. สาริกา	5. อบต. บ้านพริก	5. อบต. พระอาจารย์	5. อบต. หนองแสง
6. อบต. หินดั่ง	6. อบต. บางอ้อ	6. อบต. ศิริชะกระบือ	6. อบต. นาหินลาด
7. อบต. ศรีนาวา	7. อบต. ทองกลาง	7. อบต. โพธิ์แทน	7. อบต. ท่าเรือ
8. อบต. ท่าทราย	8. อบต. เขาเพิ่ม	8. อบต. บางลูกเสือ	
9. อบต. คอนขอ	9. อบต. ศรีกระอาง	9. อบต. บางสมบูรณ์	
10. อบต. บ้านใหญ่	10. อบต. อาษา	10. อบต. ชุมพล	
11. อบต. ศรีจุฬา		11. อบต. คลองใหญ่	
12. อบต. วังกระโจม			

ความเป็นมาและข้อมูลทั่วไปของชุมชน ชุมชนไทยมุสลิมบ้านคลอง 3

1. ที่ตั้ง

ชุมชนไทยมุสลิมบ้านคลอง 3 อยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 7 ตำบลคอนข่อ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ห่างออกไปทางทิศใต้ของศูนย์ราชการจังหวัด ประมาณ 20 กิโลเมตร เป็นแนวเชื่อมต่อกับเขตตำบลทรายมูล อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก

2. สภาพชุมชน

ปัจจุบันชุมชนไทยมุสลิมบ้านคลอง 3 มีพื้นที่ประมาณ 2,000 ไร่ เป็นที่ราบลุ่ม

มีลำคลองและถนนตัดขวางกันเป็น 4 แยก แนวถนนจากทิศตะวันออกยาวไปทางทิศตะวันตก เป็นเขตที่ติดกันระหว่างอำเภอเมืองนครนายกกับอำเภอองครักษ์ตลอดแนวหมู่บ้าน ซึ่งประชากรจะตั้งบ้านเรือนเรียงกันอยู่ริมถนน และลำคลองแห่งนี้ ส่วนถนนและลำคลองที่ส่งน้ำจากเขื่อนขุนด่านปราการชลที่ชาวบ้านเรียกกันว่าถนนเจ๊ก สาเหตุที่เรียกเช่นนี้เพราะเมื่อสมัย

สงครามโลกครั้งที่ 2 คนจีนได้ขุดคลองและทำถนนเพื่อใช้ในการสัญจรไปมา ซึ่งจะผ่านมาจากทิศเหนือคือตัวจังหวัดนครนายก ขาวมาทางทิศใต้เข้าสู่อำเภอองครักษ์ ซึ่งถนนและลำคลองสายนี้เป็นเส้นแบ่งพื้นที่ชุมชนไทยมุสลิมบ้านคลอง 3 ออกเป็น 2 หมู่บ้าน คือหมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 7 ตำบลคอนข่อ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ในพื้นที่ตำบลคอนข่อมีหมู่บ้านทั้งหมด 7 หมู่บ้าน หมู่ที่ 1- 5 เป็นชุมชนที่นับถือศาสนาพุทธ ส่วนหมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 7 เป็นชุมชนที่นับถือศาสนาอิสลามทั้งสิ้น ประชากรที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ หมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 7 รวมกันประมาณ 2,000 คน แยกเป็นครัวเรือนได้ประมาณ 300 ครัวเรือน การประกอบอาชีพของประชากรส่วนหนึ่งทำการเกษตร อยู่ในพื้นที่เนื่องจากบริเวณนี้เป็นที่ราบลุ่มเหมาะสำหรับทำนา และเลี้ยงสัตว์แต่มีจำนวนไม่มากนัก ประชากรส่วนใหญ่ มีรายได้น้อยไม่เพียงพอกับรายจ่ายจึงมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่และสร้างบ้านเรือนตามแบบชนบทไม่มั่นคงแข็งแรง แต่ละครอบครัวมีความ

ผูกพันกัน ในวงศ์ญาติเป็นส่วนใหญ่ สมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่จะมีเด็กและคนชราอยู่ร่วมกันหลาย ๆ คน ส่วนบิดามารดาหรือคนรุ่นใหม่ ต้องออกไปประกอบอาชีพนอกพื้นที่ เช่น ทำงานโรงงาน รับจ้างทั่วไป เป็นช่างก่อสร้าง ขับรถรับจ้าง เป็นลูกจ้างบริษัท ส่วนการรับราชการจะมีจำนวน

น้อยมาก เพราะคนส่วนใหญ่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง เนื่องจากที่ดินมีราคาแพงจึงถูกขายให้กับนายทุนไปตั้งแต่ยุคก่อนๆ และที่ดินในพื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นที่สาธารณะที่ชาวบ้านใช้ประโยชน์ร่วมกันอยู่ เช่น เลี้ยงวัว เลี้ยงควาย ประกอบกับประชากรเพิ่มมากขึ้นจึงเป็นสาเหตุให้เศรษฐกิจของชุมชนค่อนข้างตกต่ำ

ดังนั้นในปี พ.ศ. 2549 ชาวบ้านได้

ประชุมยกเลิกการใช้ที่สาธารณะประโยชน์ดังกล่าว ให้เป็นที่ปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร (สปก.) ที่อยู่ในหมู่ที่ 5 หมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 7 ตำบลคอนขอ ซึ่งมีเนื้อที่รวมทั้งหมดยาวประมาณ 585 ไร่ การปรับเปลี่ยนครั้งนี้ เพื่อจัดสรรที่ดินให้ประชาชนที่มีรายได้น้อยไม่มีที่อยู่อาศัยและไม่มีที่ทำกิน ให้ให้กับประชากรที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตตำบลคอนขอ จำนวน 100 ราย รายละ 2 ไร่ การดำเนินการจัดสรรครั้งนี้เป็นพื้นที่ในเขตหมู่ที่ 5 และหมู่ที่ 6 โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ซึ่งโครงการนี้มีชื่อว่า “หมู่บ้านมั่นคงชนบทตำบลคอนขอ”

ภายในชุมชนมีเอกลักษณ์ของความเป็นไทยมุสลิมทั้งในด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี เช่น การปฏิบัติตนตามข้อบัญญัติของศาสนา การสืบทอดประเพณีต่าง ๆ การออกแบบตกแต่งอาคารบ้านเรือน การแต่งกาย การรับประทานอาหาร การแสดงความเคารพ ตลอดจนการมีคูครอง จำเป็นต้องเป็นศาสนาเดียวกัน หากต่างศาสนาไม่ว่าจะเป็นภรรยาหรือสามีต้องโอนเข้าศาสนาอิสลามทั้งสิ้น

3. ประวัติความเป็นมา

ก่อนปี พ.ศ. 2430 โดยประมาณ ชุมชนบ้านคลอง 3 มีพื้นที่ราบลุ่มสลับกับเนินดินหนองน้ำประมาณ 3,000 ไร่ มีทั้งบริเวณที่เป็นป่าทึบ ป่าละเมาะ และทุ่งหญ้า เป็นที่อาศัยของสัตว์ป่าและสัตว์น้ำ ไม่มีทางคมนาคมในการสัญจรไปมา มีแต่ร่องน้ำที่เรียกว่าลำราง และทางเดินของสัตว์นานาชนิด

ประมาณปี พ.ศ. 2430 มีครอบครัวชาวมุสลิมซึ่งเดิมอาศัยอยู่ที่อู่ท่าคูบอน เขตหนองจอก แขวงมีนบุรี ได้ขายที่ดินที่มีอยู่เนื่องจากได้ราคาแพง แล้วอพยพมาทำมาหากินที่คลอง 20 อำเภอ บางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา หลังจากนั้นได้อพยบต่อมาหลังจากนั้น ได้อพยบต่อมา จับบอง ที่ดินว่างเปล่าเพื่อทำมาหากินในที่ดินแห่งนี้ ซึ่งได้แก่

1. นายมะ มั่นคง (โตะยิมะ)
2. นายเม้น มั่นคง (โตะยี่เม้น)
3. นายยี่พิค มั่นคง (โตะยี่พิค)
4. นายยี่โต มั่นคง (โตะยี่โต)
5. นางเที่ยง มั่นคง

กลุ่มคนดังกล่าวที่อพยพมาสร้างบ้านเรือนพอได้อยู่อาศัย หลับนอน หลบฝน หลบแดด โดยนำวัสดุที่มีในท้องถิ่นมาใช้ก่อสร้างแต่จะไม่แข็งแรงถาวรมากนัก การทำมาหากินจำเป็นต้องมาตากดวงที่คืนให้โล่งเตียนเพื่อใช้เป็นที่ทำการเกษตร เช่น ทำนา เลี้ยงวัว เลี้ยงควาย ตามแบบพื้นบ้าน ไม่มีเครื่องมือเครื่องใช้หรือเครื่องทุ่นแรงใด ๆ กระทำกันเพียงเพื่อการเลี้ยงชีพในครอบครัวและแลกเปลี่ยนกันภายในหมู่บ้าน ไม่มีการซื้อขาย ส่วนการประกอบอาหารก็เก็บผักตามธรรมชาติ หากุ้ง หอย ปู ปลา ที่มีอยู่ในห้วย หนอง คลอง บึง ตามกำลังความสามารถของแต่ละครอบครัว ขณะดำรงชีพอยู่นั้นก็ประสบปัญหาในการทำเลือกสวนไร่นา เนื่องจากจะมีโคลงข้างออกมาทำลายพืช ผัก ไร่ นา บ้านเรือนที่อยู่อาศัยตลอดจนผู้คนได้รับอันตราย และเกิดความเสียหาย ต้องอยู่กันอย่างหวาดระแวง ระวังระวังดูแลซึ่งกันและกัน เมื่อใครพบเห็นก่อนก็ต้องส่งสัญญาณให้รับรู้ทั่วกัน มีความเป็นอยู่อย่างยากลำบาก การทำมาหากินก็ฝืดเคือง แต่ทุกคนในชุมชนจะมีความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน จึงมีความอบอุ่นผูกพันกันแบบญาติพี่น้อง ต่อมาได้ชักชวนผู้คนเพื่อนบ้านที่เคยอยู่บ้านใกล้เรือนเคียงกันมาอยู่ด้วย ทำให้เพิ่มจำนวนมากขึ้น จับบองที่ดินใช้เป็นที่อยู่อาศัยและประกอบอาชีพทำนา หลังจากนั้นจึงได้ก่อสร้างมัสยิดไว้ทำพิธีทางศาสนาและมีกุโบร์สำหรับฝังศพคนตาย อีกทั้งยังใช้มัสยิดเป็นสถานที่สอนศาสนาและสอนวิชาสามัญให้กับชาวมุสลิมที่ยังเยาว์วัย แล้วแต่งตั้งให้ นายซ่านี มั่นคง เป็นอิหม่าม นายฮัจยีหมุด มั่นคง เป็นคอเต็บ นายอิบรอเฮม มั่นคง เป็นบิหลัน นายโตะลาแบ (มาจากประเทศปาเกีสถาน) เป็นครูสอนศาสนา สอนไม่ก็ปีก็ลาออก นายหมัดอามีน ก็สอนแทนจนถึงพ.ศ. 2545 และเคยได้รับรางวัลครูอาวุโสดีเด่น ในงานเมมาลิกกลางแห่งประเทศไทย ร.ศ. 1410 เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 ณ สวนอัมพร จากนั้นนายเจิมไม่ทราบนามสกุลเป็นครูสอนวิชาสามัญต่อมา สอนอยู่ไม่นานก็ลาออก ครูเสรีฐเป็นครูสอนแทนสอนอยู่ไม่นานก็ลาออกเช่นกัน บุคคลต่อมาคือนายทวีศักดิ์ เสนานนท์ สอนเรื่อยมาจนกระทั่งเสียชีวิต ได้นายหมัด อามีน เป็นครูช่วยสอน สอนอยู่หลายปี ในช่วงเวลานั้น

นายเครื่อง ยังยืน เป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 11 เป็นอยู่ไม่นานก็ลาออก ได้นายหมัด อามีน เป็นผู้ใหญ่บ้านคนต่อมา ตอนนั้นยังเป็นตำบลท่าทราย อำเภอเมืองนครนายก มีนายเนย สันทวี เป็นกำนัน และยังไม่ได้แยกออกเป็นตำบลคอนขอ คนต่อมาคือนายเลี่ยม เนติ เป็นกำนันแทน กำนันคนปัจจุบันคือนายพิมล เนติ สำหรับนายหมัดอามีนเป็นผู้ใหญ่บ้านอยู่เรื่อยมา จนถึง พ.ศ. 2548 ก็เกษียณอายุครบ 60 ปี นายสนูชี มั่นคง นายสุเทพ มั่นคง และนายกอเต็ด ยังยืน ทำหน้าที่ ผู้ใหญ่บ้านคนต่อมาตามลำดับ สำหรับผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบันนี้ คือ นายสุธรรม มั่นคง ส่วนผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 12 ได้แก่ นายแจ่ม อรุณสาธ นายมาน มั่นคง (บุตรโตะฮิมะ มั่นคง) นายเบน มั่นคง นายเตียบ มั่นคง และนายกอเต็ด มั่นคง เป็นผู้ใหญ่บ้านมาตามลำดับ และผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบันคือ นายดำรงค์ เลียบแสง

ประมาณปี พ.ศ. 2439 โตะฮิมะ มั่นคง โตะฮิมุด มั่นคง โตะฮิมั้น มั่นคง ผู้ใหญ่ มาน มั่นคง นายเลาะห์บุญมา มั่นคง และคณะได้ทำการพัฒนาบساتิเป็นอาคารไม้ถาวรขึ้นแล้วจดทะเบียนให้ชื่อว่า บساتิอิมาศูคิติน เพื่อให้สัปบุรุษได้มาใช้ประกอบพิธีทางศาสนาและใช้เป็นที่สอนศาสนาอิสลามและ สอนวิชาสามัญ ขณะนั้นยังเป็นโรงเรียนราษฎร์อยู่

ต่อมาราว วันที่ 11 กรกฎาคม พ.ศ. 2500 นายหมัด อามีน (ครูหมัด) อดีตผู้ใหญ่บ้าน ได้บริจาคที่ดินก่อสร้างโรงเรียนบ้านคลอง 3 ครุฑศึกษา จำนวน 10 ไร่ ซึ่งติดกับบساتิอิมาศูคิติน หลังจากนั้น โรงเรียนได้โอนเป็นขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และปัจจุบันเป็นโรงเรียนในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในระยะเวลาเดียวกันนั้น บساتิอิมาศูคิติน ก็ได้รับความร่วมมือสนับสนุนจากบุคคลทั้งภายในและภายนอกชุมชน องค์การของรัฐ หน่วยงานเอกชน ตลอดจนผู้มีจิตศรัทธา เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาขยายพื้นที่ ปรับปรุงบساتิ ให้มีความทันสมัย สวยงามตามศิลปะ วัฒนธรรมของชาวมุสลิม และแต่งตั้งให้นายยูซบ พุ่มพวง เป็น โตะฮิมามุดูแลบริหารจัดการร่วมกับคณะกรรมการและบุคคลในชุมชนทุกคน

ประมาณปีพ.ศ. 2502 มีกลุ่มมุสลิมที่อยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 12 (เดิม) ได้ประชุมหารือกันเกี่ยวกับ ความยากลำบากในการเดินทางประกอบศาสนกิจของประชาชนที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ห่างไกลจากบساتิ อิมาศูคิตินและโรงเรียนบ้านคลอง 3 ครุฑศึกษา ตลอดจนการมาเรียนศาสนา และเรียนวิชาสามัญของ นักเรียน ทำให้ไม่สะดวกในการปฏิบัติกิจวัตรดังกล่าว ความไม่ต่อเนื่อง ไม่สม่ำเสมอเพราะการคมนาคมไม่สะดวก ไม่มียานพาหนะต้องเดินเท้าเป็นส่วนใหญ่ หากฝนตกยิ่งลำบากมาก จึงคิดช่วยกัน สร้างบساتิ เป็นโรงเรียนไม้ชั่วคราวไว้เพื่อประกอบพิธีทางศาสนา และใช้เป็นที่สอนศาสนาอิสลาม และวิชาสามัญเพิ่มขึ้นอีกแห่งหนึ่ง โดยได้รับบริจาคที่ดินจากโตะฮิมองอน นุชนาถ ภายหลังได้จดทะเบียน เป็นทางการ ในปี พ.ศ. 2508 ให้ชื่อว่า บساتิอะลิซซุนนะห์ โดยการนำของผู้ใหญ่บ้านเตียบ มั่นคง นายบุญ มั่นคง โดยนายฮัจยี ประยูร มั่นคง เป็นอิม่ามนายฮัจยี อุสมาน มั่นคง เป็นคอบเตียบ

นายเราะห์มาน จำทองทับ เป็นบิหลัน และต่อมาได้ลาออก จึงแต่งตั้งนายรอดี้ก จำทองทับ เป็นหลันแทน นายประยูร มั่นคง ได้ลาออกจากตำแหน่งอิหม่า จึงแต่งตั้งนายฮัจยี เราะห์มาน มั่นคง เป็นอิหม่าแทน ต่อมานายรอดี้ก จำทองทับ ได้ลาออกจากตำแหน่งบิหลันจึงแต่งตั้งให้นายฮัจยี มาลีกี มั่นคง เป็นบิหลันแทน

4. อาชีพของคนในชุมชน

จากการสอบถามจากบุคคลในชุมชนพบว่า อาชีพของคนในชุมชนสมัยดั้งเดิมจะทำการเพาะปลูกเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะทำนาปลูกข้าวและพืชผักสวนครัว แบ่งปันกันกินในหมู่ญาติเพื่อนบ้าน ต่อมาทำเป็นการค้าและในระยะหลังครอบครัวขยายเพิ่มขึ้นที่ดินทำกินเริ่มสร้างเป็นบ้านเรือนแบ่งแยกแจกจ่ายกันออกไป จนในที่สุดก็ขายให้นายทุนมาลงทุนประกอบการอื่นๆ คนรุ่นปัจจุบันที่อยู่ในวัยหนุ่มสาวก็ออกไปหางานทำนอกพื้นที่บ้าง บางส่วนจะไปทำงานโรงงานในพื้นที่ใกล้เคียง อีกส่วนหนึ่งประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ค่าขายอยู่ในพื้นที่ มีบุคคลที่รับราชการอยู่บ้างแต่ไม่มากนัก

5. การจัดการศึกษา

การจัดการศึกษาของชุมชนไทยมุสลิมบ้านคลอง 3 แบ่งออกเป็น 2 ส่วนตามพื้นที่ของชุมชนและในแต่ละพื้นที่จะมีทั้งโรงเรียนสอนวิชาสามัญและโรงเรียนสอนศาสนา ดังนี้

ในพื้นที่หมู่ที่ 7 มีโรงเรียนบ้านคลอง 3 ครุฑศึกษา(คลอง 3 เก่า) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นโรงเรียนขยายโอกาสขนาดกลางมีนักเรียนประมาณ 300 คน มีครู 16 คน เปิดสอนชั้นอนุบาล - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีเด็กในหมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 7 มาเข้าเรียน การดำเนินการบริหารจัดการ เป็นไปตามระเบียบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีโรงเรียนสอนศาสนาอิมามคู้คินเป็นอาคารไม้ 2 ชั้น ตั้งอยู่ใกล้เคียงกัน

ในเขตพื้นที่หมู่ 6 มีโรงเรียนสามัญได้แก่โรงเรียนบ้านคลอง 3 วิทยา (ประชาสามัคคี) (คลอง 3 ใหม่) เป็นโรงเรียนขนาดเล็กมีนักเรียน 86 คน ครู 6 คน เปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีทั้งนักเรียนในหมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 7 เช่นเดียวกัน มีโรงเรียนสอนศาสนา อะลิซซุนนะห์ เป็นอาคารคอนกรีต 2 ชั้นถาวร

แต่ความนิยมโดยรวมของประชาชนจะส่งให้บุตรหลานไปเรียนที่โรงเรียนบ้านคลอง 3 ครุฑศึกษา(คลอง 3 เก่า) ซึ่งจะให้เหตุผลว่าเป็นสถานที่ดั้งเดิมที่ตนเคยเรียน ในสถานที่แห่งนี้มาก่อนก็จะส่งลูกหลานไปเรียนสืบทอดกันมาตั้งแต่แม้ว่าจะต้องเดินทางไกลกว่าก็ตาม และอีกประการหนึ่งคือโรงเรียนบ้านคลอง 3 ครุฑศึกษา เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่และเปิดสอนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนการบริหารจัดการด้านทั่วไปก็เป็นไปตามระเบียบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและมีมาตรฐานการเรียนการสอนใกล้เคียงกัน แต่จะกระจายไปเรียนศาสนาที่โรงเรียน

สอนศาสนาทั้ง 2 แห่งตามความศรัทธาที่มีต่อครูผู้สอนศาสนาได้แก่ โรงเรียนสอนศาสนา อีมาคุดดีน และโรงเรียนสอนศาสนาอะลิซซุนนะห์

การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน มีการดำเนินงานเป็นไปตามรูปแบบหลักการบริหารจัดการสถานศึกษา การใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการเหมือนกับสถานศึกษาทั่วไป ที่แตกต่างออกไปก็คือกลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคม ศาสนา และวัฒนธรรม ในส่วนของศาสนา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานได้จัดสรรงบประมาณ สำหรับจัดจ้างวิทยากรบุคคลภายนอกหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้มีความรู้ด้านศาสนาอิสลาม มาเป็นครูผู้สอนให้ในตารางเวลาเรียนตามปกติ โดยกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดหลักสูตรแกนกลางให้

การจัดการเรียนการสอนด้านศาสนาก็มีรูปแบบเหมือนกันทั้ง 2 หมู่บ้าน โดยจะใช้เวลาเรียน ในช่วงเย็นต่อจากการเรียนที่โรงเรียนได้เรียนวิชาสามัญไปแล้วประมาณ 1 ชั่วโมงของทุก ๆ วัน และวันหยุด เสาร์ - อาทิตย์ การบริหารจัดการด้านอื่นๆ ยังไม่มีรูปแบบการบริหารจัดการที่ชัดเจน อาทิหลักของการปฏิบัติสืบทอดต่อ ๆ กันมา ไม่มีผู้บริหารโดยตำแหน่ง ไม่มีการบรรจุแต่งตั้งครู ไม่มีการจัดชั้นเรียน ครู 1 คนสอนทุกระดับชั้น ครูที่มาสอนอาจเป็นครูภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้มีความรู้ ด้านศาสนาอิสลามที่ยอมรับของชุมชนซึ่งต้องสอบผ่านในระดับพี่คูดอินแล้วสมัครใจมาสอน สำหรับ ค่าตอบแทนจะได้ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับจำนวนนักเรียนสมทบกับงบประมาณจากองค์การบริหาร ส่วนตำบลนอกขอบบางส่วน และผู้ปกครองจะเลือกให้บุตรหลานของตนเองเรียนกับใครก็ได้ตามความ ศรัทธาหากมีครูสอนหลายคน

คนไทยมุสลิมทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และเข้าเรียนตามเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับกับทุกคน แต่ในชุมชนยังไม่ให้การส่งเสริมให้บุตรหลาน ได้เรียนถึงระดับปริญญาทางสายสามัญ ซึ่งในปัจจุบันยังมีน้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนประชากร ในชุมชน แต่จะให้ความสำคัญในเรื่องของการเรียนศาสนาเท่าเทียมกับสายสามัญ จะส่งบุตรหลาน ให้เข้าเรียนศาสนา ตั้งแต่ระดับอนุบาล โดยเริ่มเรียนด้วยการฝึกอ่านและท่องจำ อะลิบบาตา อันฟาติซะ ชูเลาะห์ และอัลกุระอ่าน(หนังสือหัวใหญ่) ซึ่งเป็นหลักสูตรสุดท้ายที่ผู้เรียนทุกคนจะต้องเรียนให้จบ และในขณะเดียวกัน เด็กที่เข้าเรียนทุกคนเมื่อมีอายุประมาณ 9 ปี ก็จะต้องเริ่มเรียนวิชาฟิควูดอินไป พร้อม ๆ กันกับวิชาอื่น ๆ และจะมีการสอบเป็นช่วงชั้นไปเรื่อย ๆ แล้วครูผู้สอนคัดเลือกนักเรียน ที่เรียนเก่งให้ไปสอบที่มัสยิดกลางประจำจังหวัด คลอง 15 ตำบลชุมพล อำเภอองครักษ์ ซึ่งมี คณะกรรมการครูสัมพันธ์เป็นคณะกรรมการจัดสอบพร้อมกันทั่วประเทศ

ในระหว่างที่เรียนหากนักเรียนหญิงเป็นประจำเดือนห้ามเข้าเรียน หนังสือทุกเล่มต้องเก็บไว้ในที่สูง เมื่อสอบผ่านไปแล้วครอบครัวที่มีความพร้อมจะส่งบุตรหลานไปเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น

แต่ปัจจุบันนิยมส่งบุตรหลานไปเรียนในโรงเรียนที่เปิดสอนทั้งวิชาสามัญและสอนศาสนาไปพร้อมกัน

6. ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1. นายมาน มั่นคง	ด้านความเป็นมาของชุมชน ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี
2. นายชูชีพ พุ่มพวง	ด้าน ศาสนา และวัฒนธรรม ประเพณี
3. นายประยูร มั่นคง	ด้านความเป็นมาของชุมชน ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี
4. นายก่อเสริม มั่นคง	ด้านศาสนา และวัฒนธรรม ประเพณี
5. นายอบิติน มั่นคง	ด้านศาสนา และวัฒนธรรม ประเพณี
6. นายวิจิต อามีน	ด้านศาสนา และวัฒนธรรม ประเพณี
7. นายวินัย ทองอ่อน	ด้านศาสนา และวัฒนธรรม ประเพณี
8. นายสมหวัง มั่นคง	ด้านศาสนา และวัฒนธรรม ประเพณี
9. นายอุมาน มั่นคง	ด้านศาสนา และวัฒนธรรม ประเพณี
10. นายมุหมัด มั่นคง	ด้านศาสนา และวัฒนธรรม ประเพณี
11. นายพี มั่นคง	ด้านความเป็นมาของชุมชน ศาสนา และวัฒนธรรม ประเพณี
12. นายถาวร มั่นคง	ด้าน ศาสนา และวัฒนธรรม ประเพณี
13. นายมาริกี มั่นคง	ด้าน ศาสนา และวัฒนธรรม ประเพณี
14. นายสุเทพ มั่นคง	ด้านการทำนา
15. นายก่อเค็ด มั่นคง	ด้านการเกษตร
16. นางโซม มั่นคง	ด้านอาหารพื้นบ้านไทยมุสลิม
17. นางเซาะห์ มั่นคง	ด้านความเป็นมาของชุมชน ศาสนาและวัฒนธรรม ประเพณี
18. นายสวาท มั่นคง	ด้านอาหารพื้นบ้านแนวอิสลาม
19. นางก้อรอบี พุ่มพวง	ด้านอาหาร(ขนมหวาน)
20. นายสมาน เรียบแสง	ด้านศาสนา และวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี
21. นายฮาโรน โต๊ะหมุดบำรุง	ด้านมวยไทย

7. สถานที่สำคัญ

1. มัสยิดอิมามคูตดิน

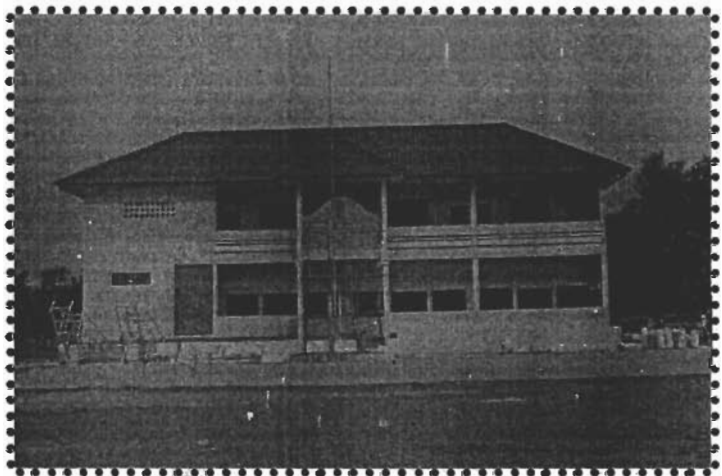
2. โรงเรียนสอนศาสนาอิมามคูตดิน

3. โรงเรียนบ้านคลอง ๓ ครุณศึกษา

5. มัสยิดอะลิขะจูนะห์

4. โรงเรียนสอนศาสนาอะลิขะจูนะห์

3. โรงเรียนบ้านคลอง ๓ ครุณศึกษา

8. การมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น

การปกครองในชุมชนไทยมุสลิมบ้านคลอง 3 แบ่งเป็น 2 ด้านดังนี้

1. ด้านการปกครองท้องถิ่น (ด้านการเมือง)

กลุ่มคนไทยมุสลิมทุกคนอยู่ภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยเช่นเดียวกับไทยพุทธทุกประการ และในเขตอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายกมีชุมชนไทยมุสลิมเพียงแห่งเดียวซึ่งตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลคลองข่อย ในจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด 7 หมู่บ้าน จะเป็นกลุ่มคนไทยมุสลิม เกือบร้อยเปอร์เซ็นต์ อยู่ 2 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 7 นอกนั้นจะมีชุมชนไทยพุทธและไทยมุสลิมปะปนกันอยู่ ซึ่งในปัจจุบันมีประชากรรวมประมาณ 2,000 คน และในแต่ละหมู่บ้านจะมีตัวแทนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น โดยผ่านการเลือกตั้งตามรูปแบบประชาธิปไตยบ้างและตามหลักความสมัครพรรคคัดเลือกให้เป็นตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ บ้างตามความเหมาะสมและความจำเป็น และโดยรวมในระดับตำบลแล้วก็มีลำดับการปกครองที่ผสมผสานกันระหว่างไทยพุทธและไทยมุสลิมโดยยึดหลักสมานฉันท์ และเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน โดยไม่มีความขัดแย้งในเรื่องของศาสนา

2. ด้านการปกครอง ดูแล ศาสนาวัฒนธรรม

กลุ่มไทยมุสลิมหมู่บ้านคลอง 3 ก็จะมีผู้นำทางศาสนาหรือกรรมการมัสยิด เพื่อดูแลพัฒนาทำนุบำรุงศาสนสถานและขนบธรรมเนียมประเพณี ให้มีความรุ่งเรืองสืบต่อไป โดยจะมีการคัดเลือกตามระเบียบพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม ประกอบด้วย อิมาม คอเต็บ บิหลัน และจะพ้นวาระต่อเมื่อ ตาย ลาออก หรือคณะกรรมการลงมติให้พ้นจากตำแหน่ง เท่านั้น ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะได้รับความนับถือ ศรัทธาจากบุคคลในชุมชน มีหน้าที่เป็นผู้นำในการปฏิบัติศาสนกิจให้คำปรึกษา ทำนุบำรุง พัฒนาศาสนสถาน ดำรงไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ต่างๆ ของไทยมุสลิมบ้านคลอง 3 และจะมีคณะกรรมการมัสยิด มัสยิดละ 1 คณะ ปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะเดียวกัน

ชุมชนไทยมุสลิมบ้านชุมพล

1. ที่ตั้ง

ชุมชนไทยมุสลิม อยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 5 และหมู่ที่ 6 ตำบลชุมพล อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก

2. สภาพชุมชน

ชุมชนไทยมุสลิมบ้านชุมพล สภาพโดยทั่วไปเป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีพื้นที่ประมาณ 2897 ไร่ ประชากร ประมาณ 300 ครอบครัว จำนวน 1,200 คนเศษ สภาพทางภูมิศาสตร์ เป็นพื้นที่ราบลุ่ม

เหมาะแก่การเพาะปลูก และเลี้ยงสัตว์ มีคลองซอยที่ 15 เป็นสายเลือดใหญ่ มีน้ำไหลผ่านตลอดทั้งปี มีถนนลาดยางของทางหลวงชนบทหมายเลข 3004 เป็นเส้นทางหลัก อยู่ฝั่งตะวันออกของคลอง 15 ประชากรนับถือศาสนาอิสลามนิกายซุนนี 99% เป็นไทยพุทธ 1% ตั้งบ้านเรือนเรียงรายต่อกันไป เป็นแนวยาวระหว่างถนนและลำคลอง 15 อีกฝั่งถนนเป็นพื้นที่ทำนาเป็นส่วนใหญ่

3. ประวัติความเป็นมา

ผู้มาตั้งถิ่นฐานครั้งแรก คือ

1. นายหวัง (เชื้อสายหลวงต่างประเทศจากปากลัด) นางอัน อาลีอุสมาน คหบดีจาก สี่แยกมหานาค

2. นายชัน(หมื่นสมานสารกิจ) สมาน คหบดีจากปากลัด พระประแดง

ได้มาจัดตั้งชุมชนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2416 โดยจับจองและถางป่าได้ที่ดินครอบครองประมาณ 2,000 กว่าไร่ จึงได้ย้ายไปชวนพรรคพวกที่ถูกกวาดต้อนมาจากคาเคาะห์(เคดาห์)หรือเมืองไทรบุรี และปะลิส(เปอร์ลิส) ที่มาถูกปล่อยไว้ที่ย่านทรายกองดินและแสนแสบ มาอยู่ด้วยกัน และได้แบ่งที่ทำกินและอยู่อาศัยในคลอง 15 ฝั่งตะวันตก ซึ่งอยู่ฝั่งตรงข้ามกับมัสยิดหลังปัจจุบัน

จากหนังสืออนุสรณ์งานเปิดป้ายมัสยิดหลังที่ 4 พ.ศ. 2512 นายจรัส วันภูเอนทร์ ผู้เขียน ได้พยายามเรียบเรียงสอบถามหาเหตุผล ความเดิมของมัสยิดนี้ จากผู้อาวุโสผู้หนึ่ง ได้ทราบถึงความเป็นมาของมัสยิดพอสมควร จึงได้เรียบเรียงเขียนไว้ในหนังสืออนุสรณ์เพื่อฟื้นความทรงจำ แก่ชาวชนรุ่นหลังต่อไปดังนี้

“เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2416 พื้นที่ดินในเขตคลอง 15 บริเวณมัสยิดตั้งอยู่นี้ พื้นที่ยังเป็นป่ามีแต่ต้นกก ต้นอ้อ ต้นแขม เป็นที่อาศัยของสัตว์ใหญ่เล็กนานาชนิด เช่น โขลงช้างมากมาย เทียวเดินลดเลี้ยวไปมาหาสู่กัน เป็นธรรมชาติของสัตว์ที่ดุร้าย จนทำให้เกิดเป็นลำธารหนองบึง จนถึงปัจจุบัน เมื่อประมาณปีพ.ศ. 2421 มีประชาชนประมาณ 6 ครอบครัว อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เชื้อสายอินเดีย ได้ปรึกษาหารือกัน เพื่อหาที่อยู่อาศัยเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง จึงได้เข้าจับจองที่ดินซึ่งยังเป็นป่าคงคิบบอยู่ตั้งแต่ปากคลอง 15 เข้าไปหลายสิบเส้นเป็นที่ดินประมาณ 2,000 กว่าไร่ บุคคลที่เข้าจับจองที่ดินมีดังนี้

1. นายหวัง (หลวงต่างประเทศ) นางอัน อาลีอุสมาน ได้อพยพมาจากสี่แยกมหานาค กรุงเทพมหานคร

2. นายชัน สมาน (หมื่นสมานสารกิจ) อพยพมาจากพระประแดง ปากลัด สมุทรปราการ (น้องชายนางอัน อาลีอุสมาน)

3. นายฮัจยีชัน นางเซาะห์ วันหวัง อพยพมาจากตำบลทรายกองดิน คลองแสนแสบ กรุงเทพมหานคร

4. นายฮัจยีเสละ นางฮัจยะห์ มานำ อพยพมาจาก ตำบลทรายทองดิน คลองแสนแสบ กรุงเทพมหานคร

5. นายฮัจยีแดง นางขามี่ละห์ วันหวัง อพยพมาจากตำบลทรายทองดิน คลองแสนแสบ กรุงเทพมหานคร

6. นายฮัจยีเตาะ มาจากตำบลทรายทองดิน คลองแสนแสบ กรุงเทพมหานคร

7. นายฮัจยีรอฮีม นางหนับ วันหวัง มาจากตำบลทรายทองดิน คลองแสนแสบ กรุงเทพมหานคร

8. นายหยัน นางแมะ เจจือ มาจากตำบลทรายทองดิน คลองแสนแสบ กรุงเทพมหานคร

ต่อมาได้มีญาติพี่น้อง เพื่อนบ้านอพยพตามกันมาเรื่อยๆ จนเป็นคณะใหญ่ขึ้น เด็กก็มากขึ้น จึงได้ปรึกษารือช่วยกันสละทุนทรัพย์และแรงงาน ทำการก่อสร้างบาแล 1 หลัง ที่บ้านนายฮัจยีซัน นางเซาะห์ พร้อมกับมีมติแต่งตั้งให้นายฮัจยีซัน วันหวัง เป็นอิหม่ามประจำบาแลเป็นคนแรก และได้หาครูมาสอนอัลกุรอ่านประจำอยู่ที่บาแล เพื่อทำการสอนให้แก่เด็กๆ ในสมัยนั้นครูสอนอัลกุรอ่านหายาก ต่อมาเมื่อปีพ.ศ. 2424 ครูสอนอัลกุรอ่านได้อพยพไป ประชาชนในชุมชนนั้นจึงได้ประชุม มีมติให้นายฮัจยีเสละ วันหวัง เป็นผู้ดำเนินการสอนแทน ต่อมานายฮัจยีซัน วันหวัง อิหม่ามคนเก่าลาออกจากหน้าที่ จึงมอบให้นายฮัจยีเสละ วันหวัง เป็นอิหม่ามคนต่อมา

การทำมาหากินของประชาชนในหมู่บ้านนี้มีความเจริญยิ่งขึ้น ประชาชนก็เพิ่มมากขึ้น ทั้งภาครัฐและเอกชน เมื่อรัชกาลที่ 3 ได้ว่าจ้างบริษัทวิศวกรชลประทานของประเทศอังกฤษ ชื่อบริษัท กูนาสยามจำกัด มาทำการขุดคลองเพื่อการชลประทานและการขนส่งทางน้ำในบริเวณที่ราบลุ่มระหว่างแม่น้ำบางปะกงกับแม่น้ำเจ้าพระยา จำนวน 35 คลอง โดยมีคลองหลักตามแนวตะวันออก ตะวันตก จำนวน 5 คลอง คือ

1. คลองรังสิตประยูรศักดิ์ (คลอง 8 วา)
2. คลอง 6 วา
3. คลองแสนแสบ
4. คลองประเวศบุรีรมย์
5. คลองลำโรง

และมีคลองซอยตามแนวเหนือ - ใต้ อีกจำนวน 30 คลองทำให้การทำมาหากินและการสัญจรไปมาสะดวกยิ่งขึ้น มีวัดคายนพาทนะเพิ่มขึ้น มีน้ำไว้อุปโภคบริโภคจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้บาแลที่อาศัยทำละหมาดคับแคบไม่เพียงพอแก่ความต้องการของจำนวนคนในชุมชน

ปีพ.ศ. 2428 นายหวัง นางอัน นายชัน (หมื่นสมานสารกิจ) และนายฮัจยีชันพร้อมกับหมู่คณะ ได้ประชุมปรึกษาต้องการจะให้ให้มีมัสยิดเพิ่มอีก 1 หลัง ให้กว้างขวางพอกับจำนวนประชาชนที่เพิ่มขึ้น ที่ประชุมมีมติให้ปลูกสร้างมัสยิดขึ้นพร้อมกับให้มีกุโบร์ 1 หลัง นายหวัง นางอัน นายฮัจยีชัน จึงได้ติดต่อขอซื้อที่ดินที่นาของนายฮัจยีรอฮิม จำนวน 2 ไร่ ช่วยกันเสียดสละซื้อเสา ซื้อไม้ และนายฮัจยีเตาะ ได้อุทิศบ้านให้ 1 หลังทำมัสยิด จึงได้รื้อถอนมาสมทบกับไม้ที่ซื้อมาใหม่ ดำเนินการก่อสร้างขึ้นโดยจ้างช่างไม้ คนจีนปลูกเป็นมัสยิดชั่วคราว พื้นไม้ตะแบก เสาไม้เต็ง ฝาไม้สัก เครื่องบนไม้สัก มุงด้วยกระเบื้องไม้ รูปทรงมะลิลา ปลูกคู่ 2 หลังแฝด กว้าง 8 เมตร ยาว 10 เมตร เมื่อนายฮัจยีเตาะเป็นอิหม่ามประจำอยู่ นายนาฟี ทำหน้าที่คอดือบ และนายมุดวันหวัง ทำหน้าที่บิหลันเรื่อยมา นายฮัจยีเตาะเป็นอิหม่ามได้ปฏิบัติหน้าที่อยู่ประมาณ 25 ปีแล้วขอลาออกจากตำแหน่งอิหม่ามและครูสอนอัลกุรอาน ประชาชนพร้อมกับนายฮัจยีเตาะได้มอบหมายหน้าที่ให้นายฮัจยีหวัง ชัน รับหน้าที่อิหม่ามคนที่ 3 ให้นายคาเด วงษ์มะเซาะ เป็นคอดือบ และนายมุด วันหวัง เป็นบิหลัน

ปี 2471 มีความจำเป็นต้องรื้อถอนตัวอาคารมัสยิดข้ามฝั่งปลูกในที่วักฟใหม่ เนื่องจากนายฮัจยีรอฮิม ได้เอาที่นาของตนไปจำนองไว้กับนายทุนคนหนึ่ง เป็นคนต่างศาสนา ด้วยความจำเป็นในครอบครัวไม่ได้จ่ายตอนจึงถูกยึดไปเป็นของนายทุน พลอยให้ที่นาที่ซื้อวักฟทำกุโบร์ และปลูกมัสยิดถูกยึดไปด้วย ด้วยเหตุนี้เองประชาชนจึงได้รับความเดือดร้อนในการฝังศพเจ้าของหวงห้าม นายหวัง นางอัน อาลีอุสมานมีจิตศรัทธาอันแก่กล้าอุทิศที่ทำวักฟให้ปลูกสร้างมัสยิดจำนวน 45 ไร่ ณ ที่สร้างมัสยิดอยู่ในปัจจุบันนี้

ปีพ.ศ. 2472 นายหวัง นางอัน หมื่นสมานสารกิจ และนายฮัจยีหวัง อิหม่ามพร้อมด้วยประชาชนได้จัดการรื้อถอนอาคารมัสยิดฝั่งตรงข้าม และช่วยกันทำการปลูกสร้างในที่วักฟเป็นรูปทรงมะลิลา 2 หลังแฝดเช่นเดิม และทำกุโบร์ไว้ 1 แห่ง สะดวกต่อการฝังศพต่อไป ส่วนที่ยังเหลืออยู่ประมาณ 30 ไร่เศษ คณะกรรมการมัสยิดได้จัดให้เช่าโดยเก็บค่าเช่ามาบูรณะมัสยิดเรื่อยมา

ปี พ.ศ.2490 ทางรัฐบาลได้ตราพระราชบัญญัติมัสยิดอิสลามทั่วราชอาณาจักรให้มัสยิดอิสลามทุกมัสยิดจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายมัสยิด จำต้องมีชื่อของมัสยิดทุกมัสยิด พร้อมทั้งอิหม่าม คอดือบ และบิหลัน ให้มีสถานที่ตั้งมัสยิดเป็นส่วนกลาง(เป็นที่วักฟ) แต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมดูแลผลประโยชน์รายได้ของมัสยิดเสมอมา บรรดาสัปบุรุษได้ประชุมพิจารณา ตั้งชื่อมัสยิดขึ้นว่า “ฮากีมุดดิน” ส่วนนายฮัจยีหวัง ชัน อิหม่ามประจำมัสยิดได้ขอลาออกจากหน้าที่อีกก่อนที่จะดำเนินการจดทะเบียน สัปบุรุษได้พิจารณาเลือกนายจรัส วันญอนทรี เป็นอิหม่าม นายคาเด วงษ์มะเซาะ เป็นคอดือบ นายมุด วันหวัง เป็นบิหลัน และได้ทำการจดทะเบียน

ตั้งแต่วันที่ 21 มีนาคม 2492 หลังจากจดทะเบียนแล้วจนถึงปัจจุบันนี้ ทางคณะกรรมการได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขสภาพของมัสยิดถึงสามครั้ง ครั้งที่ 1 เกิดวาทภัยพิคหลังคาพัง ครั้งที่ 2 เกิดจากปลวกรบกววน ครั้งที่ 3 ตัวอาคารทรุดโทรมตามสภาพการณ์ ส่วนนายคาเด วงษ์มะเขาะ และนายมุด วันหวัง ได้ลาออกจากหน้าที่

ปี พ.ศ. 2497 ที่ประชุมมีมติแต่งตั้งนายบุญชู วันหวัง เป็นคอดีบ นายไสว สมาน เป็นบิหลันรับหน้าที่จนถึงปัจจุบันนี้ คณะกรรมการมัสยิดชุดที่ 2 พร้อมกับสัปบุรุษมีมติให้จัดสร้างมัสยิดถาวรขึ้นเป็นการป้องกันศัตรูภัยอันตรายต่างๆ พร้อมทั้งมอบหมายให้นายจรัส วันฎเอนทรี อีหม่ามผู้ออกแบบจัดหาเงินติดต่อการงานต่างๆ ด้วยพลังจิตอันแรงกล้า พลังทรัพย์ที่มีเท่าที่จะหาได้ ฉะนั้นจึงได้เริ่มจัดงานวางรากฐานเมื่อวันที่ 6 มกราคม 2503 สร้างเป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กชั้นเดียว มีขนาดกว้าง 10.50 เมตร ยาว 20.00 เมตร การก่อสร้างอาคารมัสยิดหลังนี้ได้ 90% เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2512 ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น 251,225 บาท

ในต้นปี 2547 ตัวอาคารมัสยิดหลังที่ 4 ได้เกิดชำรุดทรุดโทรมและคับแคบไม่สามารถรองรับสัปบุรุษที่เริ่มอพยพมาอยู่ในชุมชนแห่งนี้เป็นจำนวนมากได้ คณะกรรมการมัสยิดจึงมีมติให้สร้างมัสยิดหลังใหม่ขึ้นมีขนาดกว้าง 20 เมตร ยาว 43 เมตร เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก 2 ชั้นอีกทั้งสถานที่แห่งนี้ยังเป็นสถานที่สอบวัดผลวิชาอิสลามศึกษาของเยาวชนมุสลิมเป็นประจำทุกปี โดยเริ่มมาตั้งแต่ปี 2550 มีเยาวชนปีละประมาณ 1,200 คน มาร่วมกิจกรรมเป็นประจำ ดังนั้นทางคณะกรรมการมัสยิดชุดปัจจุบัน จึงได้เริ่มทำการก่อสร้างตั้งแต่วันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 ในการก่อสร้างมัสยิดครั้งนี้ ฮัจยีอาบีดิน วันหวัง ได้บริจาคเงินเป็นทุนดำเนินการก่อสร้างเริ่มต้น 3,000,000 บาท ในปีพ.ศ. 2549 ซึ่งเป็นปีมหามงคลที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงครองราชสมบัติครบ 60 ปี ทางคณะกรรมการจึงขอเปลี่ยนชื่อมัสยิดฮากีมุดดินเป็นมัสยิดกลางจังหวัดนครนายก(ฮากีมุดดิน)เฉลิมพระเกียรติ

ทำเนียบอีหม่ามประจำมัสยิดกลางจังหวัดนครนายก(ฮากีมุดดิน)เฉลิมพระเกียรติ

1. ฮัจยีซัน วันหวัง
2. ฮัจยีเสาะ วันหวัง
3. ฮัจยีหวัง ชัน
4. ฮัจยีจรัส วันฎเอนทรี
5. ฮัจยีไสว สมาน

4. อาชีพของคนในชุมชน

1. การทำนาปรังปีละ 2 ครั้ง (ตามทฤษฎีเกษตรแผนใหม่)
2. การเลี้ยงสัตว์ เช่น โค กระบือ
3. การเลี้ยงปลา และทำสวนแบบผสมผสาน
4. การขายแรงงานรับจ้างเอกชน และตามโรงงานในถิ่นใกล้เคียง
5. รับราชการ และรัฐวิสาหกิจ

5. การจัดการศึกษา

ในชุมชนมีโรงเรียนบ้านชุมพล เปิดสอนวิชาสามัญ นักเรียนทุกคนต้องได้การศึกษาภาคบังคับ และต้องเรียนศาสนาไปพร้อมกัน ตั้งแต่ยังเยาว์วัยทุกคน การเรียนศาสนาใช้เวลาช่วงเย็น หลังจากเลิกเรียนวิชาสามัญแล้วและวันเสาร์-อาทิตย์ เน้นความจำเป็นภาษาอาหรับจะได้รับการส่งเสริมจากผู้ปกครองเป็นอย่างดียิ่ง

เดิมครูสอนศาสนาไม่มีเงินเดือนเป็นค่าตอบแทน แต่จะได้รับค่าตอบแทนจากผู้ปกครองเพียงเล็กน้อย ต่อมาองค์กรปกครอง ได้เห็นความสำคัญ จึงจัดสรรงบประมาณให้เป็นค่าตอบแทนเพิ่มเติม

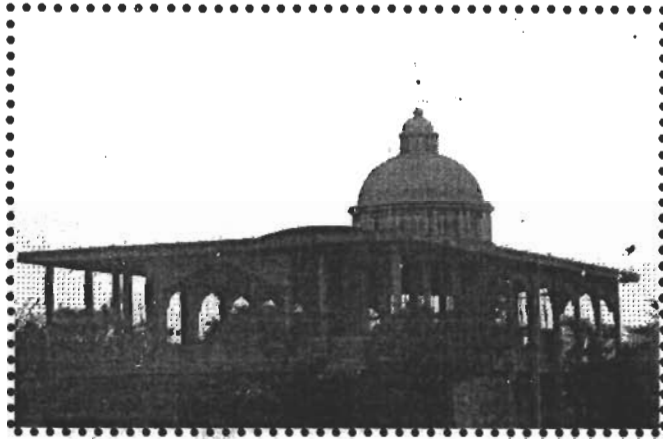
6. ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1. นางสุริยา อาลีอุสมาน บ้านเลขที่ 39 / 3 หมู่ 5 ต. ชุมพล อ. องค์กรักษ์ จ. นครนายก เป็นผู้มีความสามารถในการทำข้าวหมก
2. นางสุนี อาลีอุสมาน บ้านเลขที่ 39 / 2 หมู่ 5 ต.ชุมพล เป็นผู้มีความสามารถในด้านการศึกษา
3. นายสมชาย อนุกุล บ้านเลขที่ 25 / 2 หมู่ 5 ต. ชุมพล อ. องค์กรักษ์ จ. นครนายก เป็นผู้มีความสามารถในการทำเกษตรแบบผสมผสาน(ทฤษฎีใหม่) ทำโรงสีขนาดเล็ก
4. นางสมจิตร อาลีอุสมาน บ้านเลขที่ 102 หมู่ 5 ต. ชุมพล อ. องค์กรักษ์ จ. นครนายก เป็นผู้มีความสามารถในการทำนมหวาน
5. นายไสว สมาน หมู่ 5 ต. ชุมพล อ. องค์กรักษ์ จ. นครนายก
6. นายสมาน อาลีอุสมาน บ้านเลขที่ 39 / 2 หมู่ 5 ต.ชุมพล เป็นผู้มีความสามารถในด้านการศึกษา
7. นายสนธิ อาลีอุสมาน บ้านเลขที่ 39 / 3 หมู่ 5 ต. ชุมพล อ. องค์กรักษ์ จ. นครนายก เป็นผู้มีความสามารถในความเป็นนวมของชุมชน

8. นายสนั่น อาลีอุสมาน หมู่ 5 ต. ชุมพล อ. องค์กรักษ์ จ. นครนายก เป็นผู้มีความสามารถในความเป็นมของชุมชน

7. สถานที่สำคัญ

1. มัสยิดฮากีมุด

2. โรงเรียนบ้านชุมพล

3. ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล

8. การมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น

ตำบลชุมพล แบ่งการปกครองออกเป็น 8 หมู่บ้าน (ชุมชนมุสลิมบ้านชุมพลตั้งอยู่หมู่ที่ 5,6) ประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลามทุกคนที่บรรลุนิติภาวะแล้วมีสิทธิเท่าเทียมกับชาวไทยพุทธ และได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองอย่างเท่าเทียมกันในทุก ๆ องค์กรทั้งของรัฐและเอกชนกลุ่มอาชีพและอื่น ๆ

ชุมชนไทยมุสลิมบ้านนา(โค้งบ้านแขก)

1. ที่ตั้ง

ชุมชนมุสลิมบ้านนา (โค้งบ้านแขก) ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 10 ตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

2. สภาพชุมชน

เป็นชุมชนมุสลิมโค้งบ้านแขก จำนวนประชากรประมาณ 250 คนตั้งบ้านเรือนอยู่เป็นกลุ่มเล็กๆไม่หนาแน่นนัก ตั้งอยู่ห่างจากสี่แยกบางอ้อ-บ้านนาประมาณ 1 กม.ติดถนนสุวรรณศร ก่อนถึงสี่แยกบางอ้อ - ป่าชะ เชื่อมต่อกับตลาดบ้านนามีมัสยิดแบบก่ออิฐถือปูน ตั้งอยู่ภายในบริเวณแนวเดียวกับหมู่บ้าน ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพค้าเนื้อวัว ควาย โดยการหมุนเวียนกันเป็นรายสัปดาห์ต่อ 1 ครอบครัว

3. ประวัติความเป็นมาของชุมชน

ในราวปี พ.ศ .2529 ได้มีชาวมุสลิม 3 คน เดินทางมาจากปากีสถานมาอยู่ในตัวอำเภอเมืองนครนายก แล้วต่อมาได้เดินทางไปอยู่ในท้องที่ ตำบลบ้านนา ซึ่งได้แก่

1. นายลำเซ็น ปาทาน
2. นายลาลามัคร์ ปาทาน
3. นายชาคัค(เล็ก) สวัสดิ์

นายลำเซ็น ปาทาน มีภรรยาชื่อนางหวง ปาทาน มีบุตร 4 คน ส่วนนายลาลามัคร์ มีภรรยาหลายคน คนสุดท้ายชื่อนางประทวน มีอาชีพเปิดโรงฆ่าสัตว์เชือดวัว เชือดควาย แล้วนำไปขายในตลาดบ้านนา

นายชาคัค สวัสดิ์ (เล็ก) เดินทางมารับจ้างเป็นยามที่ตลาดบ้านนาได้ภรรยาชื่อนางบุญสมเป็นคนตำบลบ้านนา เวลาผ่านไปครอบครัวนายชาคัคก็ได้หาซื้อที่ดินเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ พร้อมกับเลี้ยงแพะ พอมีแพะมากขึ้นก็แบ่งขายและฆ่าและขายที่ตลาด โดยให้บุตรสาวชื่อนางเบอ่าง สวัสดิ์ นายชาคัค สวัสดิ์ มีภรรยา 2 คน คนที่ 1 ชื่อนางสมบุญ สวัสดิ์ มีบุตร 7 คน ได้แก่

1. นางสนม สวัสดิ์	ได้สมรสกับ นายอิบรออัม จำธานี
2. นางเบอ่าง สวัสดิ์	ได้สมรสกับ นายหม่อมชาด ปาลาเลย์
3. นางดา สวัสดิ์	ได้สมรสกับ นายสง่า พ็ชชัย (มุก ใหญ่)
4. นางแต้ว สวัสดิ์	ได้สมรสกับ นายสมพงษ์ ไวยสุทธิ (มุก เล็ก)
5. นายสมुकาน สวัสดิ์	ได้สมรสกับ นาง คุมซาซา สวัสดิ์
6. นางซาลอ สวัสดิ์	ได้สมรสกับ นายยะฎีปคา บาพาน
7. นางเล็ก สวัสดิ์	ได้สมรสกับ นายสม คาน

ภรรยาคนที่ 2 ชื่อ นางกะห้ มั่นคง เป็นคนคลอง 3 ตำบลคอนยอ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก มีบุตร 3 คน ได้แก่

1. นางคอดียะ สวัสดิ์
2. นายมุชะ สวัสดิ์
3. นายยะกั๊บ สวัสดิ์

ราว พ.ศ. 2499 2-3 ครอบครัวยุ ได้มาตั้งบ้านเรือนอยู่ใกล้กันเรียงรายอยู่ริมถนนสุวรรณศร เนื่องจากลูกส่วนใหญ่มีครอบครัวและมีลูกหลานเพิ่มมากขึ้น แล้วนายชาติได้ว่าจ้างนายประยูร มั่นคง เป็นมุสลิมที่มีภูมิลำเนาอยู่ที่ชุมชนมุสลิมบ้านคลอง 3 ซึ่งพอมีความรู้เกี่ยวกับการสอนศาสนาให้ไปสอนลูกหลานที่บ้านของตน ต่อมาปี พ.ศ. 2502 นายประยูร มั่นคง ได้ลาออกเนื่องจากเดินทางลำบาก จึงหาครูท่านอื่นมาสอนแทนและได้สร้างสุเหร่าเล็ก ๆ 1 หลัง ที่ใกล้บ้านท่านเพื่อประกอบพิธีทางศาสนาและกุโบร์ไว้หลังบ้าน

ในปีพ.ศ. 2502 นายชาติค ได้มีครุมาสอนศาสนาแล้วแต่ยังขาดสถานที่ทำพิธีทางศาสนา (อิบาคะ) จึงได้ปรึกษากันระหว่างลูก ๆ รวมทั้งลูกเขย ซึ่งขณะนั้นมีลูกเขยที่มีส่วนในการผลักดันสถานที่ทำอิบาคะ คือนายสง่า พ็ชชัย นายสมพงษ์ ไวยสุทธิ และนายหม่อมชาด ปาลาเลย์ จึงได้ลงมติให้ช่วยกันสร้างสถานที่ทำพิธี (บาเล) โดยแบ่งที่ดินส่วนหนึ่งของนายชาติค สวัสดิ์ เป็นสถานที่ลูก ๆ ก่อสร้าง และช่วยกันบริจาคเงินในการก่อสร้าง เดิมที่สร้างเป็นอาคารไม้ชั้นเดียวยกใต้ถุนสูง และต่อมาได้ต่อเติมชั้นล่าง ก่ออิฐกันเพื่อเป็นที่พักผ่อนของแขก (ผู้มาเยือน) ได้ใช้สถานที่นี้ทำพิธีทางศาสนาประมาณ 8 ปี ซึ่งต่อมาเริ่มคับแคบลงประกอบกับมีมุสลิมจากที่อื่นมาตั้งบ้านเรือนมากขึ้น จึงได้ทำการปรึกษากันอีกครั้งหนึ่ง ช่วงนั้นนางสมบุญ สวัสดิ์ ได้อุทิศที่ดินให้ 2 ไร่ โดยอยู่ฝั่งตรงกันข้ามกับหลังเดิมและมีนายสมรรถ ขามเขตต์ นายลามิยะ สิบสวัสดิ์ นายชาติค และนายสมुकาน สวัสดิ์ ซึ่งเป็นบุตรชายนายชาติค ได้ช่วยกันทำการก่อสร้างอาคารหลังใหม่ (ปัจจุบัน) มีท่านต่วนสุวรรณศาสตร์ จูฬาราชมนตรีมาทำการวางศิลาฤกษ์ ในการหาเงินสมทบสร้างมัสยิดหลังนี้

4. อาชีพของคนในชุมชน

มีอาชีพเปิดโรงฆ่าสัตว์เชือดวัว เชือดควาย แล้วนำไปขายในตลาดบ้านนาเลี้ยงพะพอมิพะมากขึ้นก็แบ่งขายและชำแหละขายที่ตลาด เป็นผู้ออกหาเงินบริจาคเป็นส่วนใหญ่ และบ้านที่ทำกรค้าสัตว์(ลูกๆ บ้านที่ทำเนื้อ)

5. การจัดการศึกษา

เมื่อสร้างมัสยิดมาฮัลลิลคอบรีดแล้ว ปี พ.ศ. 2499 การคมนาคมสะดวกขึ้น นายเล็ก สวัสดิ์ จึงได้ว่าจ้างนายประยูร มั่นคง ไปสอนหนังสือให้บุตรหลานและคนในชุมชนอีก โดยใช้มัสยิดเป็นที่สอนศาสนา ทุกวันเสาร์-อาทิตย์ อย่างต่อเนื่อง ต่อมาจึงยกเลิกการจ้างเนื่องจากไม่มีงบประมาณ ปัจจุบันนายประยูร มั่นคง ไม่ได้ไปทำการสอนที่มัสยิดแล้ว แต่จะไปสอนตามบ้านแล้วแต่ว่าใครจะจ้างให้ไปสอนบุตรหลานของตนเองเป็นการส่วนตัว ส่วนครอบครัวอื่นๆ บิดามารดาที่มีความรู้ทางศาสนาจะทำการสอนกันเองในครอบครัว แต่ก็ยังมีอีกหลายครอบครัวที่ไม่ได้เรียนศาสนาอิสลาม เนื่องจากในชุมชนไม่ได้จัดการศึกษาด้านศาสนาอิสลาม แต่เด็กทุกคนได้เข้าเรียนในโรงเรียนสายสามัญที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง และบางคนได้รับการศึกษาระดับปริญญาเช่นกัน แต่มีเด็กบางคนจบการศึกษาภาคบังคับสายสามัญแล้วครอบครัวก็ส่งไปเรียนศาสนาอิสลามในต่างจังหวัดที่เปิดสอนโดยตรงจนได้วุฒิทางการศึกษาด้านศาสนาในระดับสูง

6. ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1. นายสง่า พัชอัย	ด้านศาสนาวัฒนธรรม
2. นางตา พัชอัย	ด้านศาสนาวัฒนธรรม
3. นายหมัด มั่นคง	ด้านศาสนาวัฒนธรรม
4. นางสมศรี วยสุภี	ด้านการค้าขาย
5. นายสมพงษ์ วยสุภี	ด้านความเป็นมาของชุมชน
6. นางประทาน สุขสวัสดิ์	ด้านความเป็นมาของชุมชน

7. สถานที่สำคัญ

มัสยิดมาฮั้ลลิกคยรีอต

8. การมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น

ชุมชนมุสลิมโด้งบ้านแขก เป็นชุมชนกลุ่มเล็กๆ ไม่นานแน่นนัก ตั้งอยู่ห่างจากสี่แยก บางอ้อ-บ้านนา ประมาณ 1 กม. จำนวนประชากรประมาณ 250 คน ประชาชนที่นับถือศาสนา อิสลามทุกคนที่บรรลุนิติภาวะแล้วมีสิทธิเท่าเทียมกับชาวไทยพุทธ และได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองอย่างเท่าเทียมกันในทุก ๆ องค์กรทั้งของรัฐและเอกชนกลุ่มอาชีพและอื่น ๆ

บทที่ 5

ประเพณี วัฒนธรรม หลักวินัยบัญญัติของอิสลามชุมชน

จากการศึกษาการดำเนินวิถีชีวิตของคนในชุมชนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 ชุมชนพบว่า มีวิถี การปฏิบัติกิจกรรมส่วนบุคคลและกิจกรรมชุมชนมีความคล้ายคลึงกันแต่อาจจะมี ความเข้มข้น ในการปฏิบัติ แตกต่างกัน ซึ่งจะเกิดจากปัจจัยหลากหลายด้วยกันดังเช่น ปัญหา ด้านเศรษฐกิจ ด้านความรู้พื้นฐานทางศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม พิธีกรรม วิถีการดำเนินชีวิต แบบดั้งเดิม ตลอดจนโครงสร้างของครอบครัว เป็นต้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวแล้วนั้นอาจเกิดขึ้นทั้งใน ระหว่างครอบครัว ภายในชุมชนเดียวกัน หรือ เกิดขึ้นในแต่ละชุมชน หรือในชุมชนเดียวกันอาจมี การออกเป็นกลุ่มทางการปฏิบัติซึ่งขึ้นอยู่กับความพร้อมของครอบครัว และชุมชน

ประเพณีการแต่งงาน

พิธีการแต่งงานตามหลักศาสนาบัญญัติเรียกว่า “การนิกะหฺ” หมายถึง การที่ชายและ หญิงมาอยู่ร่วมกันในฐานะสามีภรรยา เป็นการสร้างครอบครัวใหม่ตามหลักการของอิสลาม นอกจากนั้นแล้วก็ยังมีวิธีการปฏิบัติบางประการเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย ซึ่งเชื่อว่าจะก่อให้เกิดความเป็น มงคลทั้งสองฝ่ายทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิง ตามความเชื่อที่เคยปฏิบัติมาแต่อดีตและสืบทอดกันมาเป็น เวลานาน

วัฒนธรรมการแต่งงานของชาวไทยมุสลิมเรียกว่า การนิกะหฺ นั้นเป็นพิธีการแต่งงานที่อยู่ ในการบัญญัติของศาสนาอิสลามที่เน้นองค์ประกอบของการแต่งงาน 5 ประการคือ เจ้าบ่าว (สามี) เจ้าสาว (ภรรยา) วะลี (ผู้ปกครองฝ่ายหญิง) พยาน 2 คน และคนเสนอ คำสนอง นอกจากนี้ยังมี พิธีกรรมของท้องถิ่นเข้าไปผสมผสานอยู่ด้วย เช่น การแห่ขันหมาก พิธีปูที่นอนเรียงหมอน พิธี รับส่งเจ้าสาว เป็นต้น

การปฏิบัติตามวัฒนธรรมการแต่งงานของชาวไทยมุสลิมในทุกชุมชน ของกลุ่มตัวอย่าง มีความหมายเพื่อให้เป็นไปตามหลักการของศาสนาและเป็นสิริมงคลแก่คู่บ่าวสาว รวมทั้งญาติพี่น้อง ทั้งสองฝ่ายที่ได้พบรู้จักกัน รวมทั้งให้สังคมรับรู้การแต่งงานเป็นสามีภรรยาที่ถูกต้องในที่นี้จึงได้ นำเสนอ วิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการแต่งงานดังนี้

1. อายุของกลุ่มสมรส

พิธีแต่งงานของชาวไทยมุสลิมในทุกชุมชนกลุ่มตัวอย่างจะจัดในวันที่เห็นพ้องต้องกันทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิง การแต่งงานจะมีได้ก็ต่อเมื่อฝ่ายชายมีความรับผิดชอบและมีอายุสมควรที่จะมีคู่ครองได้ คือ ประมาณ 17 ปีขึ้นไป และหญิงจะต้องผ่านการมีประจำเดือนแล้ว

2. ขั้นตอนการแต่งงาน

ขั้นตอนของการแต่งงานมีอยู่หลายขั้นตอน แบ่งเป็นกระเด็นสำคัญต่อไปนี้

2.1 การเลือกคู่ครอง ชาวไทยมุสลิมจะนิยมเลือกคู่ครองให้แก่บุตรจะเน้นเลือกบุคคลที่มีศีลธรรมอันดีงามและเข้าใจในหลักการของอิสลามเป็นอันดับแรก ส่วนเรื่องของฐานะทางครอบครัว หน้าที่การงาน และการเกิดในตระกูลที่ดี จะเป็นเรื่องรองลงไปพ่อแม่จะไม่อนุญาตให้มุสลิมมีหรือมุสลิมะหุ แต่งงานกับคนในศาสนาอื่นไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดๆ นอกจากจะเข้ารับอิสลามอย่างแท้จริงก่อน และการเลือกคู่ครองให้บุตรถือว่าเป็นหน้าที่ของพ่อแม่ด้วย

ได้ข้อมูลเรื่องนี้ไว้ว่า “จะเลือกเขยที่มีความรู้ทางด้านศาสนาและปฏิบัติตนในแนวทางของอิสลามเป็นอันดับแรก และสามารถเป็นผู้นำครอบครัวในเรื่องการปฏิบัติศาสนกิจได้ ในส่วนของความร่ำรวยหรือยากจน วงศ์ตระกูลการประกอบอาชีพไม่ใช่เรื่องที่จำเป็นมากนัก ส่วนสะใภ้ นั้นจะพิจารณาจากความขยันขันแข็ง เรียบร้อยและต้องมีความรู้ทางศาสนาด้วย”

2.2 การสู่ขอ เมื่อฝ่ายชายไปพบหญิงสาวที่พอใจ และเห็นว่าฝ่ายหญิงพอใจตอบหรือไม่รังเกียจ โดยที่ผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่ายเห็นสมควรที่จะให้มีการแต่งงานอยู่กินเป็นสามีภรรยากันได้ ฝ่ายชายก็ต้องจัดผู้ใหญ่ เช่น บิดา มารดา หรือผู้อาวุโสที่ตนเคารพนับถือไปทำการสู่ขอกับบิดา มารดาหรือผู้ปกครองฝ่ายหญิง เสร็จจากถัดตกลงกันทั้งสองฝ่ายก็จะกำหนดวันแต่งงาน ถ้าไม่ตกลงฝ่ายหญิงก็ต้องให้เหตุผลจนเป็นที่เข้าใจกันทั้งสองฝ่าย ในการเจรจานั้นจะพูดถึงข้อความเกี่ยวกับมะฮัร และการกำหนดที่พักอาศัยของกลุ่มสมรสในอนาคต การสู่ขอและสินสอดทองหมั้นว่า “หากว่าเป็นคนในชุมชนเดียวกันเจรจาสู่ขอเป็นเรื่องง่าย ที่จะตกลงกันในเรื่องต่างๆ ทั้งนี้เพราะทั้งสองฝ่ายต่างรู้จักกันเป็นอย่างดีแล้ว หากเป็นการสมรสกับคนต่างชุมชน จำเป็นต้องมีการตรวจสอบประวัติกันพอสมควร ในการเจรจาสู่ขอนั้นจะต้องมีการนัดหมายกันล่วงหน้า ว่าผู้ใหญ่ฝ่ายชายจะนำไปพบผู้ใหญ่ฝ่ายหญิงในเวลาใด ส่วนใหญ่จะเป็นช่วงค่ำหรือไม่กี่ช่วงวันหยุด หากไม่มีข้อรังเกียจที่จะรับชายผู้นั้นเป็นเขยแล้ว จะไม่มีการบ่ายเบี่ยงและได้ตกลงกันถึงสินสอดที่จะมอบให้ฝ่ายหญิงรวมทั้งเงินสดจำนวนหนึ่งที่จะมอบให้ครอบครัวของฝ่ายหญิงไปอยู่บ้านใด ในส่วนที่เป็นมะฮัรที่ใช้ในพิธีนั้นจะยึดตามแนวทางของท่านศาสดามูฮัมมัด(ศ็อล) คือ 125 บาท และในการไปเจรจาสู่ขอในนั้นมักมีการส่งสัญญาณกันไว้ล่วงหน้าแล้ว ระหว่างผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่ายการสู่ขอเป็นเพียงการทำให้ครบตามขั้นตอนและจะเป็นการสรุปถึงสินสอดทองหมั้น เงินที่จะช่วยครอบครัว

ฝ่ายหญิงเป็นค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงแขก รวมทั้งค่าใช้จ่ายอื่นๆ รวมถึงช่วงเวลาที่กำหนดวันแต่งงาน และรายละเอียดอื่นๆ

การสู่ขอไม่ใช่พิธีการใหญ่โต เพียงพูดคุยตกลงกันเรื่องรายละเอียดต่างๆ ฝ่ายหญิงไม่ได้กำหนดค่าสินสอดเป็นจำนวนเงินเท่าใดแต่ก็จะเป็นที่รู้กันจากฐานะของทั้งสองฝ่าย และฝ่ายชายควรจะมอบเงินให้เป็นค่าใช้จ่ายในการจัดงานหรือที่เรียกว่า “เงินทำบุญ” ให้กับครอบครัวฝ่ายหญิงเล็กน้อยตามความเหมาะสม

การกำหนดวันแต่งงานของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ที่ทำการศึกษาคือ จะเว้นการประกอบพิธีการแต่งงานในช่วงเวลาเดือนรอมฎอน ประมาณ 30 วัน และหลังจากนั้นประมาณ 6 วันในช่วงเวลาเดือนเซาวลา ซึ่งเป็นช่วงเวลาของการถือศีลอด และบ้างก็ไม่มีมีการแต่งงานในเดือนมุฮัรรัมซึ่งไม่ได้เป็นข้อห้ามทางศาสนาเพียงแต่เป็นความเชื่อ ในวันอื่นๆ สามารถจัดพิธีแต่งงานได้ แต่ต้องเป็นวันที่ทั้งสองฝ่ายมีความพร้อมมากที่สุดและมักจะแต่งงานในวันข้างขึ้นตามวิธีการนับเดือนทางจันทร์คติ

2.3 พิธีปูที่นอน ในบางแห่งจะมีพิธีปูที่นอน ซึ่งไม่มีในหลักอิสลาม หรือซุนนะหุ เช่นเดียวกับกับการตั้งขบวนแห่ขันหมากหรือการรับเจ้าสาว ในพิธีนี้คู่สมรสผู้ทำพิธีต้องใช้คนดี และต้องแต่งงานอย่างถูกต้องตามหลักอิสลาม มีชีวิตคู่ราบรื่นอย่างสมบูรณ์ และไม่ใช่ผู้ที่หย่าร้างกับสามีหรือเป็นผู้ปูที่นอนให้บ่าวสาว ส่วนใหญ่จะกระทำเพียงเป็นพิธีในช่วงการปูผ้าคลุมเตียง และโรยกลีบดอกไม้เพื่อความสวยงามและสดชื่น ก่อนเสร็จพิธีคู่สมรสที่ทำหน้าที่ปูที่นอนให้จะล้มตัวลงนอนเตียงคู่กัน เพื่อเอาเคล็ดว่าขอให้คู่สมรสใหม่อยู่กันอย่างยั่งยืนเช่นคู่ที่มาทำพิธีนี้

2.4 การแต่งงาน การเตรียมความพร้อม และการประสานงานในเรื่องรายละเอียดของพิธีการต่างๆ จะเกิดขึ้นในช่วงก่อนวันแต่งงาน เมื่อถึงวันงานฝ่ายเจ้าบ่าวต้องไปทำพิธีแต่งงานที่บ้านเจ้าสาว หรือที่มีสยิดตามแต่จะตกลงกัน หากเป็นการทำพิธีนิกะหะก่อนวันที่จะมีงานฉลองการแต่งงาน(วาถิมะฮุ) ก็จะไม่มีการแห่ขันหมากแต่ประการใด หากว่ามีการรวมพิธีนิกะหะกับวาถิมะฮุไว้ด้วยกันแล้ว ก็อาจมีการแห่ขันหมากด้วยสุดแล้วแต่ว่าต้องการให้มีการแห่ขันหมากหรือไม่ ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่แน่นอนตายตัว การจัดงานแต่งงานในอดีตถือว่าเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของคนในชุมชนที่ทำการศึกษานั้น เมื่อได้ตกลงกำหนดวันเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จะมีช่วงเวลาการจัดงานรวม 3 วันดังนี้

2.4.1 การตั้งงานเป็นวันแรกที่เป็นารเตรียมการพร้อมที่จะมีการจัดงานขึ้นในบ้านนั้น ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการเตรียมข้าวของต่างๆ ที่ใช้ในงาน เช่น วัตถุประสงค์ในการประกอบอาหาร พื้นที่สำหรับปรุงอาหาร การจัดตกแต่งบ้านเรือนให้สวยงาม เช่น จัดบ้านให้เป็นระเบียบ เตรียมห้องวัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้ภายในห้องของเจ้าบ่าวเจ้าสาว การติดตั้งเครื่องขยายเสียง การเตรียมน้ำคั้นน้ำใช้ให้เพียงพอ วันตั้งงานอาจทำวันเดียวหรือหลายวันก็ได้แต่ความจำเป็นและขนาดของงานที่จะจัด อีกทั้งจะมีการกวนข้าวเหนียวแดง ซึ่งมีวิธีทำและขั้นตอนการทำดังนี้ ใช้ข้าวเหนียว ผสมกะทิที่คั้นจากมะพร้าวซึ่งชูดด้วยกระต่าย และน้ำตาลปีบ นำลงกวนในกระทะใบใหญ่ด้วยพายใบใหญ่ครวละ 2 พาย พายใช้ไฟอ่อนจนสุกได้ที่จึงราไฟ ตักใส่ภาชนะรองจนแห้ง จึงตัดเป็นชิ้น แจกจ่ายให้บ้านใกล้เคียง

2.4.2 วันสุกดิบ คือวันที่สองเป็นวันก่อนงานจริงหนึ่งวัน ซึ่งเจ้าภาพจะให้ความสำคัญในวันนี้เพิ่มขึ้น บ้านที่จัดงานจะมีการกักหลักคือ การจัดเตรียมอาหารทั้งคาวหวาน อาจจะมีการเชือดวัว เชือดควาย หรือไก่ ฯลฯ และประกอบอาหารประเภทแกงตามที่กำหนดไว้ ซึ่งในงานใหญ่โดยทั่วไปมักนิยมแกงที่ใช้เครื่องเทศจำพวกแกงมัสมั่นเรียกว่า แกงขาว แกงแดง ซึ่งความแตกต่างจะอยู่ที่รสชาติและสี คือแกงขาวจะมีรสเผ็ดน้อยเพราะใส่พริกเพียงเล็กน้อย ส่วนแกงแดงจะมีรสเผ็ดกว่าและสีแดงเนื่องจากใส่พริกแห้งมาก นอกจากนี้ยังมีการดัดชูปลากจากเศษเนื้อที่คอดกระดูกวัว ควาย ที่เชือดมาแกง ข้าวที่รับประทานจะเป็นข้าวสวยหุงตามปกติ ส่วนขนมได้แก่ ทองหยอด ฝอยทอง สังขยา ข้าวเหนียวแดง และวุ้น เป็นหลัก ในวันสุกดิบนี้ บางครั้งแขกที่ได้รับเชิญจะเดินทางมาร่วมแสดงความยินดีก่อนถึงวันงาน ทำให้เจ้าภาพต้องเตรียมอาหารไว้เลี้ยง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นอาหารที่รับประทานกันตามปกติ เช่น แกงกะทิ แกงเผ็ด แกงเขียวหวาน ปลาเค็ม พร้อมเครื่องเคียง และจะนำขนมที่กำลังจัดทำอยู่นั้นมาเลี้ยงส่วนหนึ่ง

2.4.3 วันงาน เป็นวันที่สาม ถือว่างานได้เริ่มขึ้นอย่างแท้จริง จะมีการเปิดเพลงภาษาอาหรับ หรือมลายู ออกเครื่องขยายเสียง มีการพูดเชิญเพื่อนบ้าน ให้มาร่วมงาน สร้างความครื้นเครงให้กับงานเป็นอย่างยิ่ง ในช่วงเช้าจะเป็นช่วงที่เจ้าภาพเชิญแขกเพศชายที่เรียกว่า ละแบ มาร่วมขอคู่ออ ให้เกิดเป็นความมงคลแก่เจ้าภาพ และรับประทานอาหารร่วมกัน จากอาหารที่ได้จัดทำไว้ในวันสุกดิบ หลังจากนั้นจะเป็นการรอเวลาให้ขบวนขันหมากเดินทางมาถึง ดังนั้นช่วงเวลาระหว่างการทำบุญเลี้ยงละแบกับขบวนแห่ของเจ้าบ่าวจะห่างกันพอสมควร

เช่น เชิญละแวกเวลาประมาณ 8.00 น. หรือไม่เกิน 9.00 น. และนัดกับขบวนแห่เจ้าบ่าวเวลาประมาณ 12.00น. ในกรณีที่บ้านของเจ้าบ่าวไม่ห่างไกลนัก แต่หากต้องเดินทางมาไกลอาจยืดเวลาเป็นช่วงบ่าย ซึ่งขึ้นกับความเหมาะสม

เมื่อขบวนเจ้าบ่าวมาถึง จะไปพักที่บ้านของฝ่ายเจ้าสาวได้เตรียมไว้และอยู่ไม่ห่างจากบ้านเจ้าสาวนัก เพื่อให้ผู้ร่วมขบวนได้มีการพักผ่อนและเป็นการจัดขบวนแห่ขันหมากซึ่งประกอบด้วย

- ผู้ใหญ่ฝ่ายเจ้าบ่าว
- ดันอ้อย
- แจกกันดอกไม้
- พานใส่หมากพลู
- ขันหมากเอกขันหมากรอง
- ขนมและเครื่องใช้ประกอบขันหมาก
- วงนาเสบ (ถ้ามี)
- เจ้าบ่าว
- เพื่อนเจ้าบ่าว
- ผู้ร่วมขบวนแห่เจ้าบ่าว

ทางบ้านเจ้าบ่าวจะต้องจัดขันหมากโดยจัดใส่พาน เครื่องสินสอดประกอบด้วยใบเงิน ใบทอง ใบนาค ข้าวสาร ข้าวเปลือก หมากพลู เจริญ ค้ายหลอด (เจริญให้ร้อยค้ายด้วย ซึ่งเป็นวิธีการดั้งเดิม) แต่ปัจจุบันอาจมีเครื่องสินสอดไม่ครบ ส่วนเงิน 125 บาท เป็นสิ่งสำคัญที่สุดของการนิกะหุ ต้องจัดใส่พานให้เรียบร้อย อีกทั้งเครื่องประดับของมีค่าที่จะมอบให้เจ้าสาวต้องจัดทำขันหมากเอก ขันหมากรอง และพานต้นพลู 1 คู่ ซึ่งทั้งหมดเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ ในขบวนมีแจกันดอกไม้ 1 คู่ให้เด็กผู้หญิงถือหน้าพานต้นพลู และขันหมากเอก ขนมทองหยอด ฝอยทองใส่ภาชนะแล้วใช้กระดาษแก้วห่อสวยๆ และผูกริบบิ้นให้เรียบร้อย และมีขันหมากอีกหลายๆ อย่าง เช่น หม้อ ถาด พัดลม หม้อหุงข้าว จาน ขันลงหิน กระโถนปากแตร แล้วแต่จะให้เจ้าสาว และมีมะพร้าวอ่อน กล้วยน้ำว้าอีก 1 คู่ และที่ขาดไม่ได้ตามโบราณคือ อ้อย 1 คู่ ผูกผ้าสามสีบางๆ เป็นธงให้เด็กถือเดินนำหน้าขบวนแห่เจ้าบ่าว ในการตั้งขบวนเรียงแถวคนถือขันหมากให้เป็นจัดเป็นคู่ๆ เด็กถือดอกไม้ 2 คน 1 คู่ นำหน้าพานใส่หมากพลูซึ่งจัดเป็นรูปต้นพลู และขันหมากทั้งหมดขึ้นเข้าแถว หน้าบันไคบ้าน และผู้ที่ทำพิธีจะอ่านชาลลาวาตนบี ราลึกลถึงท่านศาสตคามูฮัมมัด(คือลฯ) ก่อนลงจากบ้าน

ผู้ที่ถือขันหมากต้นพลู 1 คู่ จะต้องเป็นหญิงที่ได้ผ่านการเข้าขบวนแห่แต่งงานมาแล้ว โดยสมบูรณ์ คนที่แต่งงานแล้วโดยไม่ได้แห่ไม่ให้ถือต้นพลูเพราะเป็นเคล็ดของการถือ แต่คู่ค่อยๆ ไปไม่ระบุให้ใครถือก็ได้ แต่พานหมากพลูจะมีคนสูงอายุ 1 คน หรือ 2 คน เดินนำขบวนด้านหน้า

เมื่อขบวนเจ้าบ่าวไปถึงใกล้บ้านเจ้าสาว จะมีการกั้นประตูป่า เพื่อความสนุกสนาน 1 ประตู หรือ 2 ประตู ซึ่งลักษณะของประตูป่านั้นจัดเป็นซุ้มทำด้วยทางมะพร้าว เพื่อให้รู้ว่าเป็นประตูป่า บ้างก็ไม่มีการจัดซุ้ม แต่สิ่งที่จะต้องมียคือ วัสดุที่ใช้กั้นขบวนซึ่งอาจจะเป็น สร้อยคอหรือเข็มขัดทองคำ เมื่อพูดคุย ตกลงกันระหว่างผู้ใหญ่ของฝ่ายเจ้าบ่าว กับผู้กั้น ซึ่งจะเป็นการเจรจาถึงค่า ผ่านทางที่จะไปยังบ้านเจ้าสาว บ้างก็มีการหยอกล้อกับเจ้าบ่าว ถ้าหากไม่ได้รับ ของเงินจนเป็นที่พอใจแล้วอาจจะไม่ได้ เข้าไปบ้านเจ้าสาวแน่ ซึ่งเป็นที่

สนุกสนาน หลังจากผู้ใหญ่ฝ่ายเจ้าบ่าวได้เจรจเป็นที่เรียบร้อยแล้วผู้กั้นประตูป่าจะได้รับของเงินตอบแทน ขบวนเจ้าบ่าวและขันหมากจะเดินทางต่อไปยังบ้านเจ้าสาวซึ่งจะมีผู้ใหญ่ผู้สูงอายุของฝ่าย เจ้าสาวมารับหน้าขบวนแห่ของเจ้าบ่าว คนถือพานใส่หมากพลูตามไปด้วยเพื่อเป็นการเชิญ ขันหมาก เมื่อถึงบ้านเจ้าสาวจะมีเด็กหญิงมาจูงเจ้าบ่าวเข้าบ้านและถอดรองทำให้เจ้าบ่าว ซึ่งเจ้าบ่าว จะต้องให้ของเงินกับเด็กคนนั้น บางแห่งอาจให้เด็กถอดถึงเท้าของเจ้าบ่าวแล้วดักน้ำล้างเท้าด้วย และเด็กจะนำเจ้าบ่าวมานั่งบนบ้านที่จัดเอาไว้ ส่วนเครื่องขันหมากนั้นฝ่ายเจ้าสาวจะรับไว้แล้ว จัดแบ่งขนมต่างๆคืนกลับไปให้ทางฝ่ายเจ้าบ่าวครั้งหนึ่ง

เจ้าบ่าวพร้อมขบวนขันหมาก ซึ่งประกอบไปด้วยเครื่องใช้ ขนม อาหาร จัดเป็นคู่ๆ รวมทั้ง มีต้นอ้อยและขบวนนาเสบ การร้องรำทำเพลงนำขบวนเพื่อความครึกครื้น ก่อนที่ขบวนจะถึงบ้าน เจ้าสาวจะมีการขวางกั้นขบวนโดยใช้เครื่องประดับที่มีค่าเช่น เข็มขัดนาค เข็มขัดทอง เรียกว่า กั้นประตูป่า ผู้กั้นจะได้รับเงินเป็นค่าเปิดทาง บางบ้านมีเด็กคอยดักน้ำล้างเท้าเจ้าบ่าวก่อนขึ้นบ้าน ซึ่งเรื่องเหล่านี้ค่อย ๆ หดไปโดยเฉพาะการใช้ต้นอ้อยประกอบพิธีและหากเป็นการไปจัดพิธีที่มีสยิด แล้วการตั้งขบวนแห่เจ้าบ่าวแบบนี้จะไม่มีให้เห็นเลย

แต่เดิมนั้นชาวชุมชนจะประกอบพิธีนิกะหุที่บ้านฝ่ายหญิงและมักมีขบวนแห่เจ้าบ่าวเป็นที่ สนุกสนาน ทั้งๆ ที่สาระสำคัญของการแต่งงานอยู่ที่การประกอบพิธีนิกะหุ ตามที่ศาสนาบัญญัติไว้ ว่าการแห่เจ้าบ่าวแห่ขันหมากไม่ใช่แนวทางของอิสลามที่พึงปฏิบัติ หากหลีกเลี่ยงได้น่าจะเป็นการดี

2.4.4 การประกอบพิธีนิกะหฺ เมื่อเริ่มทำพิธีจะมีผู้ใหญ่ที่มีความรู้ทางด้านศาสนา เช่น โต๊ะอิหม่าม ผู้นำศาสนาและชะซี หรือพยานอีก 2 คน ประกอบเป็นองค์พิธี โต๊ะอิหม่ามจะจับมือบ่าวสาวและทำการนิกะหฺตามขั้นตอน ซึ่งเป็นการจัดพิธีแต่งงานตามหลักศาสนาบัญญัติของอิสลาม คู่บ่าวสาวจะทำการสมรสกันอย่างสมบูรณ์นั้นจะต้องมีองค์ประกอบ 5 ประการ คือ

1. เจ้าบ่าว เจ้าบ่าวจะมีสิทธิในการประกอบพิธีกรรมด้วยตนเอง เมื่อบรรลุนิติภาวะคือมีอายุครบ 17 ปีขึ้นไป
2. เจ้าสาว จะต้องอายุ 15 ปีขึ้นไป หรือได้ผ่านการมีระดูแล้ว
3. วะลีหรือผู้ปกครองของฝ่ายหญิง ซึ่งหมายถึงบุคคลตามลำดับต่อไปนี้
 - 3.1 พ่อ
 - 3.2 ปู่
 - 3.3 พี่หรือน้องร่วมบิดา มารดาเดียวกัน
 - 3.4 ลูกชายของพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน
 - 3.5 พี่น้องชายของบิดา มารดา ที่ร่วมบิดา มารดา หรือที่ร่วมบิดาเดียวกัน
 - 3.6 ลูกชายของพี่น้องชายของบิดาที่ร่วมบิดา มารดาเดียวกันหรือที่ร่วมบิดาเดียวกัน
ทายาทชายที่ได้รับมรดกกันได้ตามศาสนาบัญญัติ
 - 3.7 มุฮาเก็ม
4. ชะซี (พยาน) 2 คน โดยพยานนั้นจะต้องเป็นมุสลิม หูไม่หนวก ตาไม่บอดทั้งสองข้างเป็นผู้มีมารยาท ประกอบอาชีพสุจริต และไม่อยู่ในฐานะของวะลี
5. ต้องมีการกล่าวคำเสนอและคำสนอง

พิธีกรรมและขั้นตอนในการนิกะหุ จะขึ้นอยู่กับบรรดาญาติพี่น้องทั้ง 2 ฝ่าย โดยมีขั้นตอนที่สำคัญดังต่อไปนี้

1 ะฐีหรือผู้ปกครองของฝ่ายหญิง ถ้าไม่ใช่บิดาหรือปู่ถือเป็นเพียงพี่น้องหรือญาติซึ่งทำหน้าที่วะฐีได้ ต้องกล่าวขอความยินยอมและต้องได้รับการยินยอมจากเจ้าสาวก่อน โดยผู้ขอความยินยอมกล่าวว่า “ข้าพเจ้าขอความยินยอมจากท่านเพื่อทำการนิกะหุท่านกับนาย..... (เจ้าบ่าว) บุตรนาย..... (พ่อเจ้าบ่าว)..... ตามที่ท่านขอความยินยอมฝ่ายหญิงก็ให้ตอบว่า “ ข้าพเจ้าให้ความยินยอมแก่ท่านเพื่อทำการนิกะหุ ข้าพเจ้ากับนาย.....(เจ้าบ่าว) บุตรนาย(พ่อเจ้าบ่าว) ตามที่ท่านขอความยินยอม

หากผู้ทำหน้าที่นิกะหุ ไม่ใช่ผู้ปกครองในฐานะผู้มีสิทธิก็ต้องได้รับมอบหมาย(ว่ากัล) จากผู้ปกครองผู้มีสิทธิก่อนโดยกล่าวคำมอบหมายว่า

“ ข้าพเจ้าเป็น.....(เป็นอะไรกับเจ้าสาว คือ ตา ปู่ ลุง อา ฯลฯ) ให้ท่านทำการนิกะหุ นางสาว (หญิงหม้ายให้ใช้เป็นนาง).....(เจ้าสาว).....กับนาย.....(เจ้าบ่าว).....บุตรนายด้วยมะฮัรนี้หนัก.....บาท ธนบัตรจำนวน.....บาท

ว่ากัล (ผู้รับมอบ) กล่าวรับว่า “ ข้าพเจ้ารับมอบจาก.....ตามที่กล่าวมานั้น “ซึ่งเรียกว่ามุฮาเก็ม” เพื่อที่จะทำหน้าที่เป็นผู้ปกครองของเขาทั้งสอง โดยให้เขาทั้งสองกล่าวคำแต่งตั้งว่า “ ข้าพเจ้าทั้งสองขอแต่งตั้งท่านเป็นมุฮาเก็มเพื่อท่านจะนิกะหุให้ข้าพเจ้าทั้งสอง และข้าพเจ้ายินดีด้วยคำวินิจฉัยของท่าน”

2 ผู้ร่วมพิธีนิกะหุที่ได้รับมอบหมายอ่าน “คุณะฮันิกะหุ” 1 เที่ยว

3 เจ้าบ่าวนั่งต่อหน้าผู้ที่ทำนิกะหุ ซึ่งผู้ที่ทำนิกะหุจับมือเจ้าบ่าวตรวจมะฮัรและนับดูจนครบจำนวน ผู้ที่ทำหน้าที่นิกะหุ หากเป็นบิดาให้กล่าวว่า “ข้าพเจ้าทำการนิกะหุกับข้าพเจ้า ชื่อ..... (เจ้าสาว).....บุตรของนาย.....(บิดาเจ้าสาว).....ซึ่งวะฐีบิดาของเขา (ถ้าเป็นพี่ น้อง ลุง หรืออา ให้กล่าวตามความเป็นจริง) ได้มอบมะฮัรให้แก่ข้าพเจ้าด้วยทองหนัก.....บาท ธนบัตร.....บาท

อนึ่งถ้าเป็นวะฐีแต่งตั้งเรียกว่า มุฮาเก็มให้กล่าวว่า “ข้าพเจ้าขอรับการนิกะหุท่านกับนางสาว(เจ้าสาว).....บุตรนาย.....(พ่อเจ้าสาว)...ด้วยมะฮัรทองหนัก.....บาท ธนบัตร.....บาท

เจ้าบ่าวกล่าวตอบว่า “ข้าพเจ้าขอรับการนิกะหุกับนางสาว.....(เจ้าสาว).....(หรือนางกรรมเป็นแม่หม้าย) ด้วยมะฮัรดังกล่าว ให้ตั้งพอสมควรจนผู้ทำการนิกะหุและพยานทั้งสองได้ยินจนชัดเจน ผู้ที่ท่านทำที่นิกะหุอ่านคำคูอาฮุและอ่านฟาติฮะฮ์หรือจะให้ผู้อื่นอ่านก็ได้ เพื่อเป็นคำอวยพรให้แก่คู่บ่าวสาว

เมื่อเสร็จพิธีแล้วก็จะเลี้ยงอาหารเจ้าบ่าวและแขกร่วมงาน ซึ่งอาหารขนมที่ใช้เลี้ยงนั้นจะเหมือนกับที่ใช้เลี้ยงละแบ แต่อาจจะมีสิ่งอื่นเพิ่มเติมเป็นพิเศษก็ได้ หลังจากนั้นก็พาเจ้าบ่าวไปยัง

ห้องนอนเจ้าสาว ก่อนเข้าห้องจะมีการกั้นประตูป่า ซึ่งเป็นประตูสุดท้ายหน้าห้องเจ้าสาวเป็นประตูที่สำคัญที่สุด เมื่อเจรจาตกลงกันได้ ผู้กั้นจะได้รับซองเงินจากเจ้าบ่าว ซึ่งจำนวนเงินที่ได้จะมากกว่าซองเงินที่ให้ประตูอื่นๆ เมื่อเจ้าบ่าวเข้าไปแล้วผู้ใหญ่ฝ่ายหญิงจะให้เจ้าบ่าวและเจ้าสาวมานั่งคู่กัน และทำพิธีขออายุต่ออัลลอฮ์(ซุบฮาฯ) ให้คู่บ่าวสาวทั้งสองจงครองเรือนสร้างชีวิตคู่ เพื่อเป็นการเตือนสติให้คู่สมรสได้จดจำไว้ปฏิบัติต่อไป เป็นอันเสร็จพิธี

2.4.5. การรับเจ้าสาว จะมีขบวนแห่ของเจ้าสาวคล้ายกับการแห่เจ้าบ่าวจะมีเพื่อนเจ้าสาวหลายๆ คนที่แต่งงานแล้วร่วมขบวนไปด้วย ส่วนสาว ๆ ที่ยังไม่แต่งงานจะร่วมขบวนไปเป็นส่วนน้อย ตามโบราณจะเอาคนที่แต่งงานแล้วเป็นเพื่อนเจ้าสาวแต่ปัจจุบันจะไม่คำนึงถึงเรื่องเหล่านี้มากนัก เมื่อเจ้าบ่าวแห่มาแล้วถ้าบ้านเจ้าสาวอยู่ไม่ไกลมากก็จะรับเจ้าสาวเลยในวันเดียวกัน ถ้าบ้านเจ้าบ่าวอยู่ไกลก็จะเว้นวันรับเจ้าสาวประมาณ 1 อาทิตย์ หรือมากกว่านี้แล้วแต่ความสะดวกของทั้งสองฝ่าย ในขบวนจะมีหญิงผู้สูงอายุพานหมากพลูเหมือนกับขบวนเจ้าบ่าว แต่ไม่มีพานเครื่องขันหมากประกอบเพียงแต่มีพานผลไม้ตามฤดูกาลที่นำไปยังบ้านเจ้าบ่าว และบ้านเจ้าสาว อาจจะมีการทำบุญรับเจ้าสาวด้วย หรือจัดเลี้ยงอาหารไว้เลี้ยงขบวนของเจ้าสาว

ชาวไทยมุสลิมทุกกลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติในเรื่องการแต่งงานที่เป็นไปตามหลักการของศาสนาอิสลาม แต่นำเอาธรรมเนียมปฏิบัติที่บรรพบุรุษเคยกระทำมาประกอบเลย เช่น มีการแห่ขบวนขันหมากที่มีการจัดเตรียมพานขันหมาก คันอ้อย พานหมากพลู หากจะตั้งขบวนก็เป็นการเดินเป็นแถวมาที่บ้านเจ้าสาว เมื่อมีการแห่ขันหมาก มีการกั้นประตูป่า ประตูเงินประตูทอง พิธีปูที่นอน ส่วนการส่งเจ้าสาวนั้นเป็นการเพียงนำเจ้าสาวไปส่งที่บ้านเจ้าบ่าว แต่อย่างไรก็ตามคนในชุมชนนี้ยังเลือกที่จะจัดพิธีนิเคหะที่บ้านเจ้าสาวมากกว่าที่มีสยิด และการเลือกคู่ครองนั้นจะปล่อยให้หนุ่มสาวเลือกกันเองภายใต้การดูแลของผู้ใหญ่ ซึ่งบุคคลกลุ่มนี้จะอยู่ในสายตาของคนดั้งเดิมและจะรักษาแนวทางการปฏิบัติในเรื่องการแต่งงานไว้อย่างครบถ้วน นับตั้งแต่การเจรจาสู่ขอ การกำหนดวันแต่งงานที่จะเว้นเดือนมุฮัรอม และช่วงเดือนรอมฎอน การจัดงานที่ใหญ่โตมีทั้งวันงาน วันสุกดิบและวันงาน ส่วนขบวนแห่ขันหมากจะมีทั้งขันหมากเอกและขันหมากรอง ขันหมากบรืวาร พานหมากพลู นำหน้าด้วยคันอ้อย ระหว่างทางจะมีการกั้นประตูป่า จนถึงการปูที่นอน รับส่งเจ้าสาว ที่จะเป็นพิธีใหญ่โตและเป็นขั้นตอน ส่วนการเลือกคู่ครองในปัจจุบันจะให้อิสระกับหนุ่มสาวในการเลือกคู่ แต่ที่ผู้ใหญ่จะจัดหาให้ก็มีอยู่บ้าง คนในชุมชนไม่นิยมไปประกอบพิธีนิเคหะที่มีสยิดมีกทำที่บ้านมากกว่าไม่ว่าจะเป็นกลุ่มแนวซุนนะหะหรือกลุ่มแนวดั้งเดิม ให้ความสำคัญกับพิธีการแต่งงานอย่างมาก

ดังนั้นการประกอบพิธีแต่งงานของชาวไทยมุสลิมทุกกลุ่มตัวอย่างจะหลีกเลี่ยงเดือนรอมฎอน นิยมแต่งในช่วงฤดูแล้งมากกว่าฤดูฝน ส่วนช่วงเวลาในการประกอบพิธีนิเคหะ หากกำหนดในช่วง

คำคืนมักเป็นวันพฤหัสบดี ซึ่งมุสลิมจะเรียกว่าคำวันศุกร์ แต่ส่วนใหญ่จะจัดพิธีในช่วงเช้าวันเสาร์ และวันอาทิตย์ ไม่นิยมการดูฤกษ์ยามวันแต่งงานแต่จะตั้งวันที่สะดวกทั้งของฝ่ายหญิงและฝ่ายชาย ในด้านสถานที่แต่งงานนิยมจัดงานที่บ้านมากกว่าที่มีฮาดิศ มีขบวนแห่ขันหมากและถือว่างานแต่งงานเป็นงานที่สำคัญของครอบครัว

วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับการเกิด

ปัจจุบันทุกๆชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เมื่อมีการตั้งครรภ์ก็จะไปฝากท้องและคลอดที่โรงพยาบาล กันทุกคนเนื่องจากสังคมเปลี่ยนแปลง การแพทย์มีความเจริญก้าวหน้า การคมนาคมสะดวกสบายมากขึ้น คนในชุมชนจึงมีการปรับเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิต ไปจากเดิมเพื่อให้ความมั่นใจในความปลอดภัยในชีวิตและความเป็นอยู่มากขึ้น ดังนั้นจึงทำให้วัฒนธรรมการเกิดหรือวิธีการคลอดบุตรก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย

วัฒนธรรมการเกิดแบบดั้งเดิมของทุกชุมชนกลุ่มตัวอย่างจะเริ่มมีพิธีการที่เกี่ยวข้องตั้งแต่การปฏิบัติขณะตั้งครรภ์ การปฏิบัติเมื่อคลอด และการปฏิบัติหลังการคลอด ชาวไทยมุสลิมได้มีการปฏิบัติต่อการเกิดของทารก โดยมีความมุ่งหมายเพื่อให้มารดาและทารกที่เพิ่งคลอดมีความปลอดภัย สุขภาพแข็งแรงและเป็นการเสริมสร้างกำลังใจ ให้ความอบอุ่น ความสบายใจแก่ผู้คลอด ซึ่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกิดจะมีขั้นตอนการปฏิบัติอยู่ 3 ขั้นตอน คือ

1. ขณะตั้งครรภ์ มีความเชื่อและปฏิบัติที่แตกต่างกันไปโดยจะมีพิธีปฏิบัติ คือ

พิธีทำบุญอาบน้ำท้อง ในกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาพบว่า ครอบครัวที่มีการปฏิบัติเรื่องการทำบุญอาบน้ำท้อง จะกำหนดให้หญิงที่ตั้งครรภ์เป็นท้องแรกเท่านั้น เมื่อมีอายุครรภ์ครบ 7 เดือน จะมีการทำบุญอาบน้ำท้อง โดยจะกำหนดวันเวลาที่เหมาะสม คือปฏิบัติเฉพาะในวันข้างแรมตามการนับวันจันทร์คตินั้น บางบ้านจะทำในช่วงเวลาเช้าวันศุกร์หรือคำพฤหัสบดี โดยมีแม่สามีเป็นผู้จัดการ สิ่งที่ต้องเตรียมไว้มีดังนี้

1) หมากพลู สำหรับมอบให้หมอตำแยผู้ทำพิธี

2) มะพร้าวแกงจำนวน 5 ลูก แบ่งเป็น 1 ลูก ปอกเปลือกนอกเรียบขัดให้มันเงางาม ส่วนมะพร้าวที่เหลือทั้งหมดไม่ต้องปอกเปลือก แต่ให้นำมาผูกติดกัน 1 คู่ และมะพร้าวอีก 2 ลูก ไม่ต้องทำอะไร

3) ข้าวสารประมาณ 2 กิโลกรัม

4) ผ้า 3 สี ไม่กำหนดว่าต้องเป็นสีอะไร

5) หัวไพล 1 แ่ง หั่นเป็นชิ้นเล็กทรงสี่เหลี่ยมลูกเต๋าและเจาะรูตรงกลาง หัวขมิ้น 1

เหง้า ทำเหมือนหัวไพล

6) แหวนทองคำ เงิน และนาฬิกา หวี ไพล หวี ขมิ้น และแหวนทั้งหมดร้อยด้วย มีความยาวเท่ารอบเอวหญิงที่ตั้งครรภ์

ขั้นตอนการอาบน้ำจะเชิญละแบ มาร่วมงานและทำบุญอ่านคдуаและรับประทานอาหาร เมื่อละแบและผู้ร่วมงานกลับหมดแล้วจะเหลือเฉพาะคนในครอบครัวเท่านั้น หมอตำแยจะเริ่มทำพิธี โดยให้ผู้ตั้งครรภ์นอนชันเข่าแล้วเอาผ้าสามสีสอดไว้ด้านหลังแล้วดึงไปทางขวา ทางซ้ายประมาณ 2-3 ครั้ง จากนั้นหมอตำแยใช้มือวนคท้อง หรือคลึงท้องไปมาเป็นลักษณะการตรวจดูความสมบูรณ์ทางทารกภายในครรภ์ ที่ข้างตัวของหญิงตั้งครรภ์ก่อน ไปทางปลายเท้า ให้วางกะละมังบรรจุข้าวสารพร้อมทั้งนำมะพร้าวสองลูกที่ไม่ได้ผูกติดกันวางบนข้าวสาร สำหรับมะพร้าวสองลูกที่ผูกติดไว้ให้นำไปไว้ปลายเท้า แล้วให้สามีนำมะพร้าวลูกที่ปอกเปลือกเกลี้ยงถือไว้เหนือท้องของภรรยาแล้วใช้มีดดอกมะพร้าวให้แตกออกจากกัน ใช้น้ำมะพร้าวราดที่ท้องลงไปยังปลายเท้าของภรรยาเพียงเที่ยวเดียวจากนั้นให้หญิงตั้งครรภ์เลือกมะพร้าว 1 ซีก ซึ่งหมอตำแยจะนำไปทำนายว่า เด็กในท้องเป็นผู้หญิง หรือผู้ชาย เพราะมะพร้าวทั้งสองซีกนี้มีด้านที่เป็นเพศผู้และเพศเมีย ขั้นตอนต่อไปให้หญิงตั้งครรภ์ ใช้เท้าตีมะพร้าวคู่ที่ตั้งอยู่ปลายเท้าเพียงครั้งเดียวให้หลุดออกจากกัน ซึ่งมีความหมายว่าจะคลอดง่ายหรือยาก แต่หมอตำแยจะไม่บอกความหมายเหล่านี้กับผู้หญิงที่เข้าพิธี

สำหรับเชือกที่ร้อยจากหวี ไพล ขมิ้น และแหวนเงิน ทอง นาฬิกา นั้นให้ผูกไว้รอบเอวหญิงตั้งครรภ์จนครบ 3 วัน แล้วจึงไปหาหมอตำแยให้ถอดออกพร้อมทั้งนำมะพร้าวที่ผ่าใช้น้ำราดท้องไปด้วย เพียงให้หมอตำแยเคี้ยวมะพร้าวนั้นจนเป็นน้ำมันมะพร้าว หมอตำแยจะให้กินน้ำมันมะพร้าว 1 ช้อน โตะ และส่วนที่เหลือใช้ทานวดที่ท้องเป็นประจำเพื่อเป็นการป้องกันท้องแตกคลายเมื่อหลังคลอด พิธีกรรมในครั้งนี้เป็นความเชื่อของคนในสมัยก่อน ที่คลอดกับหมอตำแยโดยเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้กับผู้หญิงตั้งครรภ์เมื่อถึงเวลาคลอดจะได้คลอดง่าย

ในทุกชุมชนจะพบการทำบุญอาบน้ำที่องมากน้อยต่างกัน และให้ความสำคัญกับพิธีต่างกัน บางครอบครัวซึ่งย้ายถิ่นฐานมาจากชุมชนอื่นเคยปฏิบัติตามพิธีนี้แต่ก็ยอมรับว่าเป็นพิธีเก่าแก่ที่มีผู้ปฏิบัติตามอยู่ไม่มากนัก ซึ่งโตะเซาะห์ มัดสะและให้รายละเอียดเกี่ยวกับพิธีนี้ไว้ว่า เดิมนั้นหญิงตั้งครรภ์ท้องแรก มีอายุครรภ์ครบ 7 เดือน ก็จะไปฝากท้องกับหมอตำแย ตอนไปฝากท้องต้องนำพลู มากไปให้หมอตำแย หลังจากฝากท้องแล้วหมอตำแยจะทำการตรวจครรภ์และให้สามีของผู้หญิงผู้นั้น ใช้น้ำมะพร้าวที่ทาบจากลูกมะพร้าวที่เตรียมราดให้ทั่วท้องของหญิงที่ตั้งครรภ์ ลงไปถึงปลายขา มีการทำบุญเชิญละแบมาขอคдуа จากพระเจ้า พิธีนี้นิยมทำข้าวเหนียวเหลือง หน้าไก่ หน้ากระเนงคาคา และไก่ย่าง รวมทั้งกระเนงคาคา ซึ่งเป็นขนมที่ทำจากแป้งไว้เลี้ยงแขก ในการทำข้าวเหนียวเหลือง หรือกระเนงคาคา นั้นขึ้นอยู่กับว่าคนในครอบครัวนั้นเคยปฏิบัติมาอย่างต่อเนื่อง

และมีการเนียดหรือไม่ แต่ในปัจจุบันนี้พบว่าเมื่อหญิงตั้งครรภ์จะไปฝากครรภ์กับสถานอนามัย โรงพยาบาล ตามหลักการแพทย์สมัยใหม่ ทำให้ไม่ค่อยมีพิธีนี้ให้เห็นมากนัก

อาหารในพิธีทำบุญอาบนํ้าท้อง จากการสัมภาษณ์คนในชุมชนที่ทำการศึกษาดังที่มา ของกระนง ดาดา และการหุงข้าวเหนียวเหลืองหน้าต่างๆ และไก่ปิ้ง พบว่าไม่มีผู้ใดบอกที่มาได้ อย่างชัดเจน ซึ่งเป็นคนรุ่นก่อนๆ เขาทำกันมา จึงทำตามๆ กันมาไม่ทราบที่มา การทำกระนง ดาดา นั้น ส่วนประกอบที่สำคัญคือแป้งสาลี ไข่เป็ด และกะทิ ผสมกับสมุนไพรบางตัว เช่น ข่า ตะไคร้ พริกไทย ลูกผักชี ขมิ้น หอมกระเทียมและเกลือเล็กน้อยโขลกจนละเอียดแล้วใช้ผ้าขาวบางกรอง กากที่หยาบออก นำส่วนผสมคลุกเคล้าเข้าด้วยกัน นำลงทอดในกระทะ จนสุกทั่วจึงตัดขึ้นเพื่อให้ สะเด็ดน้ำมันโดยแบ่งทอดเป็น 2 ชั้น คือ กระนง 1 ชั้น ดาดา 1 ชั้น กระนงนั้นจะทอดในน้ำมันท่วม ใส่ขมิ้นมีสีเหลือง ส่วนดาดาจะทอดในน้ำมันเพียงเล็กน้อยเหมือนเจียวไข่แต่ไม่ใส่ขมิ้น ส่วนนํ้า ที่ใช้ราดให้ละลายนํ้าเชื่อมดังกล่าวใส่ด้วย ยกไปพร้อมกับกระนง ดาดา มีข้าวตอกและกล้วยนํ้าว่า เป็นเครื่องเคียง สำหรับข้าวเหนียวเหลืองเป็นการมูลข้าวเหนียวที่หุงแล้วกับกะทิตามปกติ แต่มี ส่วนผสมของขมิ้นเล็กน้อยในนํ้ากะทินํ้าของข้าวเหนียวถ้าเป็นหน้าไก่ จะใช้สับเป็นชิ้นเล็กๆ ปูรสรส ด้วยเครื่องเทศ เช่น ข่า ตะไคร้ หอมกระเทียม ลูกผักชี พริกไทย เกลือ นำลงไปผัดกับหัวกะทิ จนสุก จึงตัดขึ้นพักไว้ แล้วจึงราดหน้าข้าวเหนียวที่เตรียมไว้ โดยด้วยผักชีพองาม สำหรับหน้าไก่ที่เตรียม ไว้นี้ คนเก่าๆ บอกว่าไม่ให้ใครตักกินหรือชิมก่อนที่ผ่านการขอดูอาอุ มิเช่นแล้วอาจทำให้มีอาการ ทางร่างกายผิดปกติได้ และถ้าเป็นกระนง ดาดาแล้วจะเป็นขนมที่ไม่อาจทำกินเล่น ได้นอกจากทำ เพื่อประกอบพิธีเท่านั้น และจะทำเฉพาะผู้ที่ยึดถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของครอบครัวเท่านั้น ส่วน ไก่ย่าง วิธีการทำก็ทำเช่นไก่ย่างทั่วไปที่มีการคลุกกับเครื่องเทศพวกกระเทียม พริกไทย รากผักชี และขมิ้นเล็กน้อย โดยผ่าเบาะอกไก่ทั้งตัว ไม่ต้องตัดเล็บ คอ และปีกออก นำไปต้มเคี่ยวสักพักพอสุก นำเครื่องเทศที่ผสมแล้วมาทาให้ทั่ว แล้วนำไปย่างไฟอ่อนๆ จนเหลืองทั่วกัน

ในการสัมภาษณ์ถึงพิธีการอาบนํ้าท้องพบว่าในอดีตเคยเห็นคนทำพิธีอาบนํ้าท้องอยู่บ้าง แต่ ปัจจุบันนี้พบว่าในทุกชุมชนจะไม่ค่อยปฏิบัติแล้ว จะมีบ้างก็เป็นส่วนน้อยมาก

2. การปฏิบัติเมื่อคลอด จากการสัมภาษณ์นางเนาะห์ พุจโนและนางยะห์ มั่นคง ในชุมชนบ้านคลอง3 อำเภอเมืองนครนายก นางสมศรี วัชสุภี ในชุมชนโค้งบ้านแขก อำเภอบ้านนา และนางสมจิตร อารีอุสมานในชุมชนบ้านชุมพล อำเภอองครักษ์ สรุปได้ดังนี้ว่า

1. ขณะเจ็บท้อง เมื่อหญิงใกล้คลอดเริ่มมีอาการเจ็บท้อง ญาติหรือหมอด่าแยจะนำ ดอกฟ้าติมาเอามาแช่นํ้า แล้วนำนํ้ามาให้ดื่ม ซึ่งเชื่อว่าจะทำให้มีลมเบ่งทำให้คลอดง่าย

2. เมื่อคลอดทารก หมอด่าแยจะล้วงเข้าไปในปากของเด็ก เอาเลือดและนํ้าออกมาจาก ปากจากนั้นจึงจับเด็กห้อยหัวลงแล้วตบหลังเบาๆ เพื่อให้เด็กร้องส่งเสียงขึ้นมา แล้วจึงตัดสายสะดือ

วัตถุที่ใช้ตัดสายสะดือจะใช้ไม้รวกคมๆ ต้มในน้ำร้อนให้สะอาด เป็นการฆ่าเชื้อโรค จากนั้นนำเด็กมาเช็ดตัวให้เรียบร้อย ส่วนแม่เมื่อคลอดเด็กออกมาแล้วรอกยังติดอยู่ในช่องคลอดยังไม่ตามเด็กออกมา หมอตำแยจะใช้ใบพลูม้วนกลม ๆ แล้วให้ผู้เป็นแม่เอาปากใช้ใบพลูแยงเข้าไปในช่องจะทำให้เกิดอาการขย้อน สะเทือนจนรอกออกมาได้แล้วจึงให้กินน้ำส้มมะขามเปียกตามไปด้วยเป็นการทำตามสมัยโบราณ สำหรับการคลอดเด็กที่บ้าน

3. การปฏิบัติต่อทารก นายมาน มั่นคง บิลล์และผู้อาวุโสในชุมชนกลุ่มตัวอย่างได้เล่าให้ฟัง สรุปแนวการปฏิบัติได้ 2 ส่วน คือ

1. การปฏิบัติต่อทารกตามศาสนาบัญญัติ

การปฏิบัติต่อทารกตามศาสนาบัญญัติคือ การอะซานหรืออิกกอมะ เมื่อทารกคลอดออกมาแล้วสามีที่มีความรู้ทางศาสนาจะทำการ “อะซาน” หรือ “บัง” ซึ่งเป็นการพูดกรอกหูข้างขวาของทารกเป็นภาษาอาหรับประ โยคละ 2 ครั้ง เมื่ออะซานหรือบังเสร็จแล้วจึง “อิกกอมะ” หรือ “กอมัต” เป็นการพูดกรอกหูด้านซ้ายของทารก ซึ่งมีข้อความคล้ายกับการอะซานหรือบัง แต่การอิกกอมะหรืออิมัตนั้นจะมีการกล่าวเพียงที่ขวเดียวและเพิ่มข้อความ “ก็อดกอมาดิซซอลา” ระหว่างประ โยค เช่นเดียวกับข้อมูลที่ได้กล่าวว่า “ควรจะเป็นหน้าที่ของบิดาที่ต้องต้อนรับบุตรของตนด้วยการอะซานและกอมัตเพราะมุสลิมต้องจำข้อความนี้ได้ทั้งสองประ โยคเป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งของการละหมาดประจำวัน” แต่บางท่านกล่าวว่า “หากบิดาไม่อาจกล่าวอะซานและกอมัตให้บุตรได้เพราะมีความจำเป็นอื่นใด อาจให้ญาติผู้ใหญ่ปฏิบัติก็ได้ แต่ดีที่สุดคือบิดานั้นเอง” แต่มีบางท่านให้ทัศนะว่า “บิดาควรเป็นผู้ทำหน้าที่นี้หากไม่ติดภารกิจอื่นๆ ที่จำเป็นยิ่งและเป็นการยากที่จะปฏิเสธว่าไม่สามารถอะซานและกอมัตได้ เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งที่ต้องเกี่ยวข้องกับภาระการละหมาด”

2. การปฏิบัติต่อทารกตามประเพณี

เมื่อทารกเกิดได้ 7 วัน ให้ผู้ปกครองตั้งชื่อ โคนผมไฟ และทำอาเก้เก้ะฮุ สำหรับผู้ที่มีความสามารถทำได้ อีหม่ามมาน มั่นคง เล่าว่า “หลังจากเด็กคลอดได้ 7 วัน การโคนผมไฟ การเปิดปากและการขึ้นเปลตามประเพณีปฏิบัติ โดยทั่วไปนิยมปฏิบัติในวันเดียวกัน บางครอบครัวอาจทำโดยบิดาและญาติสนิทเพียงไม่กี่คน ผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือเป็นผู้ที่ได้รับความเชื่อถือทางสังคม และเป็นผู้ที่มีความรู้ทางศาสนาด้วย ทำหน้าที่ประกอบพิธี ถาด จะเป็นถาดทองเหลือง ถาดเงินหรือถาดอื่นใดที่สวยงาม พร้อมชุดกระปุกขนาดเล็กเพื่อบรรจุแป้งฝุ่น หรือดินสอพอง อาหารที่มีรสหวาน เช่น อินทผาลัม กล้วยไข่ ขนมหวาน กระปุกที่บรรจุน้ำไว้เพื่อเตรียมใส่เส้นผมของเด็กกรไรกร ใช้สำหรับตัดผมเด็กเล็ก น้ำอบไทย 1 ขวด มักใช้ขวดใหญ่ถ้าเป็นการเชิญคนมาจำนวนมาก

2.1. พิธีโกนผมไฟ และขึ้นเปล

การโกนผมไฟอาจจะทำด้วยวิธีกรรมง่าย ๆ หรือทำเต็มรูปแบบ ขึ้นอยู่กับความเชื่อของบิดา มารดา และปู่ย่าตาายเป็นหลัก โดยในช่วงเวลาเช้าของวันที่กำหนดจะอาบน้ำให้เด็กจนสะอาด เช็ดตัวให้แห้ง ทาแป้งแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่สวยงาม หากเป็นเด็กหญิงจะตกแต่งด้วยเครื่องประดับที่มีค่า เช่น สร้อยคอ สร้อยข้อมือ กำไลข้อที่ทำจากทองคำ ให้บิดาหรือญาติสนิทที่เป็นชาย อุ้มเข้าพิธี โดยอหิหม่าหรือผู้รู้ทางศาสนาจะทำหน้าที่กล่าวนำ

ขอคุณา จากองค์อัลลอฮฺ (ซุบฮาฯ) โดยเริ่มจากการอ่าน ซอลาวาตุนบี ซึ่งเป็นการสรรเสริญนบี และอ่านคัมภีร์อัลกุรอานในบทบัจรียี การกล่าวซาลาวาตุนบีอาจรวมการกล่าวถึงประวัติของนบีตั้งแต่เกิดจนจากโลกนี้ไป การทำพิธีให้กับตัวเด็กนั้นเป็นสิ่งที่มักกล่าวไว้ในหะดีษ ที่เกี่ยวข้องกับการสอนตั้งแต่อยู่ในเปลจนกระทั่งหลุมฝังศพ ซึ่งข้อความที่มีอยู่ในบัจรียี เป็นบทความสรรเสริญนบีในลักษณะโคลงกลอน ซึ่งขณะตัดผมเด็กนั้นก็อ่านซาลาวาตุนบีโดยตลอด ขณะที่อหิหม่าหรือผู้รู้ขอคุณาอยู่จะตัดผมเด็กพอเป็นพิธีไปด้วย และเวียนให้ผู้อาวูโสอีก 4-5 รายขริบปลายผม และใส่ผมลงไปในกระปุกที่มีน้ำบรรจุอยู่เพื่อป้องกันผมปลิว

เมื่อสิ้นสุดพิธีทั้งหมดแล้ว บิดาหรือญาติผู้ใหญ่จะโกนผมเด็กทั้งหัวจนเกลี้ยง ซึ่งอาจจะโกนผมในวันนั้นเลยหรือวันรุ่งขึ้นก็ได้แต่จะไม่ปล่อยให้เนิ่นนานวันไปนัก เส้นผมที่ถูกตัดโกนออกมานั้นนำไปปล่อยในคลองหรือฝังดินซึ่งอาจใส่ในกระตังใบตอง หรือภาชนะอื่นเพื่อป้องกันไม่ให้เส้นผมปลิวกระเจา เมื่อตัดผมของเด็กออกมาแล้วจะนำไปชั่งน้ำหนักแล้วตีค่าเป็นเงิน จากนั้นนำเงินไปทำบุญในบางครอบครัวที่มีธรรมเนียมปฏิบัติในเรื่องนี้ สืบทอดมาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษ อาจทำพิธีโกนผมไฟและขึ้นเปลด้วยการเชิญแขกมาร่วมรับประทานอาหาร หรือการทำบุญบางแห่งจะเก็บเส้นผมไว้เป็นเวลา 3 วัน จึงจะนำไปฝังหรือลอยน้ำต่อไป

นายสมาน อารีอุสมาน กล่าวว่า “ในปัจจุบันนี้เมื่อเด็กเกิด 7 วัน จะมีการโกนผมไฟ เพื่อการประกาศให้คนในชุมชนรู้ว่ามิสมานิกใหม่ของชุมชนเพิ่มขึ้นแล้ว และช่วงเวลาก่อนโกนผมไฟก็ไม่จำเป็นต้องทำหลังเกิดแล้ว 7 วัน เสมอไปขึ้นอยู่กับความสะดวกของครอบครัวนั้นมากกว่า แต่มักไม่ปล่อยให้เนิ่นนานไปนัก

2.2 การตั้งชื่อ การตั้งชื่อใช้ชื่อที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับพระนามของอัลลอฮฺ (ซุบฮาน) เพื่อความเป็นมงคล เช่น อับดุลเราะห์มาน หรือตั้งชื่อตามนบีและบุตรของนบี เช่น อิบรอฮีม สุไลมานและมุฮัมมัด เป็นต้น นอกจากนี้แล้วก็ยังนิยมตั้งชื่อโดยใช้ภาษาอาหรับที่มีความหมายอันดีงามหรือเป็นมงคลไม่ตั้งชื่อเล่นเป็นชื่อของสัตว์ เมื่อมีการตั้งชื่อเสร็จแล้วก็จะมีการขอดูอาให้พรแก่เด็ก แต่ในปัจจุบันการตั้งชื่อของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ที่ศึกษาจะตั้งชื่อให้กับบุตรเป็นภาษาไทยที่มีความหมายที่ดี และตั้งชื่อเป็นภาษาอาหรับด้วยทั้งสองชื่อ ซึ่งการตั้งชื่อของชาวไทยมุสลิมที่จำเป็นต้องมีชื่อไทยและอาหรับนั้น สืบเนื่องจากนโยบายการสร้างชาติ หรือชาตินิยมสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรีที่ไม่ยอมให้ชาวไทยมุสลิมแจ้งชื่อในทะเบียนบ้านเป็นภาษาอาหรับแบบมุสลิม แม้แต่ผู้ที่มีชื่อเรียกแบบนี้อยู่แล้วก็ต้องแปลงชื่อให้มีลักษณะเป็นไทย ซึ่งสร้างความลำบากใจให้กับชาวไทยมุสลิมในยุคนั้นเป็นอย่างมาก แต่ในปัจจุบันนี้ปัญหาทางด้านกฎระเบียบของทางราชการในข้อนี้ได้หมดไป ทำให้ชาวไทยมุสลิมสามารถตั้งชื่อเป็นแบบมุสลิมลงในทะเบียนบ้านได้ จึงน่าจะเป็นสาเหตุอีกประการหนึ่งที่ทำให้คนในพื้นที่ที่ศึกษาหันมาตั้งชื่อบุตรหลานของตนเป็นภาษาอาหรับ

2.3 พิธีเปิดปาก หลังตัดปลายผมออกแล้วผู้ที่ตัดผมไฟทุกคนจะใช้ของหวานจำพวกน้ำผึ้ง หรือ ผลอินทผลัม ผลอุนแห้ง หรือกล้วยน้ำว้าสุกงอม แตะที่ลิ้นของเด็กทารก ซึ่งเรื่องนี้มี ชุนนะหฺ ที่ท่านศาสดามุฮัมมัด (ศ็อลลา) เคยปฏิบัติต่อบุตรของอะนุชชา โดย ท่านศาสดาจะเคี้ยวผลอินทผลัมจนแหลกแล้วป้อนที่ปากของเด็กพร้อมทั้งขอดูอาให้เด็กผู้นั้น สำหรับในบางพื้นที่ของกลุ่มอ้าวอย่างอาจใช้กล้วยน้ำว้าสุกเพราะหาได้ง่ายกว่าผลอินทผลัม

2.4 การทำอาเกีเกาะฮฺ ในวันโกนผมไฟครอบครัวที่มีฐานะและพอที่จะมีเงินทอง จะมีการทำพิธีอาเกีเกาะฮฺ ซึ่งเป็นการทำบุญให้แก่เด็กด้วยการเชือดสัตว์ 1 ตัว สำหรับเพศหญิง และ สัตว์ 2 ตัวสำหรับเพศชาย ได้แก่ แพะหรือแกะ การเชือดสัตว์นี้ถือว่าการสำนึกในพระคุณของเอกองค์อัลลอฮฺ (ซุบฮาน) ที่ประทานบุตรมาให้และขอให้พระองค์ทรงคุ้มครองรักษาทารกสืบต่อไป สัตว์ที่นำมาเชือดนี้จะต้องสมบูรณ์สมบูรณ์ประกอบ มีอายุไม่น้อยกว่า 1 ปี และแจกเนื้อที่เชือดให้แก่เพื่อนบ้าน คนยากจนหรือเชิญแขกมาเลี้ยงอาหารที่บ้านก็ได้ เนื้อสัตว์เหล่านี้จะไม่แจกจ่ายหรือเลี้ยง

บุคคลที่นับถือศาสนาอื่น เศษกระดูกหรือชิ้นส่วนอื่นที่ไม่อาจบริโภคได้จะนำไปฝังดินหรือทิ้งน้ำ เพื่อมิให้เป็นอาหารของสุนัข

ความคิดเห็นด้านการเกิดของมุสลิมในชุมชนต่างๆ

จากการสัมภาษณ์ผู้รู้และผู้อาวุโสในทุกชุมชนกลุ่มตัวอย่างสามารถสรุปแนวทางการปฏิบัติ ตามวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกิดได้ดังนี้

1. การทำบุญอาบน้ำท้อง คนในทุกชุมชนกลุ่มตัวอย่างนี้จะมีการทำบุญอาบน้ำท้องในอดีตค่อนข้างมาก และจะทำเฉพาะท้องแรกเท่านั้น ผู้ที่ทำพิธีคือหมอดำแยประจำหมู่บ้าน สิ่งที่เป็นของตอบแทนหมอดำแยจะเป็นหมากพลู และมะพร้าว 2 ลูกที่วางในกะละมังพร้อมข้าวสารที่ใส่ไว้แล้ว รวมทั้งเทียน 1 เล่ม ด้วย มักจะทำพิธีในช่วงบ่ายหรือเย็น สามี่จะเป็นผู้ใช้น้ำมะพร้าวรดท้องภรรยา หมอดำแยจะไม่ทำนายเพศของเด็กในท้องจากส่วนของมะพร้าวที่ถูกผ่าออก การถือลูกมะพร้าวที่ปลายเท้าจะถือเพียงลูกเดียว ใช้ระยะใกล้ไกลเป็นตัววัดว่าคลอดง่ายหรือยาก หากใกล้คลอดยาก แต่ถ้าไกลจะคลอดง่าย มะพร้าวลูกนี้เอาไปแกงกินได้ ส่วนลูกที่ผ่าใช้น้ำมะพร้าวรดท้องนั้นให้นำไปชุบ คั้น แล้วเติบวจนเป็นน้ำมัน ใช้ทาท้องเป็นประจำจนกว่าจะคลอดเพื่อป้องกันกันท้องแตกลาบ ปัจจุบันนี้จะพบว่ามีการปฏิบัติในเรื่องทำพิธีการอาบน้ำท้องเช่นนี้เฉพาะครอบครัวที่มีคนอายุมากๆ อยู่ในบ้าน และเป็นผู้ที่ผ่านการอาบน้ำท้องมาแล้ว โดยไม่คำนึงจะเข้าพิธีนั้นไปฝากท้องกับแพทย์แผนปัจจุบันหรือไม่ แต่ส่วนใหญ่การอาบน้ำท้องจะทำกันน้อยมาก

การอะซานและกอมัดให้กับทารกแรกเกิด คนในชุมชนนี้ยังยึดถือแนวทางการปฏิบัติตาม ชุมนนะหุของท่านศาสดามุฮัมมัด(ศ็อลฯ) อย่างเหนียวแน่น ส่วนใหญ่แล้วมักจะปฏิบัติเรื่องนี้ให้กับ ทารก ยกเว้นว่ามีสาเหตุจำเป็นอื่นๆ ที่ไม่ได้ทำ เช่น ทารกไม่แข็งแรงต้องนำเข้าตู้อบเป็นเวลาหลายวัน เป็นต้น และมีเพียงส่วนน้อยที่ไม่เข้าใจว่าต้องมีการอะซานและกอมัดให้กับทารก

การตัดผมไฟหรือโกนผมไฟ ส่วนใหญ่จะปฏิบัติในวันที่ 7 หลังคลอด หากไม่พร้อมที่จะมี การทำอาากีเกาะฮุและเชญูแขกเลี้ยงอาหาร บิดาหรือญาติผู้ใหญ่มักจะขริบปลายผมพอเป็นพิธี แล้วจึง จะมีการทำบุญเชิญละแบมาขอคู่ออในภายหลัง ส่วนการโกนหัวเด็กนั้น จะมีขึ้นหลังจากมีการ ทำบุญแล้ว สำหรับการอาากีเกาะฮุนั้นมีผู้ทำจำนวนน้อยกว่าผู้ที่ไม่ทำ ขึ้นอยู่กับความพร้อมทาง เศรษฐกิจ และเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการตัดผมไฟ เช่น พิธีเปิดปากนั้น หากบ้านใดมีการทำบุญตัดผมไฟ จะมีพิธีเปิดปากควบคู่ไปด้วย พิธีขึ้นเปล มีผู้ปฏิบัติเพียงเล็กน้อย

การตั้งชื่อบุตร ส่วนใหญ่จะตั้งชื่อเรียกเป็นภาษาไทย 1 ชื่อ และชื่อเรียกเป็นภาษาอาหรับ 1 ชื่อ โดยให้เหตุผลว่าการตั้งเป็นภาษาไทยนั้นเป็นความสะดวกในการเข้าสังคมของเด็กในอนาคต ส่วนการตั้งชื่อเป็นภาษาอาหรับเป็นไปตามหลักการของอิสลาม แต่มีบางคนมีชื่อเป็นภาษาอาหรับ เพียงอย่างเดียว เพราะต้องการสื่อความเป็นมุสลิมกับบุตรอย่างชัดเจน

จากการสัมภาษณ์พบว่ามีความแตกต่างในเรื่องการปฏิบัติตามวัฒนธรรมการเกิดของแต่ละชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนั้นขึ้นอยู่กับความแตกต่างทางฐานะความเป็นอยู่ของครอบครัว และสภาพแวดล้อมทางสังคมและคนรอบข้าง แต่ถ้าสิ่งใดที่ไม่ได้ระบุไว้ในหลักการของศาสนา คนในชุมชนนี้ส่วนใหญ่จะไม่นำมาปฏิบัติ เช่นเรื่องนี้เป็นประเพณีความเชื่อของท้องถิ่นการอาบน้ำห้อง แต่จะให้ความสำคัญกับการอะซานและกอมัตอย่างมาก เนื่องจากเป็นแนวทางของท่านศาสดา ส่วนการตัดผมไฟนั้นจะเป็นการปฏิบัติที่ทำกันเป็นปกติภายในครอบครัวโดยไม่มีการเชิญแขกมาร่วมของคูอาอู รวมทั้งการทำอาเก้เกาะห์ หลายครอบครัวยังทำอยู่เนื่องจากทำแล้วจะได้นำเนื้อสัตว์นั้นมาประกอบอาหารเลี้ยงคนในชุมชน หรือไม่ก็แจกเนื้อสดไปให้ประกอบอาหารเอง ทำให้การเปิดปากไม่ใช่สิ่งที่มีการปฏิบัติของคนในชุมชน รวมทั้งการทำพิธีขึ้นแปลด้วยที่มีลักษณะคล้ายกับทำบุญอาบน้ำห้อง คือเคยมีในอดีตแต่ปัจจุบันมิให้เห็นน้อยลง

แนวทางการปฏิบัติวัฒนธรรมอิสลามแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่ยึดมั่นในแนวทางซุนนะหุ กับกลุ่มอนุรักษนิยมที่จะปฏิบัติตามบรรพบุรุษที่ได้เคยทำมาเป็นเวลานาน หรือที่ทางสังคมเรียกว่า ประเพณี

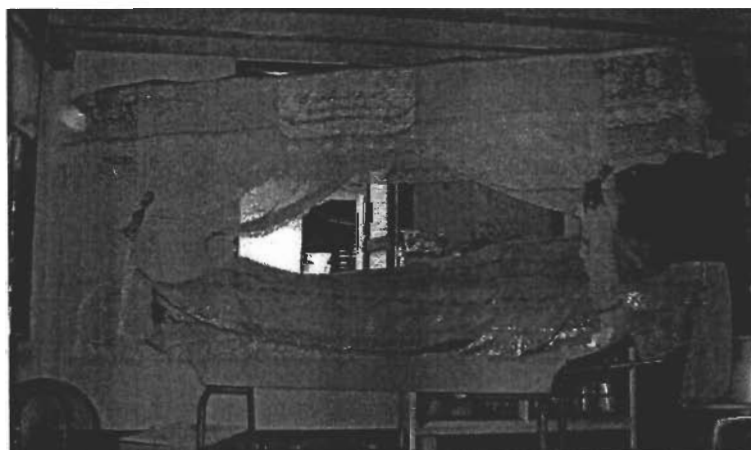
วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการตาย

1. การปฏิบัติต่อผู้ป่วยและก่อนสิ้นชีวิต

เมื่อไปเยี่ยมคนตาย ห้ามร้องไห้คร่ำครวญ คือชกหัวเพราะมุสลิมถือว่าความตายเป็นเรื่องธรรมดาที่ทุกคนต้องประสบ ให้เปิดดูหน้าผู้ตายได้จะจูบด้วยก็ได้

2. การปฏิบัติกับคนตายของมุสลิม

2.1 รับสภาพการณ์หรือข่าวการตายของมุสลิมตายลงด้วยการกล่าวว่ อินนาลิลลาฮิ วะอินนาอิลยฮิรอญญูน ความว่า “แท้จริงเราเป็นของอัลลอฮุและแท้จริงเราเป็นผู้กลับไปหาพระองค์”

2.2 การเขียนเขียนครอบครัวผู้ตาย เพื่อให้ความช่วยเหลือตามสมควรหรือเป็นการแสดงน้ำใจในหมู่บ้านบ้านญาติพี่น้องและผู้ที่ยกเว้น

2.3 การอาบน้ำ

ชำระร่างกายให้กับผู้ตาย (มัยยิต) พร้อมกับอาบน้ำละหมาด ทำดังนี้ก่อนอาบน้ำมัยยิตให้กดท้องน้อยเพื่อริดอุจจาระ หรือสิ่งสกปรกออก แล้วล้างทวารทั้งสอง (ที่เรียกว่าทำอิสตินญาอ) ให้สะอาดโดยใช้ผ้าพันที่มือ หรือใช้ถุงมือสวมเสร็จแล้วให้น้ำละหมาด

แล้วจึงรดน้ำทางเบื้องขวาแล้วรดต่อ ๆ ไปจนทั่วเป็น 3 ครั้ง หรือ 5 ครั้ง 7 ครั้ง (จะพอกสบู่ด้วยก็ได้) เมื่อด่างด้วยน้ำเปล่าสะอาดดีแล้ว ให้ใช้น้ำใบพุทรารดอีกทีหนึ่ง แล้วใช้อาบน้ำพิมเสนหรือการบูรเป็นครั้งสุดท้าย จากนั้นจึงห่อด้วยผ้าขาว 3 - 5 ชั้น

2.4 การละหมาดญามาซะหุ้ให้แก่มัยยิต ซึ่งถือเป็นพีรคูคิฟายะหุ้² คือข้อบังคับของศาสนาปฏิบัติ

2.5 ให้ไปส่งมัยยิตที่กุโบร์ ซึ่งถือเป็นหน้าที่ประการหนึ่งของมุสลิม ความว่า

“ผู้ใดส่งมัยยิตมุสลิมด้วยใจจริงด้วยหวังความโปรดปรานจากอัลลอฮุ (ซุบฮาฯ) และอยู่กับมัยยิตจนได้มีการอ่านนมาซให้แก่มัยยิต และอยู่จนกระทั่งมีการฝังจนเสร็จ แน่นอนผู้นั้นจะกลับมาพร้อมด้วยรางวัลสองกะรัต แต่ละกะรัตเช่น เขาอุหุด ผู้ใดอ่านนมาซให้แก่มัยยิตแล้วกลับก่อนจะมีการฝัง แน่นอนเขากลับมาพร้อมด้วยรางวัลเพียงกะรัตเดียว” (บุคอรี)

2.6 ให้ยืนขึ้นเมื่อมัยยิตถูกยกขึ้นหรือเมื่อมีมัยยิตผ่าน ไม่ว่าจะมัยยิตนั้นจะนับถือศาสนาใดก็ตาม

3. การฝังมัยยิต อิสลามจะไม่ใช้ไฟเผาเพราะถือว่าเป็นของร้อน รวมทั้งไม่เผามัยยิตผู้ตายที่นับถือศาสนาอื่นด้วยเช่นกัน แม้แต่มัยยิตนั้นจะเป็นพ่อแม่ก็ตามด้วยความเชื่อทางศาสนาที่ว่ามนุษย์ถูกสร้างจากดิน มนุษย์จึงกลับไปในดิน และมนุษย์ก็จะถูกให้ฟื้นขึ้นจากนั้นอีกครั้งหนึ่งในวันสิ้นโลก

ท่านศาสดามุฮัมมัด(ศ็อลฯ) ได้กล่าวถึงพิธีที่ต้องปฏิบัติเกี่ยวกับการตายไว้ว่า“เมื่อมีผู้เสียชีวิตใน หมู่พวกท่าน จงอย่าถ่วงมัยยิตไว้ จึงรีบนำไปฝัง ณ สุสานโดยเร็ว” “สามสิ่งที่จะล่าช้าไม่ได้ คือ การ ละหมาดเมื่อเข้าเวลา รีบฝังมัยยิต และการแต่งงานของหญิงที่ไม่มีสามี (ไม่ว่าโสดหรือหม้าย) เมื่อ พบผู้ที่เหมาะสมและคู่ควร”

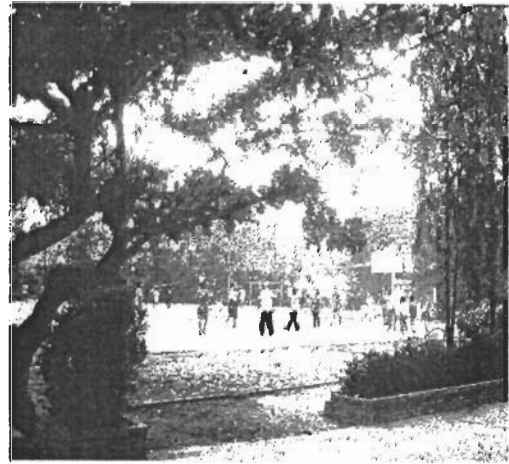
ดังนั้น มัยยิตมุสลิมจึงต้องรีบจัดการฝังให้เรียบร้อยโดยเร็วที่สุด (ห้ามเผา) ตามความเชื่อ เรื่องการฟื้นคืนชีพในวันกิยามะฮ์และการฝังมัยยิตในสุสาน (กุโบร์) นั้น ก็ต้องหันหน้าไปทางกิบลัต นอกจากนี่อิสลามยังห้ามครอบครัวผู้ตายเลี้ยงอาหารหรือให้เงินแก่ผู้มาเยี่ยม ผู้อาบน้ำให้ มัยยิต หรือละหมาดญะมาอะฮ์เพราะในศาสนาอิสลามไม่มีการจ้างให้คนทำความคิด ไม่สอนให้คน เห็นแก่กิน เห็นแก่ได้ ผู้ที่ทำความคิดนั้นต้องทำเพื่อหวังความโปรดปรานจากอัลลอฮ์(ซุบฮาน) และในอิสลาม แต่จะมีอยู่ในพิธีกรรมของศาสนาอื่นที่ไม่ใช่แนวทางของอิสลาม ซึ่งในอิสลามนั้น ท่านศาสดามุฮัมมัด(ศ็อลฯ) สั่งให้เพื่อนบ้านปรุงอาหารส่งไปบ้านผู้ตายติดต่อกัน 3 วัน เพราะเขา เหล่านั้นอยู่ระหว่างเศร่าโศกยกเว้นคนที่สามารถทำอาหารเลี้ยงตนได้ก็ไม่ต้องปรุงส่งไปให้ ดังรายงาน ที่อับดุลลอฮ์ บินญะฮัฟร์ กล่าวว่า เมื่อมีข่าวการตายของท่านญะฮัฟร์ (ที่ทุ่งอะดะฮ์) ท่านศาสดามุฮัมมัด (ศ็อลฯ) กล่าวว่า “จงเตรียมอาหารให้แก่ครอบครัวของญะฮัฟร์ เพราะว่าพวกเขามีความเศร่าโศก เตรียมอาหารไม่ได้หรือมีภารกิจที่ทำให้เขาสาละวน”

นี่คือข้อปฏิบัติที่มุสลิมให้แก่ผู้ตาย ซึ่งเราจะช่วยเหลืออะไรนอกจากนี้ไม่ได้เพราะการทำงานของเขากับโลกนี้ได้ถูกตัดขาดแล้ว ดังที่ท่านศาสดามุฮัมมัด (ศ็อลฯ) ได้กล่าวไว้ว่า “เมื่อมีมนุษย์ ตายลง การงานของเขาถูกตัดขาด (จากโลกนี้) นอกจาก 3 ประการ (ที่ไม่ขาด) คือ (1) การบริจาค เพื่อสาธารณกุศล (เช่นทำถนน สร้างโรงเรียน โรงพยาบาล ฯลฯ) (2) ความรู้ที่มีประโยชน์

(เช่นเคยได้ให้ความรู้แก่ผู้ใดแล้วผู้นั้นยังได้ใช้ประโยชน์จากความรู้นั้น) (3) ลูกที่ตีขอพรให้” (มุสลิม) แต่จากการที่ได้เห็นและฟังจากบุคคลในชุมชนพบว่า ในปัจจุบันเมื่อมีคนตายในบ้านใด ก็ตาม จะต้องมีการเตรียมประกอบอาหารไว้สำหรับเลี้ยงดูแขกที่มาร่วมงาน โดยจะมีเพื่อนบ้านมาช่วยกันเตรียมงาน ประกอบอาหารและจัดเลี้ยงในบ้านที่มีคนตายทุกบ้าน

วัฒนธรรมการแต่งกาย

จากการสังเกต และพูดคุยถึงการแต่งกายของคนในชุมชน มีความคิดเห็นเป็นแนวเดียวกันว่า ขึ้นอยู่กับช่วงวัยและโอกาส เช่น ในโอกาสปกติ หญิงชายที่เป็นเด็กและกลุ่มวัยรุ่นถึงวัยผู้ใหญ่ จะแต่งกายตามสมัยนิยมสวมเสื้อกับกางเกงกันเป็นส่วนใหญ่ผู้ชายไม่ค่อยมีปัญหา สำหรับกลุ่มคนวัยดังกล่าวที่เป็นหญิงถึงแม้ว่าจะแต่งกายตามความนิยมแต่ก็ต้องเลือกแบบที่ไม่รัดรูปหรือต้องปกปิดร่างกายตามหลักศาสนา แต่ก็ยังมีส่วนน้อยมากที่

ไม่ให้ความสำคัญในเรื่องแบบหรือใส่ตามของเสื้อผ้า หญิงไม่นิยมคลุมผ้าฮิญาบ ชายก็ไม่สวมหมวก

ส่วนหญิงชายที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ วัยกลางคน บางส่วนถึงวัยชราแม้ในโอกาสปกติก็จะแต่งกายรัดกุม เหมาะสมมากขึ้นเช่น หญิงจะใส่เสื้อแขนยาว ใส่ผ้าโสร่ง กางเกงขาขาว กระโปรงยาวหรือกระโปรงสู่มยาวถึงตาค่อม คลุมผ้าฮิญาบ ชายใส่เสื้อแขนสั้นและแขนยาวตามชอบ ใส่กางเกงขาขาวหรือผ้าโสร่ง หากไปร่วมกิจกรรมกับชุมชนอาจสวมหมวกกะเปี๊ยะ

หากไปร่วมงานประเพณีต่าง ๆ หรืองานรื่นเริงตลอดจนงานศพก็ตาม หญิงทุกกลุ่มอายุนับตั้งแต่เด็กถึงผู้ใหญ่จะแต่งกายด้วยชุดกระโปรงติดกันเป็นชุดขาว หรือกางเกงขาขาวสวมเสื้อแขนยาวและตัวเสื้อยาวคลุมกางเกงไปจนถึงเข่า มีสีสรรหลากหลายสดใสคลุมหัวด้วยผ้าฮิญาบ หรือผ้าคลุมมีลวดลายสวยงาม เน้นความแวววาวหรือกับเลื่อมใส่เครื่องประดับด้วย เพชร พลอย ทองคำ

ตามฐานะของแต่ละคน ผู้ชายทั้งเด็กและผู้ใหญ่ เสื้อกับกางเกงขายาวหรือผ้าโสร่งหรือใส่ชุดโຕ้ปสวมหมวกกะเบี๊ยะ ไม่นิยมใช้ทองคำเป็นเครื่องประดับของผู้ชาย

การแต่งกายไปทำละหมาดไม่ว่าจะเป็นที่บ้านหรือมัสยิดก็ตามหญิงต้องสวมเสื้อให้ปกปิดร่างกายทุกส่วน ยกเว้นใบหน้าหรือใช้ผ้าตะระกงคลุมทับให้มีคิซคักก็ได้ ส่วนชายสวมเสื้อ กางเกงขายาวหรือผ้าโสร่งคลุมถึงตาตุ่ม หรือใส่ชุดโຕ้ป สวมหมวกกะเบี๊ยะ

ปัจจุบันการแต่งกายมาเรียนของนักเรียนยังเป็นเครื่องแบบสากลทั่วไป มีเด็กผู้หญิงบางคนมีผู้ปกครองฝึกให้คลุมผ้าฮิญาบมาโดยตลอด แต่นับว่ายังมีน้อยมาก

การปฏิบัติตนตามหลักวินัยบัญญัติของอิสลาม

ที่มุสลิมทุกคนถือปฏิบัติเป็นประจำ เพื่อเสริมสร้าง ความศรัทธาข้างต้น และเป็นการเสริมสร้างการยกระดับจิตใจ และการฝึกตนเองไปในขณะเดียวกัน ศาสนาอิสลามวางวินัยที่พึงปฏิบัติอย่างเสมอภาคกันไว้ 5 ประการมีดังนี้

1. การประกาศศรัทธา
2. การบ่าเพื่อญนมัศการ
3. การถือศีลอด
4. การบริจาครทรัพย์เป็นพลี
5. การบ่าเพื่อญฮัจญ์

1. การประกาศศรัทธา

วินัยบัญญัติข้อนี้แม้จะสั้นและง่าย แต่นับเป็นข้อที่สำคัญที่สุด คำประกาศนี้ได้กำหนดให้มุสลิมทุกคน กล่าวดังนี้ “ ลาอิลาฮะอิลลัลลอฮุ และ มุฮัมมะดฺรَسُولุลลอฮุ ” (พระผู้เป็นเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮุเป็น ไม่มีเด็ชขาดและมุฮัมมัดคือศาสดาที่อัลลอฮุทรงแต่งตั้งจริง)

ในโอกาสที่มุสลิมจะประกาศศรัทธา มีอยู่ทุกขณะ รวมทั้งที่ต้องกล่าวในขณะที่บ่าเพื่อญนมัศการ ประจำวัน ๆ ละ 5 วาระอยู่แล้ว คำประกาศนี้เป็นการเตือนมุสลิมมิให้เผลอไว้เสมอว่าพระผู้เป็นเจ้านั้นมีแต่อัลลอฮ์เท่านั้น และมุฮัมมัดเป็นเพียงพระศาสดาท่านหนึ่ง มิใช่เป็นบุตรหรือองค์อวดาร หรือเป็นพระผู้มีพระภาคเจ้าแต่อย่างใด

ผลที่ได้รับจากคำประกาศนี้ จะทำให้มุสลิมทุกคนสำรวมตนในด้านความประพฤติทั้งในที่ลับและที่แจ้งว่าไม่มีการกระทำหรือเจตนาใด ๆ ที่บุคคลจะซ่อนเร้นอำพรางให้พ้นจากอัลลอฮ์ได้ เป็นอันขาด

2. การบ่าเพื่อญนมัศการ

มุสลิมมีหน้าที่บ่าเพื่อญนมัศการต่ออัลลอฮ์ วันละ 5 วาระ (การบ่าเพื่อญนมัศการตามอัลกุรอาน เรียกว่า “สะลาต” มุสลิมไทยใช้เรียกกันมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาว่า “ละหมาด” ซึ่งเป็นเสียงเพี้ยนมาจากคำอิหร่านว่า “นมาส” การบ่าเพื่อญนมัศการแต่ละครั้งใช้เวลาประมาณ 10 – 15 นาทีเป็นอย่างมาก ให้มุสลิมทุกคนสอนลูกให้นมาซเมื่ออายุ 7 ขวบ อายุ 10 ขวบให้นมาซให้ครบ ถ้าไม่นมาซให้ตีได้

ก่อนบ่าเพื่อญนมัศการ จะมีการขานเรียก เป็นคำพูดเพื่อให้เตรียมชำระล้างร่างกาย และเตรียมใจตามระเบียบเสียก่อน เท่ากับเป็นการรักษาสุขภาพอนามัยอยู่ในตัวด้วย เพราะก่อนที่จะบ่าเพื่อญนมัศการ จะต้องชำระสิ่งที่จับถ่ายที่อาจเปราะเปื้อนออกเสียก่อน และจะต้องชำระล้างอวัยวะต่าง ๆ ตามข้อกำหนดก่อนบ่าเพื่อญนมัศการ หนึ่งเพื่อเป็นการรักษาความสะอาดของอวัยวะเพศของชายมุสลิม ชายมุสลิมทุกคนก็ได้ถือปฏิบัติตามประเพณีเดิมของพระศาสดาอิบรอฮีม (อิบรอฮีม) คือการขลิบหนังหุ้มอวัยวะเพศออก (Circumcision) ซึ่งมีกนิยมทำกันตั้งแต่อยู่ในวัยเด็ก

การบำเพ็ญน้สการประกอบด้วย ทำอิน ก้มโค้ง นั่งพับเพียบ และกราบแบบสัดตางค ประคินฐ์ การบำเพ็ญน้สการนี้ไม้จําเป็นค้องประกอบในน้สยิดหรือศาสนสถานแต่อยํางคใด พื้น แผ่นดินทุกแห่งที่สะอาคปราศจากสิ่งโสโครกใช้เป็นที่น้สการได้โดยทัวไป ทุกคนขณะบำเพ็ญ น้สการจะผินหน้าไปสู่อุทิศที่นครเมกกะ (มักกะห์) อันเป็นที่ประคินฐ์สถาน กะอะบะห์ศูนย์กลาง แห่งอิสลามทัวโลก หากบำเพ็ญน้สการร่วมนกันเป็นคณะ โดยชายหญิงอยู่แถวแยกห่างกัน พอสมควร ก็ให้มีผู้นำในการบำเพ็ญน้สการ เรียกว่า "อิหม่าม" อยู่ข้างหน้าคนหนึ่ง เพื่อความมี ระเบียบวินัยและพริ้อมเพริยองกัน นอกนั้นถ้ือว่าทุกคนเสมอภาคกัน ยืนเคียงบ่าเคียงไหล่กันไม่ว่า ฐานะทางสังคัมแตกตํางกันเพียงใดก็ตาม

บทที่ใช้อ่านในการบำเพ็ญน้สการ มีอยู่บทหนึ่งที่เป็นอารัมภบทของพระคัมภีร์อัลกุรอาน ซึ่งจําค้องอ่านประจําเสมอ มีความหมายคังนี้คือ :-

“ขอเคระพระนามแห่งอัลลอฮ์ ผู้ทรงไว้ซึ่งเมตตาริคุณ ผู้ทรงไว้ซึ่งกรุณาธิคุณเสมอ

สรรพศคิ์พึงถวายเฉพาะแต่อัลลอฮ์ องค์อภิบาลแห่งสากลโลกานูโลกผู้ทรงไว้ซึ่งพระเมตตาริคุณ เสมอ ผู้ทรงไว้ซึ่งพระมหากรุณาธิคุณเสมอ ทรงอำนาจสิทธิขาดคัม วันวินิจฉัยคุณและโทษ พระองค์ เท่านั้นที่เหล่าข้าสัคการะบูชา แต่ต่อพระองค์เท่านั้นที่เหล่าข้าขอความอนุเคราะห์ ขอได้โปรดทรงชี้ ทางอันเที่ยงถูกให้แก่เหล่าข้าด้วยเถิดคัมของบรรคาคผู้ชนะ อันพระองค์โปรดปรานแล้ว มิใช่ทาง ของบรรคาคชนอันพระองค์ขัดพระทัยต่อพวกเขาตลอดจนทางของบรรคาคผู้หลงผิดนั้นเทอญ”

บทสวดนี้เป็นใจความย่อประการหนึ่งของศาสนาอิสลามถ้ือว่าได้

3. การถือศีลคอด

มุสลิมค้องถือศีลคอดปีละ 1 ครั้งในเดือนรอมฎอน เดือนที่ 9 ของปฏิทินอิสลาม (ซึ่งนับทาง จันทรคคิ) เป็นเวลา 29 หรือ 30 วัน อันเป็นเดือนที่ระลึกแห่งการประทานคัมภีร์อัลกุรอานเป็นครั้ง แรก การถือศีลคนี้ เป็นภาษาอาหรับเรียกว่า “ฮัล เซาม” อันหมายถึงการงดเว้น ของชาวไทยมุสลิม ในอคิ์ดเรียกว่า “การถือบวช” และมุสลิมไทยในปัจจุบันนิยมเรียกว่า “การถือศีลคอด”

การถือศีลคอดนี้ กระทำด้วยการงดเว้นการบริโภคอาหาร การค้มน้และเครื่องค้มทุกชนิด การสูบบุหรี์ ตลอดจนสํารวมกายวาจาใจจากคัมคไรว์ และอารมณ์ใฝ่คํ่าตําง ๆ นับจากที่แสงอาทิตย์ เริ่มจับท้องฟ้า เรือย ไปจนถึงเวลาพระอาทิตย์คตก รวมเวลาเฉลี่ยสําหรับแถบนี้ของโลกประมาณวัน ละ 13 ชั่วโมงเศษ ผู้บำเพ็ญถือศีลคอดคัมวินัยบัญญัติคัมคนี้ จะใช้เวลาว่างสํานใหญ่ไปนกาศึกษา และประพฤคิธรรม การอ่านพระคัมภีร์อัลกุรอาน และละเว้นจากการพูดจาไร้สาระ ไม้เป็น ประโยชน์ท้ังปวง และงดเว้นการบันเทิงทุกชนิด

วินัยบัญญัติข้อนี้ เป็นวินัยบัญญัติของมุสลิมทั่วโลกโดยทั่วกัน ทำให้คนทุกคนได้รู้จัก
 ธรรมชาติของความหิวโหยด้วยตนเอง และผู้อื่น ฝึกจิตใจให้อยู่ในการควบคุมตนเองได้เป็นอย่างดี
 มีข้อยกเว้นสำหรับผู้ป่วย หรืออยู่ระหว่างการเดินทางว่าอาจถือชดใช้แทนในวันอื่นก็ได้ หรือถ้าหาก
 สุขภาพไม่อำนวยก็ให้ชดเชยโดยการบริจาคอาหารให้แก่คนยากจนตามอัตราที่กำหนดได้

4. การบริจาคทรัพย์เป็นพลี (การจ่ายชะกาต)

คือการจ่ายทรัพย์สินเพื่อผดุงสังคม วัตถุประสงค์ของว่างระหว่างคนรวยและคนจน ชะกาตเป็น
 ทานบังคับ เป็นหน้าที่ของมุสลิมทุกคนที่มีทรัพย์สินเกินที่กำหนดให้มีได้ในรอบปี (ให้มีได้เท่ากับ
 ราคาทองคำ 75 กรัม) เช่นเงินรายได้ เงินในบัญชี ผลผลิตทางการเกษตร ปศุสัตว์ ทองคำ สินค้าค้าง
 ปี ฯลฯ ให้จ่ายเงิน (สมัยศาสดาต้องจ่ายเงินเข้ากองคลังหรือบัยตุลมาล) ตามที่อิสลามกำหนด เช่น
 เงินตราจ่าย 2.5% เกษตรกรที่ทำนาด้วยน้ำฝนจ่าย 10% ใช้เครื่องทุ่นแรงจ่าย 5% ที่เลี้ยงปศุสัตว์ เช่น
 ในรอบปีมีวัว 30 ตัว ต้องจ่ายลูกวัวอายุ 1 ปีจำนวน 1 ตัว และทุก ๆ 10 ตัว ต้องจ่ายวัวอายุ 2 ปี
 จำนวน 1 ตัว เป็นต้นผู้มีสิทธิ์รับ เป็นทานแบ่งตามลักษณะได้แก่บุคคล 8 ประเภทดังนี้ คือ

1. คนอนาถา
2. ผู้ขัดสนชั่วขณะ
3. เจ้าหน้าที่ของคลังศาสนสมบัติ
4. ผู้ยอมรับนับถือศาสนาอิสลามที่ถูกญาติตัดที่พึ่ง
5. ทาสที่ขาดเงินไถ่ตัวเอง
6. ผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว
7. ผู้ประกอบการสาธารณประโยชน์
8. ผู้รอนแรมที่ขาดค่าเดินทางกลับสู่ภูมิลำเนาเดิมของตน

วินัยข้อนี้ มีศัพท์ภาษาอาหรับ โดยเฉพาะเรียกว่า “ชะกาต” ซึ่งแปลว่า “การชำระ” คือการ
 ชำระลาภที่ได้ไว้เป็นกรรมสิทธิ์เพิ่มขึ้นให้บริสุทธิ์ผุดผ่องด้วยการปฏิบัติตามวินัยข้อนี้

5. การบำเพ็ญฮัจญ์

การไปบำเพ็ญฮัจญ์ ณ เมืองมักกะห์ (เมกกะ) ประเทศซาอุดีอาระเบียนั้น ศาสนาได้

กำหนดให้ไปบำเพ็ญอย่างน้อยหนึ่งครั้งในชั่วชีวิตของตน นอกจากจะเป็นการปฏิบัติตามวินัยแล้ว
 ยังมีส่วนช่วยให้บรรดามุสลิมจากทุกประเทศในโลก ได้มีโอกาสบำเพ็ญศาสนกิจร่วมกันในที่แห่ง
 เดียวกันได้ กินอยู่ใกล้ชิดกันเป็นประจำทุกปี นับเป็นการชุมนุมสหประชาชาติที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของโลก
 ที่มีสืบเนื่องต่อกันมาเป็นประจำทุกปีมิได้ขาด การทำฮัจญ์ หรือการบำเพ็ญฮัจญ์ หรือที่เรียกกัน

ทั่ว ๆ ไปว่า ฮัจญ์ เป็นข้อกำหนดเฉพาะมุสลิมทั้งชายและหญิงที่บรรลุนิติภาวะทางศาสนา (ชายเริ่มมีความกำหนดและหญิงเริ่มมีประจำเดือน) และมีความสามารถ ไปทำฮัจญ์ได้ คือมีความพร้อมด้านการเงิน สุขภาพ(กายและจิต) และการคมนาคมสะดวก ปลอดภัย เมื่อกลับมาจากทำฮัจญ์ ผู้ทำฮัจญ์ มิได้ยศ ศักดิ์เพิ่มขึ้นแต่อย่างใด เดิมเป็นนาย ก. ก็ยังคงเป็นนาย ก. อยู่เช่นเดิม เพียงได้มีโอกาสได้ปฏิบัติตามหลักปฏิบัติพื้นฐานหรือหลักการอิสลามข้อที่ 5 เท่านั้นลักษณะเด่นของพิธีฮัจญ์ มีดังนี้คือ

1. การแต่งกายของผู้บำเพ็ญฮัจญ์เป็นระเบียบแบบแผนอย่างเดียวกัน สำหรับชายใช้ผ้าขาวสองผืน คือถุง 1 ผืน และห่ม 1 ผืน คล้ายการครองจีวรของพระภิกษุในพระพุทธศาสนา ส่วนหญิงนั้น กำหนดให้แต่งกายด้วยเสื้อผ้าธรรมดาปกปิดร่างกายทุกส่วนยกเว้นใบหน้าและมือ การแต่งกายของผู้บำเพ็ญฮัจญ์ทุกคนซึ่งเรียกว่า “เอียะห์รอม” นั้น ทำให้มนุษย์ทุกคน ดูเหมือนกันหมดจริง ๆ ไม่ว่าจะยากดีมีจน พระเจ้าแผ่นดิน ประธานาธิบดี นายพล มหาเศรษฐี ก็แต่งกายเช่นเดียวกันหมด เหมือนกับคนยากจนโดยทั่วไป ทำให้ผู้เข้าร่วมพิธีทุกคนได้ตระหนักถึงความเสมอภาคของมนุษยชาติ เป็นที่ประทับใจยิ่งนัก

2. การบำเพ็ญฮัจญ์ช่วยให้คนสามารถละ หรือละทิ้งความกังวลในทรัพย์สินสมบัติ ตำแหน่งหน้าที่การงาน ความมีชื่อเสียงหรืออื่น ๆ ได้ โดยเฉพาะในการบำเพ็ญฮัจญ์นี้เมื่อมนุษย์จากทุกมุมโลก ต่างชาติ ผิวพรรณ ต่างภาษา ต่างสกุล ได้มารวมชุมนุมอยู่ ณ ที่แห่งเดียวกันจะไม่ปรากฏให้เห็นถึงความแตกต่างแต่ประการใดเลย ต่างสำนึกในความเป็นมนุษย์โดยเท่าเทียมกัน และให้ความเคารวะต่อกันเสมอญาติสนิทนับเป็นการชุมนุมของมวลมนุษย์ที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของโลกที่มีเป็นประจำปีตลอดมากกว่า 14 ศตวรรษแล้ว ในปัจจุบันมีมุสลิมไปบำเพ็ญฮัจญ์จากทั่วทุกทิศานุทิศไม่ต่ำกว่าปีละกว่าล้านคนทุกปี

3. การไปร่วมบำเพ็ญฮัจญ์นี้ เป็นโอกาสอันดีของมวลมุสลิมจากทุกมุมโลก จะได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนทัศนคติความคิดเห็นต่อกันและกัน ในด้านความก้าวหน้าใต้อาณัติความเป็นอยู่ในแต่ละประเทศของตน รวมทั้งปัญหาการครองชีพ การเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนการติดต่อธุรกิจต่อกัน ก็ย่อมจะกระทำได้ ซึ่งจะบังเกิดผลให้มีการติดต่อการค้าระหว่างประเทศในภายหลัง ได้อย่างมากมาย

จากการสอบถามจากบุคคลในแต่ละชุมชนพบปัญหาเดียวกันว่ามีคนในชุมชนอีกมากมายที่ไม่ได้ไปบำเพ็ญฮัจญ์ เมืองมักกะห์ (เมกกะ) ประเทศซาอุดีอาระเบีย นั้น เป็นเพราะมีปัญหาเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจประการหนึ่ง และสุขภาพร่างกายไม่แข็งแรง เจ็บป่วยอีกประการหนึ่ง

นอกจากมีหลักการศรัทธาและหลักปฏิบัติพื้นฐานที่ควบคู่กันแล้ว อิสลามเป็นระบอบการดำเนินชีวิต ที่มีข้อแนะนำให้ปฏิบัติในชีวิตประจำวันทุกอย่าง ตั้งแต่ตื่นนอนจนกระทั่งเข้านอน

อีกครั้ง เช่น การกิน การอยู่ การคบเพื่อน การครองเรือน หน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อพ่อแม่ พี่น้อง สามี ภรรยา ลูก เพื่อนบ้าน ฯลฯ การประกอบอาชีพ การคลัง การมรดก การเยี่ยมเยียนผู้ป่วย การจัดการศพด้วยการฝัง (ห้ามเผา) ฯลฯ ความผิดที่ร้ายแรงที่สุดที่อัลลอฮ์ไม่ทรงอภัย คือ ดั่งภาคีต่ออัลลอฮ์เช่น กราบไว้รูปปั้น ดวงตะวัน เจ้าแม่ เจ้าพ่อ การเชือดอโศกลาง คูหมอ ไสยศาสตร์ การร่วมประพาศปฏิบัติในพิธีของศาสนาอื่น เช่น ทำบุญทอดกฐิน ทอดผ้าป่า พิธีไหว้ครู ลอยกระทง หล่อเทียนเข้าพรรษา ฯลฯ

อิสลามกำหนดให้มุสลิมทุกคน ไม่ว่าชาติใด ภาษาใดเป็นพี่น้องกัน ชาย – หญิง มีสิทธิเท่าเทียมกัน อยู่ภายใต้กฎระเบียบ ข้อบังคับของศาสนาเหมือนกันหมด (ยกเว้นเด็กคนเสียจริต และผู้อ่อนแอ) แต่หญิงมีหน้าที่ต่างจากชาย (กำหนดให้ชายเป็นใหญ่ในบ้านและหญิงเป็นใหญ่ในบ้าน) ทุกคนจะได้รับผลตอบแทนความดี ตามที่ได้ชวนขวายไว้อิสลามไม่มีระบบสงฆ์ ไม่มีระบบศักดิ์นา ไม่มีการมอบหน้าที่ให้ผู้ใดผู้หนึ่งเป็นผู้สืบศาสนาแต่มุสลิมทุกคนมีหน้าที่เรียนรู้ ปฏิบัติตามหลักการของศาสนา และพร้อมที่จะเผยแผ่สู่ผู้อื่นด้วยหน้าที่หลัก 2 ประการคือ หน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่ออัลลอฮ์ (พระเจ้าผู้เป็นเจ้า) ด้วยการเคารพภักดี และ หน้าที่กระทำความดีต่อเพื่อนมนุษย์ โดยหวังความโปรดปรานจากอัลลอฮ์ คั้งนั้นการดำเนินชีวิตของมุสลิมจึงผูกพันอยู่กับอัลลอฮ์ตลอดเวลา และทำความดีคล้ายดั่งที่เห็นพระองค์ เพราะแม้ว่าเราไม่เห็นพระองค์ พระองค์ก็ทรงเห็นเรา

หลักปฏิบัติตนในวันสำคัญทางศาสนา

หากจะถือว่า วันสำคัญทางศาสนาคือวันที่กำหนดให้ศาสนิกชนตั้งจิตบำเพ็ญบุญกุศลปฏิบัติวินัย หรือประกอบกุศลกรรมในวัดวาอารามแล้ว อิสลามก็ถือว่า ทุกวันที่เรามีชีวิตอยู่เป็นวันสำคัญ เพราะมุสลิมทุกคนมีหน้าที่บำเพ็ญวินัยปฏิบัติ นับแต่ประจำวัน จนกระทั่งตลอดการดำรงชีวิต วินัยดังกล่าวนี้ พงจะแยกออกตามข้อกำหนดเวลาได้ดังต่อไปนี้ คือ

1. วันครุชออกบวช

ในวันที่ 1 ของเดือนถัดไปจากเดือนรอมฎอน (เป็นเดือนที่ 10 ของปีจันทรคติ) ชาวมุสลิมถือเป็นวันครุช เรียกว่า “วันอิคิลฟีฎริ” หรือชาวไทยมุสลิมมักเรียกกันว่า “วันครุชออกบวช” ก่อนที่จะไปร่วมบำเพ็ญนัสการ ณ มัสยิด (ศาสนสถานของอิสลาม) ก็จะมีการบริจาคทานแก่คนยากจนด้วยอาหารหลักที่จำเป็น ในประเทศไทยเรามัก บริจาคข้าวสาร สำหรับผู้ที่สามารถบริจาคได้จะบริจาค คนละประมาณ 4 ลิตร ทั้งนี้เพื่อเป็นการช่วยเหลือคนยากจนได้มีความอิ่มหนำสำราญในวันอันควรรื่นเริง และสำหรับผู้บริจาคเองก็จะได้รับอานิสงส์ และขจัดข้อบกพร่องในการถือบวชบางประการที่อาจบกพร่องไปบ้างเล็ก ๆ น้อย ๆ หลังจากนั้นก็จะไปร่วมชุมนุมกัน ณ มัสยิดเพื่อ

บำเพ็ญนัสการ และฟังธรรมเทศนา และร่วมกันกล่าวแซ่ซร้องสาธุการแด่อัลลอฮ์ผู้เป็นเจ้าของเจ้า ที่
ได้ทรงโปรดชี้แนวทางที่ถูกต้อง และประทานพระคัมภีร์ อัลกุรอานให้เป็นธรรมนูญแห่งการ
ดำรงชีวิตของมวลมนุษยชาติ

2. วันตรุษออกฮัจญ์

วันสำคัญอีกวันหนึ่งของอิสลามคือวันที่ 10 แห่งเดือนที่ 12 ของปีจันทร์คิ เป็นวันตรุษอีก
วันหนึ่ง เรียกว่า “ตรุษอีดิลอัฎฮา” หรือชาวไทยมุสลิมทั่วไปเรียกว่า “วันตรุษออกฮัจญ์” เพราะเป็น
วันที่เสร็จพิธีการทำฮัจญ์ ณ เมืองเมกกะ ประเทศซาอุดีอาระเบีย มุสลิมที่มีได้บำเพ็ญฮัจญ์ ณ เมือง
เมกกะ ต่างก็จะไปบำเพ็ญนัสการและฟังธรรมเทศนา ณ มัสยิดในหมู่บ้านของตน และเป็นวันที่
ปวงมุสลิมทุกคนต่างได้รำลึกถึงการเสียดละอันสูงส่งของพระศาสดาอิบรอฮีม (อับราฮัม) ในสมัย
อดีตกาลซึ่งท่านได้กล้าที่จะเสียดละแม้ชีวิตบุตรสุดที่รักของท่าน คือ “อิสมาอิล” (อิสไมล์) ที่จะ
ถวายพลีแด่พระเจ้าผู้เป็นเจ้าของเจ้าได้

3. วันขึ้นปีใหม่ (ปีจันทร์คิของอิสลาม)

ในชุมชนจะจัดอาหาร มารับประทานร่วมกันที่มัสยิด หรือไม่ก็จัดเลี้ยงกันที่บ้านหรือ
เรียกว่ากินบุญ และมีทำการละหมาด ขอพรร่วมกัน

4. วันเมาลิดินนบี

วันฉลองครบรอบวันประสูติของพระศาสดามุฮัมมัด ๗ คือวันที่ 12 เดือนที่ 3 ของปี
จันทร์คิอิสลาม เรียกว่า “วันเมาลิดินนบี” ซึ่งก็มีความหมายว่า “วันประสูติของพระศาสดา
นั่นเอง” มีการจัดอาหาร มารับประทานร่วมกันที่มัสยิด เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองและมีการละหมาด
ขอพรร่วมกันคล้ายวันสำคัญอื่นๆ

5. งานประจำปีมัสยิด

ในหลาย ๆ มัสยิด หรือเกือบทุกมัสยิดจะมีการจัดงานมัสยิดประจำปีปฏิบัติกันจนเป็น
ประเพณีอย่างหนึ่ง ซึ่งถูกกำหนดขึ้นในกลุ่มผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนาและผู้มีศรัทธาซึ่งเป็นบุคคล
ทั่วไปหรือในรูปของคณะกรรมการ ต่างๆ หรือหลายๆชุด ร่วมกันวางแผนโดยมีวัตถุประสงค์ ที่ไม่
แน่นอนในแต่ละปี และในแต่ละชุมชนเช่น จัดเพื่อหารายได้ไปบำรุงศาสนสถาน จัดการศึกษา
หารายได้ไว้เป็นกองทุน เพื่อให้ชาวมุสลิมทั้งในชุมชนและชุมชนอื่น ๆ ที่รู้จักคุ้นเคยมาพบปะ
สังสรรค์กันและร่วมกันบริจาคทรัพย์เงินทอง ออกร้านขายของเพื่อหารายได้ให้กับมัสยิด
เป็นการประชาสัมพันธ์ความร่วมมือร่วมใจ แสดงพลังความเป็นเอกลักษณ์ของคนในชุมชนไป
พร้อมกัน ตลอดจนมีการบรรยายธรรมเป็นการให้ผู้ความรู้เป็นหัวใจสำคัญของงานในทุกชุมชน

อื่นๆ ส่วนรูปแบบของงาน ตามที่ได้ทำการศึกษาจะพบว่ารูปแบบของงานมีความคล้ายคลึงกัน และอาจจัดทุกปีหรือเว้นไปก็ได้ตามที่ชุมชนเห็นชอบ

รูปแบบของงาน

มีการประชุมกันระหว่างผู้นำศาสนาและคณะกรรมการมัสยิด ร่วมกันวางแผนงาน โดยกำหนดแต่งตั้งมอบหมายให้มีประธานจัดงานให้เป็นผู้ประสานงาน และแต่งตั้งคณะทำงานให้รับผิดชอบงานด้านต่าง ๆ จัดหาประธานในพิธี โดยเลือกบุคคลที่เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาหรือผู้ที่มีฐานะทางสังคมเป็นที่ยอมรับเป็นประธานในพิธี ออกบัตรเชิญพร้อมทั้งเชิญชวนแขกด้วยวาจาให้มาเป็นเกียรติโดยจะมีการจัดเลี้ยงน้ำชาเป็นการรับรอง และขอความร่วมมือจากบุคคลในชุมชนหรือผู้มีจิตศรัทธา ร่วมออกร้านค้าจำหน่ายอาหารเพื่อหารายได้แล้วมอบเงินทุนทั้งกำไรให้กับมัสยิด

กิจกรรมในการจัดงาน

1. บรรยายศาสนธรรม
2. อันเชิญพระคัมภีร์อัลกุรอาน
3. ประธานการจัดงานกล่าวรายงานการจัดงาน
4. ประธานในพิธีให้โอวาทและกล่าวเปิดงาน
5. การมอบเกียรติบัตรต่าง ๆ การเข้าร่วมกิจกรรมอ่านคัมภีร์อัลกุรอานในงานเมาเรคกลาง และกิจกรรมอื่น ๆ แล้วแต่ว่ามัสยิดใดจะจัด แต่ต้องไม่ขัดต่อหลักศาสนา เช่น ด้วาทิ แสดงละคร ตามวัฒนธรรมของอิสลาม เป็นต้น

บทที่ 6

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

วิถีชีวิตชุมชนไทยมุสลิมจังหวัดนครนายก

จากการศึกษาค้นคว้าความเป็นมาและวิถีชีวิตชุมชนไทยมุสลิมทั้ง 3 ชุมชนในจังหวัดนครนายก ผู้วิจัยพบว่าข้อมูลทั่วไปของแต่ละชุมชนมีทั้งความเหมือน ความคล้ายคลึงกันเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็ยังมีส่วนที่แตกต่างกันออกไปอยู่บ้าง ดังต่อไปนี้

1.ที่ตั้งชุมชน

ชุมชนไทยมุสลิมทั้ง 3 ชุมชน กลุ่มตัวอย่างอยู่ในจังหวัดนครนายก แต่ต่างอำเภอ ดังนี้ ชุมชนไทยมุสลิมบ้านคลอง 3 อยู่ในหมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 7 ตำบลคอนขย อำเภอมืองนครนายก

จังหวัดนครนายก

ชุมชนไทยมุสลิมบ้านชุมพล อยู่ในหมู่ที่ 5 และหมู่ที่ 6 ตำบลชุมพล อำเภอบ้านนา

จังหวัดนครนายก

ชุมชนไทยมุสลิมบ้านนา(ไค้งบ้านแขก) อยู่ในหมู่ที่ 10 ตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนา

จังหวัดนครนายก

2.สภาพชุมชน

ชุมชนไทยมุสลิมบ้านคลอง 3 และชุมชนไทยมุสลิมบ้านชุมพล มีจำนวนประชากรใกล้เคียงกัน เป็นชุมชนชนบท ที่มีสภาพทางภูมิศาสตร์คล้ายคลึงกันมาก ภายในเขตหมู่บ้านมีพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มเหมาะที่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีคลองส่งน้ำผ่านแนวหมู่บ้าน ประชากรตั้งบ้านเรือนเรียงรายตามแนวลำคลอง มีถนนสัญจรไปมาขนานไปกับหมู่บ้านและลำคลองตลอดแนว

ส่วนชุมชนไทยมุสลิมบ้านนา(ไค้งบ้านแขก) เป็นชุมชนในเมือง ไม่มีอาณาเขตที่ชัดเจน เพราะมีพื้นที่ ที่คนไทยมุสลิมอาศัยอยู่ไม่มากนัก และเชื่อมต่อเป็นพื้นที่เดียวกันกับตลาดอำเภอบ้านนา อาณาบริเวณมีบ้านเรียงรายไม่หนาแน่น อยู่ริมถนนสุวรรณศร

3.ความเป็นมาของชุมชน

ที่มาของผู้คนที่อพยพมาตั้งหลักปักฐานกลุ่มแรกของแต่ละชุมชน มีที่มาต่างกันไปดังนี้ คนไทยมุสลิมในชุมชนบ้านคลอง 3 อพยพมาจาก ตำบลคู้ หนองจอก เขตมินบุรี คนไทยมุสลิมในชุมชนบ้านชุมพล อพยพมาจาก ย่านทรายกองดิน และแสนแสบ ซึ่งมีเชื้อสายมาจากไทรบุรี

และประลิส คนในชุมชนบ้านนา(ไค้งบ้านแขก) เดินทางมาจาก ปากีสถานเพียงคนเดียว ครั้งแรก มาพักอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ต่อมาเดินทางมารับจ้างในตลาดบ้านนาและมีครอบครัวบ้านเรือนอยู่เขตชุมชนจนปัจจุบันนี้

4.อาชีพของคนในชุมชน

คนไทยมุสลิมบ้านคลอง 3 และคนไทยมุสลิมบ้านชุมพล มีลักษณะการประกอบอาชีพ หลากหลายคล้ายคลึงกัน เช่น เกษตรกรรม ค้าขาย ลูกจ้างในโรงงาน/บริษัท รับจ้างทั่วไป ทั้งในและนอกชุมชน บางครอบครัวประกอบธุรกิจส่วนตัว และรับราชการซึ่งยังมีอยู่จำนวนไม่มากนัก

ส่วนคนไทยมุสลิมในชุมชนบ้าน(ไค้งบ้านแขก) มีอาชีพที่ต่างจาก 2 ชุมชน ที่กล่าวมา คนในชุมชนบ้านนา(ไค้งบ้านแขก)มีอาชีพที่เชื่อมโยงกันภายในชุมชน คือมีกลุ่มบุคคลที่เลี้ยง วัวควาย แพะ กลุ่มบุคคลที่มีธุรกิจโรงเชือดวัว เชือดควาย และขายเนื้อวัว เนื้อควาย กลุ่มบุคคลที่มีเพียงธุรกิจขายเนื้อวัว เนื้อควาย อย่างเดียว จะกระจายไปทุกอำเภอในจังหวัด อาชีพดังกล่าวนี้มีการบริหารจัดการเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในชุมชนมีลักษณะคล้ายชมรม เนื่องจากพื้นที่การตลาดจำกัดและผู้บริโภคเป็นคนกลุ่มเดียวกัน โดยการหมุนเวียนกันดำเนินการประกอบอาชีพ ซึ่งมีเงื่อนไขและข้อตกลงร่วมกัน เป็นรายวัน รายสัปดาห์แล้วแต่จะตกลงกันโดยสันติวิธี และมีอาชีพขายอาหารอิสลามกระจายอยู่ในพื้นที่ภายในจังหวัดแต่มีจำนวนไม่มาก

5.การจัดการศึกษา

ชุมชนไทยมุสลิมบ้านคลอง 3 และชุมชนไทยมุสลิมบ้านชุมพล มีแนวการจัดการศึกษาที่เหมือนกัน เกือบทุกประการคือ ในเขตชุมชนจะมีศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย(อนุบาล 3 ขวบ) ขององค์การบริหารส่วนตำบลรับผิดชอบดูแล และมีโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับ อนุบาล และการศึกษาขั้นพื้นฐาน(ภาคบังคับระดับชั้นประถมปีที่ 1 ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3) การศึกษาด้านศาสนา ให้เด็กและเยาวชนให้ได้เรียนทุกคนนอกเวลาที่เรียนวิชาสามัญในโรงเรียน เช่นช่วงเย็นหลังเลิกเรียนสามัญแล้ว และวันเสาร์ วันอาทิตย์ เป็นหน้าที่ของคนในชุมชน ครูที่สอนก็จะเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้ค่าตอบแทนจากผู้ปกครองนักเรียนที่มาเรียนตามแต่จะตกลงกันส่วนทางราชการให้การสนับสนุนบ้างเล็กน้อย แต่สถานที่ใช้จัดการเรียนการสอนศาสนาชุมชนไทยมุสลิมบ้านคลอง 3 กลุ่มบุคคลในชุมชนร่วมมือกันสร้างขึ้นเป็นเอกเทศแยกเป็น 2 จุด ส่วนชุมชนไทยมุสลิมบ้านชุมพล ใช้สถานที่มัสยิดเป็นที่จัดการเรียนการสอนศาสนา และชุมชนไทยมุสลิมบ้านชุมพล มีกิจกรรมที่สำคัญ คือเป็นสถานที่ดำเนินการจัดสอบฟิควอนัน ประจำปีจังหวัดนครนายกในทุกๆปี

ส่วนชุมชนไทยมุสลิมบ้านนา(โค้งบ้านแขก) ไม่มีการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่ของชุมชน เนื่องจากเป็นชุมชนที่เกิดขึ้นใหม่ยังมีประชากรจำนวนน้อยและอยู่ในเขตชุมชนเมือง สามารถส่งบุตรหลานเข้าไปเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย และโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จัดการศึกษาดังแต่ระดับอนุบาล และการศึกษาขั้นพื้นฐาน(ภาคบังคับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่3) ที่อยู่ใกล้เคียงได้ แต่จะมีโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตั้งอยู่ในพื้นที่ ที่ติดกับชุมชน สะดวกในการเดินทางมาก ส่วนการศึกษาด้านศาสนานั้นจัดสอนกันเองภายในครอบครัวหรือจ้างครูมาสอนที่บ้าน ไม่มีการจัดร่วมกันในชุมชน

6. ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ทุกชุมชนกลุ่มตัวอย่าง มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถ ในแนวเดียวกัน เช่น ด้านความเป็นมาของชุมชน ด้านศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี ด้านการประอาชีพ การเกษตร การประกอบอาหาร เป็นต้น

7. การมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น

บุคคลในชุมชนทุกชุมชนมี สักดิ์และสิทธิ์ ทางการปกครองท้องถิ่น เท่าเทียมกันกับบุคคลที่นับถือ ศาสนาอื่นๆ และมีตัวแทนชุมชนที่เป็นมุสลิมได้รับคัดเลือกหรือยกย่องให้เป็นผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ในระดับ ระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน กลุ่มองค์กรต่างๆ ซึ่ง มีจำนวนที่ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับ โอกาสและสัดส่วนของประชากรที่ให้การสนับสนุนมากน้อยเพียงใด

8. สถานที่สำคัญของชุมชน

สถานที่สำคัญในชุมชนไทยมุสลิมบ้านคลอง 3 ประกอบด้วย มัสยิด 2 แห่ง โรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2 แห่ง โรงเรียนสอนศาสนา 2 แห่ง ในชุมชนไทยมุสลิมบ้านชุมพล ประกอบด้วย มัสยิด 1 แห่ง โรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 1 แห่ง สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล 1 แห่ง ในชุมชนไทยมุสลิมบ้านนา (โค้งบ้านแขก) ประกอบด้วย มัสยิด 1 แห่ง

ประเพณี วัฒนธรรม หลักวินัยบัญญัติ วันสำคัญ ของชุมชน

จากการศึกษาวิถีปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของบุคคลในชุมชนกลุ่มตัวอย่าง 3 ชุมชน แล้วสามารถแบ่งได้ 3 ด้าน คือ ด้านประเพณีที่เกี่ยวข้องกับชีวิต ด้านการบำเพ็ญตนตามหลักบัญญัติของอิสลาม ด้านการปฏิบัติกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา พบว่าทั้ง 3 ชุมชนไม่มีความแตกต่างกันจนอาจเรียกได้ว่าเป็นหลักสากลในการปฏิบัติของคนมุสลิมในจังหวัด แต่จะมีความเคร่งครัด

ในการปฏิบัติที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งบุคคลในแต่ละชุมชนให้ข้อสันนิษฐานว่าอาจมีผลกระทบมาจากปัจจัยภายนอก เช่น ความพร้อมทางสุขภาพของแต่ละคน เศรษฐกิจ ลักษณะการประกอบอาชีพ สถานที่ประกอบอาชีพ โครงสร้างของครอบครัว อิทธิพลทางสังคม และความตระหนักส่วนบุคคล เป็นต้น

ด้านประเพณีที่เกี่ยวข้องกับชีวิต

1. ประเพณีการแต่งงาน ชาวไทยมุสลิมมีความหมายเพื่อให้เป็นไปตามหลักการของศาสนาและเป็นสิริมงคลแก่คู่บ่าวสาว รวมทั้งญาติพี่น้องทั้งสองฝ่ายที่ได้พบรู้จักกัน รวมทั้งให้สังคมรับรู้ การแต่งงานจะมีได้เมื่อฝ่ายชายมีความรับผิดชอบและมีอายุสมควรที่จะมีคู่ครองได้ คือประมาณ 17 ปีขึ้นไป และหญิงจะต้องผ่านการมีประจำเดือนแล้ว ก่อนอื่นต้อง มีการสู่ขอ ฝ่ายชายก็ต้องจัดผู้ใหญ่ เช่น บิดา มารดา หรือผู้อาวุโสที่ตนเคารพนับถือ ไปทำการสู่ขอกับบิดามารดาหรือผู้ปกครองฝ่ายหญิง การสู่ขอเป็นการสรุปถึงสินสอดทองหมั้น เงินที่จะช่วยครอบครัวฝ่ายหญิงเป็นค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงแขก รวมทั้งค่าใช้จ่ายอื่นๆ รวมถึงช่วงเวลาที่กำหนดวันแต่งงาน และรายละเอียดอื่นๆ

ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ที่ทำการศึกษาระหว่างการประกอบพิธีการแต่งงานในช่วงเวลาเดือนรอมฎอน ประมาณ 30 วัน และหลังจากนั้นประมาณ 6 วันในช่วงเวลาเดือนเซาวาลา

จากการที่ผู้วิจัยได้สอบถามและการเข้าร่วมงานประเพณี การแต่งงานที่จัดขึ้นในชุมชนส่วนหนึ่ง จัดตามประเพณีนิยม ที่ทำต่อกันมา ในครอบครัวที่มีความพร้อม ก็จะจัดงานที่เป็นไปตามสมัยนิยมมีขั้นตอนมากมายมีการ จัดงานเลี้ยง แห่เจ้าบ่าว เจ้าสาว ปู่ที่นอน ฯลฯ และส่วนที่สำคัญ ตามหลักศาสนาบัญญัติเรียกว่า “การนิกะหฺ” หมายถึง การที่ชายและหญิงมาอยู่ร่วมกันในฐานะสามีภรรยา เป็นการสร้างครอบครัวใหม่ตามหลักการของอิสลาม มีการปฏิบัติที่เชื่อว่าจะก่อให้เกิดความเป็นมงคลทั้งสองฝ่ายตามความเชื่อที่เคยปฏิบัติมาแต่อดีตและสืบทอดกันมาเป็นเวลานาน

พิธีการแต่งงานที่อยู่ในการบัญญัติของศาสนาอิสลามที่เน้นองค์ประกอบของการแต่งงาน 5 ประการคือ เจ้าบ่าว (สามี) เจ้าสาว (ภรรยา) วะลี (ผู้ปกครองฝ่ายหญิง) พยาน 2 คน และคนเสนอคำสนอง นอกจากนี้ยังมีพิธีกรรมของท้องถิ่นเข้าไปผสมผสานอยู่ด้วย เช่น การแห่ขันหมาก พิธีปูที่นอนเรียงหมอน พิธีรับส่งเจ้าสาว เป็นต้น

พิธี “การนิกะหฺ” ที่กล่าวมานี้เป็นพิธีที่จำเป็นที่สุดใน การแต่งงาน ซึ่งหมายถึงการที่หญิงชายจะอยู่ร่วมกันเป็นสามีภรรยาด้วยกัน พิธีอื่นๆที่กล่าวข้างต้นอาจไม่จัดก็ได้ถ้าไม่มีความพร้อมหรือไม่สะดวก เพราะเป็นการสิ้นเปลือง

2. ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการเกิด ประเพณีที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการเกิด มีขั้นตอนการปฏิบัติ 3 ขั้นตอน

(1) ขณะตั้งครรภ์ จะมีความเชื่อและปฏิบัติที่แตกต่างกันไป จะมีพิธีที่ปฏิบัติ คือ การอาบน้ำทอง โดยจะทำเฉพาะผู้ที่ตั้งท้องแรกเท่านั้น แต่ปัจจุบันนี้พบว่าไม่ค่อยปฏิบัติแล้วจะมีบ้าง ก็เป็นส่วนน้อย อาหารในพิธีทำบุญอาบน้ำทอง คือ กระนง คาคา และการหุงข้าวเหนียวเหลือง หน้าต่างๆ และไค้ปิ้ง

(2) การปฏิบัติเมื่อคลอด เมื่อหญิงใกล้คลอดเริ่มมีอาการเจ็บท้อง ญาติหรือตำแยจะนำดอกฟ้าคิมาเอามาแช่น้ำแล้วนำน้ำมาให้ดื่ม ซึ่งเชื่อว่าจะทำให้มีลมเบ่งทำให้คลอดง่าย

(3) การปฏิบัติต่อทารก มีแนวปฏิบัติ 2 ส่วนคือ

1. การปฏิบัติต่อทารกตามศาสนาบัญญัติ คือการอะซานหรืออิกกอมะ

การอะซานหรืออิกกอมะ เมื่อทารกคลอดออกมาแล้วสามีที่มีความรู้ทางศาสนาจะทำการ “อะซาน” หรือ “บัง” ปัจจุบันคนมุสลิมไปคลอดลูกที่โรงพยาบาลกันเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากมีความปลอดภัย สะดวกสบาย และเป็นบริการของรัฐ ทางโรงพยาบาลเข้าใจในหลักศาสนาบัญญัติ ในเรื่องการประกอบพิธี อะซาน ซึ่งต้องทำขึ้นภายหลังที่เด็กเกิดในเวลาที่ยังกัก ทางโรงพยาบาลบางแห่งจึงจัดเตรียมสถานที่และจัดอำนวยความสะดวกในการประกอบพิธีดังกล่าวไว้ให้บริการ คนไข้ที่เป็นมุสลิม เพราะถือว่าเป็นการปฏิบัติที่จำเป็นที่สุดของเด็กทุกคน

2. การปฏิบัติต่อทารกตามประเพณี

2.1. พิธีโกนผมไฟ

2.2. พิธีเปิดปาก

2.3. พิธีขึ้นเปล

2.4. การทำอาเก้เกาะฮู

ประเพณีที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการเกิดในทุกชุมชนกลุ่มตัวอย่าง ในสมัยดั้งเดิมจะมีพิธีการที่เกี่ยวข้องตั้งแต่การปฏิบัติขณะตั้งครรภ์ การปฏิบัติเมื่อคลอด และการปฏิบัติหลังการคลอด ชาวไทยมุสลิมได้มีการปฏิบัติต่อการเกิดของทารก โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้มารดาและทารกที่เพิ่งคลอดมีความปลอดภัย สุขภาพแข็งแรงและเป็นการเสริมสร้างกำลังใจ ให้ความอบอุ่น ความสบายใจ แก่ผู้คลอด มีการปฏิบัติตามหลักศาสนา และปฏิบัติตามประเพณีนิยมที่อาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างครบถ้วนทุกขั้นตอนของประเพณี แต่ปัจจุบันความเคร่งครัดในการปฏิบัติตามประเพณี มีการเปลี่ยนแปลงลดทอนไปจากเดิมหลายประการผู้ให้ข้อมูลในชุมชนกล่าวว่า เป็นเพราะ ความเจริญก้าวหน้าทางสังคม พัฒนาการทางการแพทย์ ที่สร้างความมั่นใจในความปลอดภัยให้แก่ประชาชน เริ่มตั้งแต่ การฝากครรภ์ การทำคลอด และการกมนามความสะดวกสบายในการเดินทาง

เมื่อมีอาการใกล้คลอดก็สามารถที่จะเดินทางไปให้ทันเวลาได้ ประกอบกับปัญหาทางด้านเศรษฐกิจของครอบครัวบางครั้งครอบครัวไม่มีเงินพอที่จะจัดพิธีต่างๆ ที่เป็นประเพณีนิยม ก็ไม่จำเป็นต้องจัดให้มีขึ้นก็ได้ เช่นการอาบน้ำทอง การทำบุญ การเชือดสัตว์ เป็นต้น

3. ประเพณีที่เกี่ยวกับการตาย

1. การปฏิบัติกับคนตายของมุสลิม

1.1 รับสภาพการณหรือข่าวการตาย

1.2 การเยี่ยมเยียนครอบครัวผู้ตาย เพื่อให้ความช่วยเหลือตามสมควร หรือเป็นการแสดงน้ำใจในหมู่บ้านบ้านญาติพี่น้องและผู้ที่ย้ายถิ่นกัน

1.3 การอาบน้ำชำระร่างกายให้กับผู้ตาย (มัยยิต)

1.4 การละหมาดฏานาซะหุให้แก่มัยยิต ซึ่งถือเป็นพิธีดุคิฟายะหุ 2 คือ ข้อบังคับของศาสนาปฏิบัติ

1.5 ไปส่งมัยยิตที่กุโบร์

1.6 ยืนขึ้นเมื่อมัยยิตถูกยกขึ้นหรือเมื่อมีมัยยิตผ่าน ไม่ว่าจะมัยยิตนั้นจะนับถือศาสนาใดก็ตาม

2 การฝังมัยยิต อิสลามจะไม่ใช้ไฟเผาเพราะถือว่าเป็นของร้อน รวมทั้งไม่เผามัยยิตผู้ตายที่นับถือศาสนาอื่นด้วย

4. วัฒนธรรมการแต่งกาย

การแต่งกายของคนในชุมชนขึ้นอยู่กับช่วงวัยและโอกาส เช่น ในโอกาสปกติ หญิงชายที่เป็นเด็กและกลุ่มวัยรุ่นถึงวัยผู้ใหญ่ จะแต่งกายตามสมัยนิยมสวมเสื้อกับกางเกงกันเป็นส่วนใหญ่ ที่เป็นหญิงถึงแม้ว่าจะแต่งกายตามความนิยมแต่ต้องเลือกแบบที่ไม่รัดรูปหรือต้องปกปิดร่างกายตามหลักศาสนา หญิงไม่นิยมคลุมผ้าฮิญาบ ชายก็ไม่สวมหมวก ส่วนหญิงชายที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ วัยกลางคนบางส่วนถึงวัยชราแม้ในโอกาสปกติก็จะแต่งกายรัดกุมมากขึ้น เช่น หญิงจะใส่เสื้อแขนยาวใส่ผ้าโสร่ง กางเกงขายาว กระโปรงยาวหรือกระโปรงตุ่มยาวถึงคอตุ่ม คลุมผ้าฮิญาบ ชายใส่เสื้อ ใส่กางเกงขายาวหรือผ้าโสร่ง หากไปร่วมกิจกรรมกับชุมชนอาจสวมหมวกกะเบี๊ยะ หากไปร่วมงานประเพณีต่าง ๆ หรืองานรื่นเริงตลอดจนงานศพ หญิงทุกกลุ่มอายุนับตั้งแต่เด็กถึงผู้ใหญ่จะแต่งกายด้วยชุดกระโปรงติดกันเป็นชุดยาว หรือกางเกงขายาวสวมเสื้อแขนยาวและตัวเสื้อยาวคลุมกางเกงไปจนถึงเข่า มีสีสันหลากหลายสดใส คลุมด้วยผ้าฮิญาบ หรือผ้าคลุมมีลวดลายสวยงามเน้นความแวววาวใส่เครื่องประดับตามฐานะของแต่ละคน ผู้ชายทั้งเด็กและผู้ใหญ่ เสื้อกับกางเกงขายาวหรือผ้าโสร่งหรือใส่ชุดได้ป สวมหมวกกะเบี๊ยะ

การแต่งกายไปทำละหมาดหญิงต้องสวมเสื้อให้ปกปิดร่างกายทุกส่วน ยกเว้นใบหน้าหรือใช้ผ้าตะระงคลุมทับให้มีคิซิกก็ได้ ส่วนชายใส่เสื้อ กางเกงขายาวหรือผ้าโสร่งคลุมถึงตาตุ่ม หรือใส่ชุดได้ป สวมหมวกกะเบีเยะ

ปัจจุบันการแต่งกายมาเรียนของนักเรียนยังเป็นเครื่องแบบสากลทั่วไปมีเด็กผู้หญิงบางคนมีผู้ปกครองฝึกให้คลุมผ้าฮิญาบมาโดยตลอด แต่นับว่ายังมีน้อยมาก

การบำเพ็ญตนตามหลักวินัยบัญญัติของอิสลาม

มุสลิมทุกคนถือปฏิบัติเป็นประจำ เพื่อเสริมสร้างความศรัทธาและเป็นการยกระดับจิตใจ และการฝึกตนเองไปในขณะเดียวกัน ศาสนาอิสลามวางวินัยที่พึงปฏิบัติไว้ทุกคนจะละเลยไม่ปฏิบัติไม่ได้ เว้นแต่ จะมีปัญหาด้านสุขภาพร่างกาย ด้านฐานะทางการเงิน แต่ก็จะมีวิธีปฏิบัติทดแทนได้ในบางกรณี หากมีความจำเป็น หลักวินัยบัญญัติของอิสลาม มี 5 ประการมีดังนี้

1. การประกาศศรัทธา
2. การบำเพ็ญนัสการ
3. การถือศีลอด
4. การบริจาคทรัพย์เป็นพลี (การจ่ายซะกาต)
5. การบำเพ็ญฮัจญ์

การปฏิบัติกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา

อิสลามถือว่าทุกวันที่เรามีชีวิตอยู่เป็นวันสำคัญ เพราะมุสลิมทุกคนมีหน้าที่บำเพ็ญวินัยปฏิบัติประจำวัน จนกระทั่งครั้งหนึ่งในชีวิต วินัยดังกล่าวนี้ พองจะแยกออกตามข้อกำหนดเวลาได้ดังต่อไปนี้ คือ

1. วันตรุษออกบวช

ในวันที่ 1 ของเดือนถัดไปจากเดือนรอมฎอน (เป็นเดือนที่ 10 ของปีจันทรคติ) ชาวมุสลิมถือเป็นวันตรุษ เรียกว่า “วันอิดีลฟิฎริ” หรือชาวไทยมุสลิมมักเรียกกันว่า “วันตรุษออกบวช” ก่อนที่จะไปร่วมบำเพ็ญนัสการ ณ มัสยิด (ศาสนสถานของอิสลาม) มีการบริจาคทานแก่คนยากจน ด้วยอาหารหลักที่จำเป็น ในประเทศไทยมักบริจาคข้าวสาร ทั้งนี้เพื่อเป็นการช่วยเหลือคนยากจน ได้มีความอิ่มหนำสำราญและสำหรับผู้บริจาคก็จะได้รับอานิสงค์

2. วันตรุษออกฮัจญ์

วันสำคัญอีกวันหนึ่งของอิสลามคือวันที่ 10 แห่งเดือนที่ 12 ของปีจันทรคติ เป็นวันตรุษอีกวันหนึ่ง เรียกว่า “ตรุษอิดีลอัฎฮา” หรือชาวไทยมุสลิมทั่วไปเรียกว่า “วันตรุษออกฮัจญ์” เพราะ

เป็นวันที่เสร็จพิธีการทำฮัจญ์ ณ เมืองเมกกะ ประเทศซาอุดีอาระเบีย มุสลิมที่มีได้บำเพ็ญฮัจญ์ ณ เมืองเมกกะ ต่างก็จะไปบำเพ็ญนมาศการและฟังธรรมเทศนา ณ มัสยิดในหมู่บ้านของตน

3. วันขึ้นปีใหม่ (ปีจันทร์คดียของอิสลาม)

ในชุมชนจะจัดอาหาร มารับประทานร่วมกันที่มัสยิด หรือ ไม่ก็จัดเลี้ยงกันที่บ้านหรือ เรียกว่ากินบุญ และมีทำการละมาศ ขอพรร่วมกัน

4. วันเมาลิดินนบี

วันฉลองครบรอบวันประสูติของพระศาสดามุฮัมมัด ๗ คือวันที่ 12 เดือนที่ 3 ของปี จันทร์คดียอิสลาม เรียกว่า “วันเมาลิดินนบี” ซึ่งก็มีความหมายว่า “วันประสูติของพระศาสดานั่นเอง” มีการจัดอาหาร มารับประทานร่วมกันที่มัสยิด เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองและมีการละมาศ ขอพร ร่วมกันคล้ายวันสำคัญอื่นๆ

5. งานประจำปีมัสยิด

เกือบทุกมัสยิดจะมีงานมัสยิดประจำปีเป็นประจำทุกปีเป็นประจำ โดยมัสยิดประสงค์ที่ไม่แน่นอน เช่น เพื่อหารายได้บำรุงศาสนสถาน จัดการศึกษา หารายได้ไว้เป็นกองทุน เพื่อให้ชาวมุสลิม มาพบปะสังสรรค์กัน และร่วมกันบริจาคทรัพย์เงินทอง ออกร้านขายของเพื่อหารายได้ให้กับ มัสยิด

รูปแบบของงาน ผู้นำศาสนาและคณะกรรมการมัสยิด ร่วมกันวางแผนงานโดยกำหนด แต่งตั้งมอบหมายให้มีประธานจัดงานให้เป็นผู้ประสานงานและแต่งตั้งคณะกรรมการให้รับผิดชอบ งานด้านต่าง ๆ ออกบัตรเชิญพร้อมทั้งเชิญชวนแขกด้วยวาจาให้มาเป็นเกียรติโดยจะมีการจัดเลี้ยงน้ำชา และขอความร่วมมือจากบุคคลในชุมชนหรือผู้มีจิตศรัทธาร่วมออกร้านค้าจำหน่ายอาหารเพื่อหา รายได้ ให้กับมัสยิด

กิจกรรมในงาน บรรยายศาสนธรรม อันเชิญพระคัมภีร์อัลกุรอาน ประธานการจัดงาน กล่าวรายงานการจัดงาน ประธานในพิธีให้โอวาทและกล่าวเปิดงาน การมอบเกียรติบัตรรางวัล ต่างๆ แก่เยาวชนผู้มี

อภิปรายผล

ผลการสืบค้นเกี่ยวกับความเป็นมาของชุมชนไทยมุสลิมในจังหวัดนครนายก พบว่า มุสลิม ที่มาตั้งหลักแหล่งในจังหวัดนครนายก มี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มาจากกรุงเทพมหานคร และกลุ่มที่มาจาก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งจากผลการวิจัยที่ศึกษาความเป็นมาของชุมชนไทยมุสลิมหมู่บ้านชุมพล เป็นมุสลิมที่มาจากพระประแดง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2416 โดยจับจองที่ดินครอบครองประมาณ

2,000 กว่าไร่ โดยได้ชักชวนมุสลิมที่ถูกกวาดต้อนมาจากคาเคาะห์(เคคาห์)หรือเมืองไทรบุรีและปะลิส(เปอร์ลิส) ที่มาถูกปล่อยไว้ที่ย่านทรายกองดินและแสนแสบ มาอยู่ด้วยกัน และได้แบ่งที่ทำกินและอยู่อาศัยในคลอง 15 ฟังตะวันตก ซึ่งมีบุคคลที่เข้าจับจองที่ดิน ส่วนชุมชนชาวไทยมุสลิมหมู่บ้านคลอง 3 เป็นชุมชนที่มาตั้งถิ่นฐานเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2430 มีครอบครัวชาวมุสลิมซึ่งเดิมอาศัยอยู่คำคู่บอน เขตหนองจอก มีนบุรี ได้ขายที่ดินที่มีอยู่เนื่องจากได้ราคาแพง แล้วอพยพมาทำมาหากินที่คลอง 20 อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเสาวนีย์ จิตต์หมวด (2531) ที่กล่าวถึง มุสลิมที่เข้ามาในประเทศไทยสรุปได้ว่า กลุ่มมุสลิมที่อยู่บริเวณสุเหร่าบ้านสมเด็จ สีแยกบ้านแขก ได้อพยพไปตั้งหลักแหล่งให้ไกลจากชุมชนชาวพุทธเพื่อหลีกเลี่ยงการที่บุตรสาวตกเป็นภรรยาของผู้ที่ไม่ใช่มุสลิมกลุ่มต่าง ๆ บริเวณที่ชนกลุ่มนี้ไปตั้งหลักแหล่ง เช่น หนองจอก ปทุมธานี ฉะเชิงเทรา นครนายก เป็นต้น ส่วนชุมชนชาวไทยมุสลิมหมู่บ้านโค้งบ้านแขก อำเภอบ้านนาจังหวัดนครนายก ได้เข้ามา ในราวปี พ.ศ. 2429 โดยมุสลิม 3 คนเดินทางมาจากปากีสถาน ได้แก่ นายลำเซ็น ปาทาน นายลาลามัคร์ ปาทาน นายชาติคัค(เล็ก) สวัสดิ์ นายลำเซน ปาทาน อาชีพเปิดโรงฆ่าสัตว์เชือดวัว เชือดควายขายในตลาดบ้านนา ภายหลังมีชาวอิสลามที่มาจากอยุธยาได้เข้ามาอาศัยอยู่และได้แต่งงานกับอิสลามที่มาอยู่กลุ่มแรก เสาวนีย์ จิตต์หมวด (2531) ได้กล่าวถึงมุสลิมในประเทศไทยว่า “ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อไทยเริ่มเปิดประเทศทำสนธิสัญญากับประเทศมหาอำนาจตะวันตก โดยเริ่มจากประเทศอังกฤษใน พ.ศ. 2398 เป็นต้นมา ทำให้มุสลิมจากอินเดีย ปากีสถาน อัฟริกา และที่อื่น ๆ ซึ่งเป็นคนในบังคับของประเทศมหาอำนาจต่าง ๆ เข้ามาตั้งถิ่นฐานในเมืองไทยเพิ่มขึ้นโดยส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย..” และสอดคล้องกับ อมรา พงศาพิชญ์ (2547) ที่กล่าวถึง คนไทยมุสลิมว่ามาจากหลายแห่ง และกลุ่มชาวอินเดีย เปอร์เซีย ปากีสถาน อัฟกานิสถาน ที่อยู่ในอาณานิคมของอังกฤษ เข้ามาเพื่อ พ.ศ. 2398 สรุปได้ว่า ไทยมุสลิมที่หมู่บ้าน โค้งบ้านแขกอาจเป็นเป็นมุสลิมที่มากจากอยุธยาอย่างไรก็ตาม ในการศึกษาถึงความเป็นมาของมุสลิมในจังหวัดนครนายกในครั้งนี้ใช้ข้อมูลสำคัญจากภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นหลัก โดยวิเคราะห์เนื้อหาเปรียบเทียบกับเอกสารอื่น ๆ บางส่วนซึ่งมีทั้งสอดคล้องและไม่สอดคล้องกับซึ่งคณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาจัดทำประชาพิจารณ์เพื่อหาข้อสรุป ซึ่งในการเก็บข้อมูลทางประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า (oral history) ช่วยให้ความเข้าใจเกี่ยวกับท้องถิ่นมากขึ้น(อมราพงศาพิชญ์,2547)

ผลการวิจัยเกี่ยวกับอาชีพของไทยมุสลิมในจังหวัดนครนายกพบว่า กลุ่มไทยมุสลิมหมู่บ้านชุมพลและหมู่บ้านคลอง 3 มี และการเกษตรกรรม ได้แก่การทำนาปรังปีละ 2 ครั้ง (ตามทฤษฎีเกษตรแผนใหม่) การเลี้ยงสัตว์ เช่น โค กระบือ การเลี้ยงปลา และทำสวนแบบผสมผสาน การขายแรงงานรับจ้างเอกชน และตามโรงงานในถิ่นใกล้เคียง และรับราชการ และรัฐวิสาหกิจ ส่วน

ไทยมุสลิมหมู่บ้าน โค้งบ้านแขกมีอาชีพค้าเนื้อวัวควาย ทั้งนี้เป็นเพราะว่า กลุ่มไทยมุสลิมที่เข้ามา มีพื้นฐานที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะกลุ่มไทยมุสลิมโค้งบ้านแขกนั้นมีพื้นฐานที่มีอาชีพค้าขายเป็นหลัก ซึ่งแตกต่างกับกลุ่มไทยมุสลิมที่อยู่หมู่บ้านชุมพล และหมู่บ้านคลอง 3 ที่มีสายเกี่ยวข้องกับมุสลิมที่เข้ามาเมืองไทยสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่เข้ามาทำงานเมืองไทยเพราะมีค่าจ้างแรงงานสูง (เสาวนีย์ จิตต์หมวด. 2351)

ในด้านการจัดการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดนครนายกนั้น ในด้านการศึกษา สายสามัญ เด็กไทยมุสลิมได้เข้าเรียนในโรงเรียนสายสามัญทั่วไปเหมือนกับเด็กไทยอื่น ๆ ซึ่งแต่ละหมู่บ้านต่างมีโรงเรียนของรัฐบาลตั้งอยู่ แต่สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับศาสนาอิสลามนั้น ในหมู่บ้านชุมพลและหมู่บ้านคลอง 3 มีครูสอนศาสนาทำการสอนหลังจากเลิกเรียน โดยทำการสอนที่สุเหร่า ส่วนไทยมุสลิมหมู่บ้าน โค้งบ้านแขกไม่มีครูสอนศาสนาประจำที่สุเหร่าได้จ้างนายเล็ก สวัสดิ์ นายประยูร มั่นคง ไปสอนหนังสือให้บุตรหลานและคนในชุมชน โดยใช้มัศยิดเป็นที่สอน ศาสนา ทุกวันเสาร์ – อาทิตย์ ต่อมาจึงยกเลิกการจ้างเนื่องจากไม่มีงบประมาณ แต่ไปสอนตามบ้าน แล้วแต่ว่าใครจะจ้างให้ไปสอนบุตรหลานของตนเองเป็นการส่วนตัว บิดามารดาที่มีความรู้ทาง ศาสนาจะทำการสอนกันเองในครอบครัว

จากการที่รัฐให้ความเสมอภาคแก่ทุกคนในชาติ ทุกศาสนาทั้งในด้านการศึกษา และการปกครอง ดังนั้นมุสลิมในจังหวัดนครนายกจึงไม่มีข้อห้ามในการมีส่วนร่วมในการปกครอง มีมุสลิมได้มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วน ตำบล เช่นเดียวกับคนไทยศาสนาอื่น ๆ

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 ชุมชน พบว่ามีวิถีการปฏิบัติกิจกรรมส่วนบุคคลและ กิจกรรมชุมชนมีความคล้ายคลึงกันแต่มีความเข้มข้นในการปฏิบัติแตกต่างกัน ซึ่งเกิดจากปัจจัย หลากหลายด้วยกัน เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านความรู้พื้นฐานทางศาสนา ด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม พิธีกรรม วิถีการดำเนินชีวิตแบบดั้งเดิม ตลอดจนโครงสร้างของครอบครัว เป็นต้น

ผลการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ของไทยมุสลิมในจังหวัดนครนายกในด้าน ประเพณีการแต่งงาน วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับการเกิด วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับการตาย วัฒนธรรมการ แต่งกาย ตลอดจนการบำเพ็ญตบตามหลักวินัยบัญญัติของอิสลาม นั้นมุสลิมถือปฏิบัติเป็นไปตาม ศาสนาบัญญัติ ในส่วนที่ไม่ตรงกับศาสนาบัญญัติ ก็จะมีการประพฤติดำเนินไปตามวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น หรือวัฒนธรรมดั้งเดิมของมุสลิมที่เคยปฏิบัติมาก่อนที่จะเข้ามาในประเทศไทย ซึ่ง สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ ชำเลียง วุฒิจันทร์ และคนอื่น ๆ (2531) ได้ศึกษาศาสนาและ วัฒนธรรมของไทยมุสลิมในภาคใต้และกล่าวถึงประเพณีของชาวไทยมุสลิมในภาคใต้ โดยเน้น

การศึกษาใน 5 จังหวัดภาคใต้ ได้แก่ สงขลา สตูล ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส สรุปได้ว่า มุสลิมเชื่อว่าคัมภีร์อัลกุรอานเป็นทั้งธรรมนูญของชีวิตและธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับการปกครอง ในหลักการที่ถือว่าคัมภีร์อัลกุรอาน เป็นธรรมนูญแห่งชีวิตนั้น ศาสนาอิสลามได้กำหนดแนวทางการดำเนินชีวิตไว้อย่างครบถ้วน และสอดคล้องกับเสาวนีย์ จิตต์หมวด (2535) ได้ศึกษาวัฒนธรรมอิสลามและกล่าวถึงประเพณีของชาวมุสลิมสรุปได้ว่า ประเพณีเป็นเพียงส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม และได้จำแนกการปฏิบัติตนของมุสลิมออกเป็น 2 อย่าง คือ ข้อปฏิบัติทางศาสนาและข้อปฏิบัติทางสังคม ซึ่งข้อปฏิบัติทางศาสนานั้นเป็นเรื่องที่ได้ยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาอย่างมีแบบแผนโดยวางอยู่บนพื้นฐานของคำสอนจากอัลกุรอาน และซุนนะฮ์หรือเรียกว่าเป็น อิบาอะฮ์ หรือการปฏิบัติศาสนกิจ นอกจากนั้น คำนวม นวลสนอง (2540) ได้ศึกษาประเพณีท้องถิ่นของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดพัทลุง พบว่า ความเป็นอยู่ของชาวไทยมุสลิมเกี่ยวข้องกับหลักการปฏิบัติที่กำหนดไว้ให้ศาสนบัญญัติของ อิสลามและแนวทางปฏิบัติที่มีอยู่เฉพาะถิ่น เช่น ประเพณีอาซูเราะ ประเพณีวันเมาริด ประเพณีชียาเราะฮุกโบร์ ประเพณีการถือศีลอด ประเพณีวันครุขอิคิลฟีฎริ และวันครุขอิคิลอฎุฮา ซึ่งมีแนวทางเป็นไปตามหลักการของศาสนาอิสลาม และมีได้มีความแตกต่างไปจากท้องถิ่นอื่นแต่ในส่วนของประเพณีการเกิด การเข้าสู่หนัด ประเพณีการแต่งงาน การหย่าร้าง และประเพณีงานศพจะมีแนวทางที่เพิ่มเติมมาจากหลักการของศาสนาอิสลาม เช่น การเกิดจะมีการนำของมีค่าหรืออาหารวางไว้ได้เบาะเด็ก และมีพิธีเปิดปากเด็ก ในการโกนผมไฟมีพิธีขึ้นเปล ในพิธีแต่งงานจะมีการหาฤกษ์ยามวันเป็นมงคลและวันต้องห้าม มีการจัดขันหมากรวมทั้งพิธีแห่คู่บ่าวสาวและการส่งตัวเข้าหอ ในส่วนประเพณีงานศพจะมีทำบุญเจ็ดวัน สิบวัน หรือหนึ่งร้อยวันให้แก่ผู้ตายเป็นต้น และวิบูลย์ หวังรายนาม (2547) ได้ศึกษาและสรุปไว้ว่าการปฏิบัติตนตามวัฒนธรรม ของชาวมุสลิมในเขตชานเมือง ด้านตะวันออกของกรุงเทพฯ ที่เป็นไปตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลามและหากเรื่องใดไม่ปรากฏอยู่ในคำสอนศาสนาซึ่งเกิดจากการผสมผสานทางวัฒนธรรม ความสำคัญที่มีต่อเรื่องนั้นๆ ที่เป็นการให้ความรู้ที่ถูกต้องและชัดเจนในวิถีการปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมอิสลามด้านการเกิด การแต่งงาน การแต่งกาย และการตาย เผยแพร่ให้ชุมชนมุสลิมได้รับทราบ เพื่อเป็นสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน อันจะก่อให้เกิดผลดีกับการปฏิบัติตนของชาวไทยมุสลิมในทุกพื้นที่

ข้อเสนอแนะ**ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย**

1. ควรมีการศึกษาถึงการอยู่ร่วมกันระหว่างมุสลิมกับศาสนาอื่นๆที่สามารถอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืนไม่มีความขัดแย้ง
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของมุสลิมในสภาวะของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในยุคปัจจุบัน
3. ควรมีการศึกษาปัญหาในการดำเนินชีวิตด้านต่าง ๆ ในฐานะที่มุสลิมที่เป็นชนกลุ่มน้อยในพื้นที่ ตลอดจนข้อจำกัดของบทบัญญัติของศาสนาในการอยู่ร่วมในสังคม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดนครนายก. ๘ 071 ท้องถิ่นของเรา 1. สระบุรี : โรงพิมพ์ปากเพรียว
การช่าง. 2538.
- กองศาสนูปถัมภ์กรมศาสนา, กระทรวงศึกษาธิการ. ทะเบียนมัสยิดในประเทศไทย. โรงพิมพ์
การศาสนา. 2535.
- คณะกรรมการอบรมค่ายเยาวชนมุสลิม. คู่มือค่ายเยาวชนมุสลิมวิถีคุณธรรม. มปท. 2550.
- จรัส จันฎเอนทร์. งานฉลองมัสยิดกลางนครนายก. โรงพิมพ์วงศ์เสี่ยม, ทรอกสุเหว่า, มหานาค,
พระนคร. 2511.
- ประยูรศักดิ์ ชลาชนเดชะ. มุสลิมในประเทศไทย. คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกรุงเทพมหานคร.
มปท.
- มานี ชูไทย และคณะ. การรับรู้บทบาทตนเองของอิมามต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมุสลิม
ในประเทศไทย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2542.
- วิบูลย์ หวังรายนาม. วัฒนธรรมอิสลามชาวไทยมุสลิมในเมืองด้านตะวันออกของกรุงเทพมหานคร.
โครงการบัณฑิตศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. 2547.
- สมัย เจริญช่าง. ไทยมุสลิมเชื้อสายมะลายูยุครัตนโกสินทร์ สมัยรัชกาลที่ 3. วารสารมุสลิม
ฉบับที่ 6 ปีที่ 2 สิงหาคม-กันยายน 2546. กรุงเทพฯ: มปท. 2546.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติกระทรวงศึกษาธิการ. แนวทางสืบค้นสังคมวัฒนธรรม
ท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ. 2546.
- เสาวนีย์ จิตหมวด. กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยมุสลิม. กรุงเทพฯ : กองทุนสงเคราะห์จุริระฮัมพร. 2531”
- อมรา พงศาพิชญ์. ความหลากหลายทางวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
2547.

ภาคผนวก

รายชื่อผู้ให้ข้อมูล**1.ชุมชนไทยมุสลิมบ้านคลอง 3****หมู่ที่ 6 ตำบลดอนยอ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก**

17. นายสวาท มั่นคง
18. นางกีรอนบี พุ่มพวง
19. นายสมาน เลียบแสง
20. นายยาซีน มั่นคง
21. นางโชนม มั่นคง
22. นายกอเค็ด มั่นคง
23. นางเซาะห์ มั่นคง
24. นายซอ มั่นคง

หมู่ที่ 7 ตำบลดอนยอ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก

1. นายมาน มั่นคง
2. นายชูชบ พุ่มพวง
3. นายประยูร มั่นคง
4. นายกอแจ่ม มั่นคง
5. นายอบิติน มั่นคง
6. นายวิจิต อามีน
7. นายฮากрім มั่นคง
8. นายสมหวัง มั่นคง
9. นายอุมาน มั่นคง
10. นายพี มั่นคง
11. นายถาวร มั่นคง
12. นายมาริกี มั่นคง
13. นายสุเทพ มั่นคง
14. นายสุธรรม มั่นคง
15. นายสนั่น อามีน
16. นายชะมุอะหมัด อิงสาห์ส

2.ชุมชนไทยมุสลิมบ้านชุมพล

หมู่ที่ 5 ตำบลชุมพล อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก

1. นางสุรียา อาลีอุสมาน
2. นางสุนี อาลีอุสมาน
3. นายสมชาย อนุกุล
4. นางสมจิตร อาลีอุสมาน
5. นายไสว สมาน
6. นางบุญสม เจเจือ
7. นายหมัด วันหวัง
8. นายยะห์ เจเจือ
9. นายสนิท อาลีอุสมาน
10. นายสนอง อาลีอุสมาน
11. นายสมาน อารีอุสมาน
12. นายนะห์ เจเจือ
13. นายฟา วันหวัง
14. นายประนอม สลาม
15. นายอัมบัส อุสาหะ
16. นางสะอาด เลาะผู้ดี
17. นางพัชรินทร์ อาลีอุสมาน

3.ชุมชนไทยมุสลิมบ้านนา(โค้งบ้านแซก)

หมู่ที่ 5 ตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

1. นายสง่า พัชอัย
2. นางตา พัชอัย
3. นายมุหมัด มั่นคง
4. นางสมศรี วยสุภี
5. นายสมพงษ์ วยสุภี
6. นางประทาน สุขสวัสดิ์
7. นายศักดิ์ดา มณีวงศ์

ข้อมูลจำนวนมัธยมจังหวัดนครนายกจำนวน 24 มัธยม ปี พ.ศ.2549

ลำดับ	ชื่อมัธยม		ทะเบียน เลขที่	สถานที่ตั้ง			เบอร์โทรศัพท์
				หมู่	ตำบล	อำเภอ	
1	มัธยม	อีมาคุคคีน	1	7	คอนยอ	เมือง	01-793-6080
2	มัธยม	บำรุงอิสลาม	2	8	พระอาจารย์	องครักษ์	09-892-8643
3	มัธยม	สวามอิสลาม	3	7	พระอาจารย์	องครักษ์	06-833-7400
4	มัธยม	กอวาลีคูลอิสลาม	4	6	บึงศาล	องครักษ์	07-111-2980
5	มัธยม	หลุมบัว	5	1	พระอาจารย์	องครักษ์	09-517-5655
6	มัธยม	ประกอบศาสนอิสลาม	6	5	พระอาจารย์	องครักษ์	09-010-2468
7	มัธยม	อิสลามนครนายก	7	8	ชุมพล	องครักษ์	01-296-8302
8	มัธยม	สามัคคีอิสลาม	8	6	ศิระกระบือ	องครักษ์	09-425-4869
9	มัธยม	ซูรอคูลมุสลิม	9	1	ชุมพล	องครักษ์	06-078-0158
10	มัธยม	ผดุงอิสลาม	10	3	พระอาจารย์	องครักษ์	01-623-8349
11	มัธยม	สิมารักษ์	12	1	พระอาจารย์	องครักษ์	037-300-025
12	มัธยม	ไซคูลอิสลาม	13	9	บึงศาล	องครักษ์	07-066-6816
13	มัธยม	ฮากีมุคคีน	14	5	ชุมพล	องครักษ์	09-928-1373
14	มัธยม	คูคคที่ 2	15	2	ศิระกระบือ	องครักษ์	07-040-1703
15	มัธยม	คารูอิสลาม	16	7	บึงศาล	องครักษ์	01-447-0716
16	มัธยม	คานูริลอิสลาม	18	8	ชุมพล	องครักษ์	
17	มัธยม	อะห์ลิสซุนนะห์	19	6	คอนยอ	เมือง	
18	มัธยม	นูรัลอิสลาม	20	6	พระอาจารย์	องครักษ์	06-843-4330
19	มัธยม	กัมาตุลอิบาดะห์	21	3	บึงศาล	องครักษ์	01-557-5508
20	มัธยม	อินาบาคูลเอียะติซอม	22	7	บึงศาล	องครักษ์	
21	มัธยม	นูรัลเอียะซาน	23	8	บึงศาล	องครักษ์	
22	มัธยม	ยามิอุตตอยยิบ	24	8	บึงศาล	องครักษ์	06-080-4724
23	มัธยม	อาซาฮูลอิสลาม	25	9	ศิระกระบือ	องครักษ์	
24	มัธยม	มาฮัลลิลคอยร็อต	26	10	บ้านนา	บ้านนา	037-381-058

4. ข้อมูลสำนวนจังหวัดนครนายกปีพ.ศ.2549

ลำดับ	ชื่อมัสยิด		ทะเบียนเลขที่	จำนวนสำนวน		
				ชาย	หญิง	รวม
1	มัสยิด	อีมาคุดดิน	1			1099
2	มัสยิด	บํารุงอิสลาม	2	322	491	813
3	มัสยิด	ศมาคมอิสลาม	3			433
4	มัสยิด	กอวาอีคุดอิสลาม	4			336
5	มัสยิด	หลุมบัว	5			615
6	มัสยิด	ประกอบศาสน์อิสลาม	6	475	416	891
7	มัสยิด	อิสลามนครนายก	7			828
8	มัสยิด	สามัคคีอิสลาม	8			445
9	มัสยิด	ซุร่อคุดมุสลิม	9	305	313	618
10	มัสยิด	ผดุงอิสลาม	10			506
11	มัสยิด	ติมารักษ์	12	515	560	1075
12	มัสยิด	ไซกุดอิสลาม	13	654	408	1062
13	มัสยิด	ฮากีมุดดิน	14			1091
14	มัสยิด	กุ้กตที่ 2	15	150	146	296
15	มัสยิด	คารูอิสลาม	16			657
16	มัสยิด	คานูรีอิสลาม	18			337
17	มัสยิด	อะห์ลิสซุนนะห์	19	353	356	709
18	มัสยิด	นูร์อิสลาม	20			255
19	มัสยิด	ก้าม่าดูลออบาคะห์	21			668
20	มัสยิด	อีนาบาคูลเอียะคิซอม	22			274
21	มัสยิด	นูร์เอียะซาน	23	134	127	261
22	มัสยิด	ยามีอูตคอยยิบ	24	158	150	308
23	มัสยิด	อาซาฮ์อิสลาม	25			210
24	มัสยิด	มาฮัลลิลคอยร็อด	26			123
รวม						13,910

5. ข้อมูลโรงเรียนสังกัดหน่วยสอบฟิสิกส์จังหวัดนครนายก หน่วยสอบที่ 9 เขต 12

ที่	โรงเรียน / สถานที่ตั้ง
1	โรงเรียน นัชรุดคิน เลขที่ 29/1 ม. 11 ต.พระอาจารย์ อ.องครักษ์ จ.นครนายก โทร 09-892-8643
2	โรงเรียน อะลิขขุนนะย์ คลอง 3 เลขที่ 19 หมู่ 6 ต.คอนขอ อ.เมือง จ.นครนายก โทร 06-419-4531
3	โรงเรียน อิมาศูคคิน คลอง 3 เลขที่ 1 ม.7 ต.คอนขอ อ.เมือง จ.นครนายก โทร 09-605-0895
4	โรงเรียน บำรุงอิสลาม เลขที่ 2 ม.8 ต.พระอาจารย์ อ.องครักษ์ จ.นครนายก โทร 06-991-0489
5	โรงเรียนมิดานูคคิตูลาบ(ปากคลอง17) เลขที่ 2 ม.5 ต.พระอาจารย์ อ.องครักษ์ จ.นครนายก โทร 09-010-2468
6	โรงเรียน ฟาคิเมาะฮ์อิชขุนนิยะฮ์ (คลอง 6 วา) เลขที่ ม.3 ต.ชุมพล อ.องครักษ์ จ.นครนายก 09-603-3100
5	โรงเรียน ฉันทาคูตุมฮายูร์ริน คลอง 8 วา เลขที่ ม.6 ต.บึงศาล อ.องครักษ์ จ.นครนายก โทร 01-297-2130
6	โรงเรียน กอวาอิดุลอิสลาม คลอง 8 วา เลขที่ 4 ม.6 ต.บึงศาล อ.องครักษ์ จ.นครนายก โทร 07-111-2980
7	โรงเรียน สันติธรรมมุสลิมิน คลอง 14 เลขที่ 27 ม.8 ต.ชุมพล อ.องครักษ์ จ.นครนายก โทร 07-026-0848
8	โรงเรียน อิสลามนครนายก คลอง 14 เลขที่ 7 ม.8 ต.ชุมพล อ.องครักษ์ จ.นครนายก โทร 01-296-8302
9	โรงเรียน ยามีอูคคิตอยฮิบ คลอง 14 เลขที่ 24 ม.8 ต.บึงศาล อ.องครักษ์ จ.นครนายก โทร 09-929-2730
10	โรงเรียน นูร์ลือยะซาน คลอง 14 เลขที่ ม.8 อ.บึงศาล อ.องครักษ์ จ.นครนายก โทร 09-822-8733
11	โรงเรียน ฉูฮาคูตูลูม คลอง 14 เลขที่ 22 ม.7 ต.บึงศาล อ.องครักษ์ จ.นครนายก โทร 06-008-5278
12	โรงเรียน คารูลอิสลาม คลอง 14 เลขที่ 16 ม.7 ต.บึงศาล อ.องครักษ์ จ.นครนายก โทร 05-845-6742
13	โรงเรียน แสงธรรมอิสลาม คลอง 15 เลขที่ 21 ม.3 ต.บึงศาล อ.องครักษ์ จ.นครนายก โทร 037-302-313
14	โรงเรียน ไชยกุลอิสลาม คลอง 15 เลขที่ ม.9 ต.บึงศาล อ.องครักษ์ จ.นครนายก โทร 07-066-6816
15	โรงเรียน อมันตกุลอนุสรณ์ คลอง 15 เลขที่ 9 ม.1 ต.ชุมพล อ.องครักษ์ จ.นครนายก โทร 06-078-0518
16	โรงเรียน ฮากิมุคคิน คลอง 15 เลขที่ 1 ม.5 ต.ชุมพล อ.องครักษ์ จ.นครนายก โทร 06-035-4120
17	โรงเรียน มะเซาะฮ์ฮาคูคคิน คลอง 16 เลขที่ 6 ม.5 ต.พระอาจารย์ อ.องครักษ์ โทร 01-285-2773
18	โรงเรียน อำนวยอิสลาม คลอง 22 เลขที่ 5 ม.1 ต.ศิระกระบือ อ.องครักษ์ จ.นครนายก โทร 09-517-5654
19	โรงเรียน สามัคคีอิสลาม คลอง 22 เลขที่ 8 ม.6 ต.ศิระกระบือ อ.องครักษ์ จ.นครนายก 09-425-4869
20	โรงเรียนยามิอูคคิตอยร้อด คลอง 22 เลขที่ ม.1 ต.ศิระกระบือ อ.องครักษ์ จ.นครนายก 01-480-8172
21	โทร อัล - ฟาคิฮะค้ คลอง 22 เลขที่ 21 ม.9 ต.พระอาจารย์ อ.องครักษ์ จ.นครนายก โทร 06-152-5711
22	โรงเรียน นูร์ลืออิสลาม คลอง 22 เลขที่ 20 ม.6 ต.พระอาจารย์ อ.องครักษ์ จ.นครนายก โทร 07-821-2757

ที่	โรงเรียน / สถานที่ตั้ง
23	โรงเรียน อัล – ค็อยร็อด คลอง 24 เลขที่ 134 ม.13 ต.พระอาจารย์ อ.องครักษ์ จ.นครนายก โทร 037-302-025
24	โรงเรียนชาสุติธรรมศึกษา เลขที่ เลขที่ 34 ม.13 ต.คอนเกาะกา อ.บางน้ำเปรี้ยว จ.ฉะเชิงเทรา 09-402-5542
25	โรงเรียนบัยคูลเอียะซาน(เกาะใหญ่) เลขที่39ม.10 ต.คอนเกาะกา อ.บางน้ำเปรี้ยว จ.ฉะเชิงเทรา04-769-5506
26	โรงเรียน สันติอิสลาม คลอง 17 เลขที่ ม.13 ต.คอนฉิมพลี อ.บางน้ำเปรี้ยว จ.ฉะเชิงเทรา 038-585-470
27	โรงเรียน สามัคคีธรรมอิสลาม (คลอง 17) เลขที่ 3/1 ม.6 ต.คอนฉิมพลี อ.บางน้ำเปรี้ยว จ.ฉะเชิงเทรา

คณะผู้วิจัย

ที่ปรึกษาโครงการ

ศาสตราจารย์ ดร.อมรา พงศาพิชญ์

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ปรึกษาคณะผู้วิจัย

นายสมชาย พุ่มพิมล

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

คณะผู้วิจัย

นางสาวนิติพร เนติ

โรงเรียนบ้านคลอง 3 วิทยา (ประชาสามัคคี)

นางสาวพรศิริ กองนวล

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

นางสาวสุภาพร วงษ์เหรียญทอง

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

นางสาวสุธาสิณี ธนพฤตนิบตี

โรงเรียนวัดคอนข่อ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก